

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

ΔΙΑΝΘΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1877.

ΦΥΛ. ΚΕΥ.

Ο ΕΔΓΑΡΔΟΣ ΚΥΙΝΕΤΟΣ

(EDGARD QUINET)

ὁ π ὀ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΩΗ

Ὀλίγοις τῶν παρ' ἡμῖν εἶναι γνωστὸς ὁ ἀνὴρ οὗτος, εἷς τῶν διακεκριμένων τοῦ αἰῶνός μας, ποιητῆς, φιλόσοφος, δημοκρατικὸς δι' ὅλου τοῦ βίου καὶ ὅστις ἦν ἐξόχως ΦΙΛΕΛΛΗΝ, ὅτε πᾶσα εὐγενὴς διάνοια, πᾶσα γενναία καρδία ἀναγκαίως ἐνεπνέετο ὑπὸ φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλ. τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἴτε τὴν παραμονὴν εἴτε κατ' αὐτὴν τὴν ἐπανάστασιν.

Ἡ ἐπὶ πλέον λήθη ἡμῶν, περὶ τοῦ φιλέλληνος τούτου ἀνδρὸς ἤθελε λογισθῆ ἔθνικὴ ἀγνωμοσύνη καὶ καταδείξει ἔλλειψιν φιλομουσίας. Διὰ τοῦτο ἐπιχειροῦμεν νὰ χαράξωμεν ἐνταῦθα θραχέα τινὰ περὶ αὐτοῦ, λαβόντες τὸ ἐνδύσιμον ἐκ τῆς ἐπ' ἐσχάτων δημοσιεύσεως ἀνεκδότων του τινῶν ἐπιστολῶν,

Σ. τ. Δ. Ἀσμένως δημοσιεύομεν ἐν τῷ μικρῷ ἡμῶν Ἀνθῶνι τὴν ἀνωτὴ βιογραφίαν πεμφθεῖσαν ἡμῖν παρ' ἀνδρὸς σπουδαίου κατεχόντος θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν παρ' ἡμῖν φιλόλογων, τοῦ Κου Κ. Πάπ, τοῦ εὐφυοῦς συγγραφέως ἐν τῇ Εὐτέρῃ Πρωγῶν καὶ ἡμερῶν καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις περιοδικοῖς λίαν ἀξίων μελέτης διατριβῶν, βιογραφίαν ἀφορῶσαν εἰς θερμὸν φιλέλληνα ἐκ τοῦ πλησίον μελετήσαντα τὴν Ἑλλάδα καὶ προφητεύσαντα εὐτως εἰπεῖν, τὴν πρόδον αὐτῆς.

γεγραμμένων ἐξ Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1829 ὧν ἀποσπάσματα μεταφράζομεν.

Α'.

Ὁ Edgard Quinet ἐγεννήθη ἐν Βουργῶ Bourg, νομῶ Αἴνη (Ain), τὴν 17 Φεβρουαρίου τοῦ 1803 υἱὸς ὧν ἀρχαίου στρατιωτικοῦ φροντιστοῦ. Ἐν τῇ πατρίδι του προόδευσε θαυμασίως εἰς μάθησιν, ἀκολούθως δὲ μετέβη εἰς Γερμανίαν, τὴν γῆν ταύτην τῆς φιλοσοφίας καὶ συννοίας καὶ διεκρίθη κατὰ τὰς σπουδὰς του παρὰ τοῖς σοφοῖς καθηγηταῖς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐιδελμβέργης. Ἐν Γερμανίᾳ προσεκτήσατο καὶ εἶτα ἀνέπτυξε τὴν καθύνοιαν, τὴν ἐμβριθειαν καὶ τὸ ῥεμβώδες ἐκεῖνο ὅπερ ἐμφαίνεται ἐν ὅλοις σχεδὸν τοῖς συγγράμμασι του. Τὸ 1828 διωρίσθη μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πελοποννήσου ἢ ἐπέστελθεν ἡ Φιλέλληνη Γαλλία, πρὸς σπουδὴν τῆς ἀναγεννωμένης ἤδη Ἑλλάδος καὶ, κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτην, συνέλεξεν ἐπιτοπίως τὴν ὕλην διὰ τὸ συγγράμμα του «*Ἡ γεωτρία Ἑλλάδος καὶ τὰ σχετιζόμενα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα*» (La Grèce moderne et ses rapports avec l'antiquité), ἐκδοθὲν τὸ 1830, ἀγνωστον δὲ, σχεδὸν καὶ μέχρι τοῦ νῦν, ἡμῖν τοῖς Ἑλλησιν. Ἐκτοτε συνειργάσθη εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων (La Revue des deux mondes), συστηθείσης ἀρτίως, καὶ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀξιοσημειώτων πραγματειῶν αὐτοῦ, ἐδημοσί-

ευσε τὸ 1836 καὶ τὴν ἐξῆς, Ἡ Ἐπι-
κὴ ποιησις, ὁ Ὅμηρος καὶ ἡ Λατινικὴ
Ἐποποιία (La poésie Epique, Homère
et l'épopée latine), πραγματεία, περὶ
ἧς ἴσως πραγματευθῶμεν βραδύτερον.
Τὸ 1839 ἐγένετο καθηγητὴς τῶν ξέ-
νων φιλολογιῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
τοῦ Λυὼν, τὸ δὲ 1842 διωρίσθη κα-
θηγητὴς ἐν τῇ ἀρτισυστάτῳ τότε ἐν
Παρισίῳ ἐδρᾷ τῶν Γλωσσῶν καὶ
τῆς φιλολογίας τῆς μεσημβρινῆς Εὐ-
ρώπης. Κατέστησε δὲ ὀνομαστήν τὴν ἐ-
δρᾷν ταύτην, διότι ἐκεῖθεν ἔχεν ἀφθό-
τως εἰς τὴν διάνοιαν τῆς νεολαίας τὰ νά-
ματα τοῦ φιλελευθέρου, τοῦ δημοκρατι-
κοῦ, τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος, διότι,
ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ὁ Quinet ἦν φύσει
δημοκρατικὸς, ἀλλὰ κατὰ τὴν εὐγενε-
σέραν καὶ ὑψηλότεραν σημασίαν τῆς λέ-
ξεως καὶ ἐπομένως ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς
πάσης καταπίεσεως, ὑποκρίσεως, Ἰησου-
ϊτισμοῦ, οἳαυτὴν τυγχάνουσιν ἀείποτε αἱ
ἐκλεκταὶ φύσεις. Ὑπὸ τοῦ δημοκρα-
τικοῦ τούτου πνεύματος ἐνεπνεύθη-
σαν μάλιστα καὶ τὰ τῆς ἐποχῆς ἐ-
κείνης συγγράμματά του *Αἱ θρησκείαι*
(Les Religions) (τὸ 1842) καὶ οἱ Ἰ-
ησοῦνται (Les Jésuites), ὅπερ ἐπι-
λοπόννησεν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πε-
ριωνύμου Michelet. Ἐξηκολούθησε
δ' οὕτω διδάσκων καὶ συγγραφέων μέ-
χρι τοῦ 1846, ὅτε ἡ κυβέρνησις, πτο-
ηθεῖσα ἐκ τῆς ὀσμῆς αὐξήσεως ἐ-
πιρροῆς του καὶ τῆς δεινότητος περὶ
τὰς διδασκαλίαις του, τῷ ἀφῆρεσε τὸν
λόγον μεθ' ὅλας τὰς ἐντόνους δι-
αμαρτυρήσεις τῆς νεολαίας καὶ τοῦ
τύπου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὄντος τό-
τε ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.
Τότε δὲ ἀπεράσισε νὰ μακρυνθῇ στι-
γματικῶς ἀπὸ τῆς Γαλλίας, περιηγήθη
τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἐπαυθῶν ἐδημο-
σίευσεν τὰς ἐντυπώσεις του, (τὸ 1846).
Ἦν δ' οὗτος εἰς ἐκ τῶν ἐπιταχυ-
νάντων τὴν ἐπελθοῦσαν ἐπανάστασιν
τοῦ Φεβρουαρίου, διότι δὲν ἔπαυσε κα-
ταπολεμῶν, διὰ τοῦ τύπου, τὴν ὑπε-
ρισχύσαν τότε πολιτικὴν καὶ θρη-

σκευτικὴν ἀντίδρασιν καὶ οὕτω κα-
τέρρευσε καὶ ὁ θρόνος τοῦ Λουδοβί-
κου Φιλίππου!

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τὰς μετὰ τὸν Φε-
βρουάριον τοῦ 1848, ἐξελέγη ὁ Quinet
ἐκ τοῦ νομοῦ του πληρεξούσιος εἰς τὴν
Συντακτικὴν Συνέλευσιν διὰ ψήφων 58,
268 καὶ ἔλαβεν ἐδρᾷν ἐν τῇ ἀκρᾷ
ἀριστερᾷ (τῇ καθαρῶς Γαλ: δημοκρα-
τικῇ), ἐξελέγη δὲ καὶ εἰς τὴν Νομοθε-
τικὴν τηρήσας τὴν αὐτὴν πολιτείαν.

Ἦν δ' ἐπόμενον νὰ ὑποβλέπεται
ὑπὸ τοῦ τυραννόφρονος, Ναπολέοντος
τοῦ Γ' καθ' οὗ ἐκηρύχθη μετὰ τῶν
μᾶλλον διακεκριμένων πνευμάτων, τοῦ
Οὐγῶ, τοῦ Θ. Τιέρ καὶ λοιπῶν, ἀ-
διάλλακτος ἐχθρὸς, ὅθεν καὶ ἐξωρί-
σθη τῆς Γαλλίας μετὰ τὸ τόλμημα
τῆς 2 Δεκεμβρίου δι' αὐτοκρατορι-
κοῦ δόγματος τῆ 9 Ἰανουαρίου 1852.
Τότε ὁ Quinet κατέφυγε κατὰ πρῶ-
τον εἰς Βριξέλλας, ὅπου ἐνυμφεύθη
νεαρὰν χήραν Μολδαυὴν, τὴν θυγατέ-
ρα τοῦ ποιητοῦ Ἀσαινίου* τοῦθ'
ὅπερ κατὰ τι ἐπῆρέασεν ἐπ' ἐσχάτων,
στιγματικῶς, ἐπὶ τοῦ φιλελληνισμοῦ του,
εἶτα δὲ ἀπεσύρθη εἰς Ἑλβετίαν, οὗ-
δ' ἠθέλησεν ἀπανέλθῃ εἰς Γαλλίαν, κατὰ
τὴν διάρκειαν τῆς βασι- αὐτοκρατορίας,
καίτοι δις ἡμνηστεύθη.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐξορίας του
ὁ Κυνέτος συνέγραψε καὶ ἐδημο-
σίευσεν πολλὰ, ὧν τὰ κυριώτερα εἰ-
σὶ τὰ ἐξῆς *Οἱ δοῦλοι* (Les Escla-
ves), Βριξέλλαι 1853, δραματικὸν ποί-
ημα εἰς πέντε πράξεις, οὗ ἥρωος εἶναι
ὁ Σπάρτακος, Ἡ Ἰδρυαὶς τῆς δη-
μοκρατίας ἐν ταῖς Ἠρωμίαις Ἐπαρ-
χίαις (τῶν κάτω χωρῶν), τὸ 1854,
«La révolution», τὸ 1865, ἧς ἡ πέμ-
πτη ἐκδοσις ἐγένετο τὸ 1867, 1868

(*) Ἀσαινίος (Γεώργιος) φιλόλογος καὶ ποιητὴς
Μολδαυῶν γεννηθεὶς εἰς Ἰασὶ τὸ 1788, σπουδάζας
δὲ εἰς διάφορα πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης, συγ-
γράφας πολλὰ καὶ ἰδίως ἐκδοῦς περιοδικὰ, *Μο-
δαυὶ καὶ Ἡμῶν* εἰς α. ν., τὴν *Εἰκόνα* τοῦ
κ. ὁ σ. μ. ο. κ. κ. ἐγένετο δὲ ἀσέβουλος τοῦ Ἰ-
πουργεῖου τῆς παιδείας τὸ 1856.

ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἐν Ἑλβε-
τίᾳ δὲ συνέγραψε τὸ ἐπίσης θαυμά-
σιον σύγγραμμά του «Ἡ Δημιουργία»
(La Création) τὸ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ
τύπου ἐπαινεθῆν. Πάντες δ' ἡμεῖς γνω-
ρίζομεν καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ σύγ-
γραμμα τὸ *Νεώτερον Πνεῦμα* (L' é-
sprit nouveau) ὅπερ μόνον ἐξ ὄλων
μετεφράσθη τὸ π. ἔτος εἰς τὴν γλῶσ-
σαν ἡμῶν καὶ ὅπερ ἀληθῶς εἶναι ὀ-
λόκληρος εἰς ὕμνον ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας
Ἑλλάδος (*).

Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ἐτελεύτησε
τὸ προπαρελθὼν ἔτος, ἐν προβεθεκίᾳ
μὲν ἡλικίᾳ ἀλλ' ἀκμαῖα ἔχων τὸν
νοῦν καὶ τὸ φρόνημα.

Β'

Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν ἄλ-
λων διαπρεπῶν Γάλλων πολιτῶν, ἐξέφῳ-
νησεν ἐπικήδειον λόγον θαυμασιώτατον
τῷ ὄντι, ὁ ἀγῆρωος καὶ ὑπατος τῶν τοῦ
αἰῶνος ἡμῶν ποιητῶν Βίκτωρ Οὐγῶ,
πλέξας κατ' ἀξίαν τὸν στέφανον τοῦ
ἐξόχου τούτου ἀνδρός.

Αἱ κατωτέρω δημοσιευόμεναι ἐπι-
στολαὶ του, αἵτινες ἐν ἀποσπάσμασι
μόνον περιέχονται εἰς τὸν β' τόμον
τῶν Ἀπάντων αὐτοῦ δημοσιευομένων
νῦν, παρελήφθησαν ἐκ τοῦ ἐβδο-
μαδιαίου περιοδικοῦ «La revue Poli-
tique et Littéraire» τοῦ Ἰουνίου, ἐ-
γράφησαν δὲ ἐξ Ἑλλάδος, ὅτε κατὰ
τὸ 1829 συναπεστάλη καὶ αὐτὸς μέλος
τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς
Πελοποννήσου (Expédition Scientifi-
que de Morée) ἧς τὴν πρώτην ιδέαν
ἔδωκεν οὗτος καὶ εἰργάσθη πρὸς τοῦτο
ἐν ἔτος. «Ἀποπνεύουσιν αἱ ἐπιστολαὶ
νεότητά καὶ δρασερότητα» καὶ ἐνε-
ποίησαν τὴν ἀρίστην ἐν Γαλλίᾳ ἐν-
τύπωσιν, ἐπὶ πλέον δὲ ὡς παρατηρεῖ

ἡ Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων αἱ
ἱστορία ἐκεῖνη, ἡ ἐχέμυθος καὶ κεκα-
λυμμένη, ὁ Ἔρωος ἐκεῖνος, ὃν ὁ ποιη-
τὴς ἀποσπᾷ τῆς καρδίας του, εἶτα τὸ
μυθιστόρημα ἐκεῖνο, τὸ τοσοῦτον γλυ-
κὺ καὶ ἀθόρυβον, ὅπερ θέλει τελειώ-
σει διὰ γάμου ἐν Γερμανίᾳ, — πάντα
ταῦτα ἀποτελοῦσι σύνολόν τι θελκτικὸν
καὶ περικαλλές».

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν ἀνωτέρω
σημειούμεν ἐναυθᾶ καὶ τινα περὶ τῆς
Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς στα-
λείσης εἰς Πελοπόννησον μεθ' ἧς συ-
ναπῆλθε καὶ ὁ Quinet.

Ἀπερασίσθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυ-
βερνήσεως τῆς τοσοῦτον τότε φιλέλ-
ληνος ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς τὸν Νοέμ-
βριον τοῦ 1828 ἧτοι μικρὸν τι μετὰ
τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἔλευσιν τῆς Γαλ-
λικῆς ὑπὸ τὸν Μαισιῶνα στρατιάς, γε-
νομένη περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου τοῦ
αὐτοῦ ἔτους.

Τὸ ὑπουργεῖον συνέστησεν ἐπιτροπὴν
συγκειμένην ἐκ τῶν ἐγκριωτέρων σοφῶν
τῆς Γαλλίας ἧτις συνεσκέφθη καὶ ἀπεφά-
σισε περὶ τοῦ προσωπικοῦ, εἰς ὃ ἔδει ν'
ἀνατεθῆ τὸ ἔργον. Διηρέθη δὲ ἡ Ἐπιστη-
μονικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς τρία τμήματα, τὰ
γεωλογικόν, τὸ ἀρχαιολογικόν καὶ τὸ ἀρ-
χιτεκτονικόν ὑπὸ τὴν γενικὴν διεύθυν-
σιν τοῦ περιωνύμου φυσιολόγου Bory
de Saint-Vincent.

Τὸ α' τμήμα, τὸ καὶ φυσιολογικόν,
προεδρεύετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Bory de
Saint-Vincent, μέλη δὲ αὐτοῦ ἦσαν οἱ
κ. κ. Brullé, ἀδελφοὶ Delaunay, ζω-
ολόγοι οὗτοι, Despareux, βοτανικὸς,
Virlet καὶ Pouillon, Boblay, ὀρυ-
κτολόγοι καὶ γεωλόγοι, καὶ ὡς ζωγρά-
φος προσηρτήθη ὁ κ. Baume.

Τὸ β' τμήμα προεδρεύετο ὑπὸ τοῦ
κ. Dubois μέλους τοῦ Αἰγυπτιακοῦ
Μουσείου (Conservateur), ἀντιπρόε-
δρος ἦν ὁ κ. Lenormant, βοηθοὶ δὲ
οἱ κ. κ. Amaury, Duval, ὁ Edgard
Quinet, ὁ Tuezet καὶ ὁ Ἕλλην Σχι-
νῶς.

Τὸ γ' τμήμα ἀπετελεῖτο, ὑπὸ τῶν

(*) Ἡ μετάφρασις χρεωστεῖται εἰς τὸν ἀκάμα-
τον καὶ νεαρὸν λόγιον Ν. Ρ. Πολίτην, ἡ δὲ ἐκ-
δοσις εἰς τὸν φιλογενῆ καὶ πολῦτιμον δημοσι-
ογράφον κ. Γουίδην.

κ. κ. Blouet, ως προέδρου, και γνωστοῦ ἀρχιτέκτονος, και τῶν Ravoisin, Béro, Vretty, και Gournay. Βραδύτερον ἀπεστάλησαν και ἀξιωματικοὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου, οἵτινες ἐσχεδίασαν και τὸν γνωστὸν Χάρτην τῆς Ἑλλάδος.

Πάντα ὅμως τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐπέδειξαν, ὡς ἐγράψεν αὐτὸς ὁ κ. Bory, τὸν αὐτὸν ζῆλον και τὴν προθυμίαν. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀρχῆς πολλὰ ἀπεσύρθησαν.

Γ'.

Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἐδγάρδου Quinet
εἰς Ἑλλάδος.

Τῇ Κυρίᾳ Εὐγενίᾳ Κυριέτου
(Quinet).

Ἐν Ἐιδελβέργῃ τὴν 22 Ἰουλίου 1828.

Ὁ διορισμὸς μου ἀπεφασίσθη ὀριστικῶς, ἀγαπητὴ μητὴρ. Ἡ Ἀκαδημία ἐξελέξατό με ἐπὶ ἑκατὸν ἀνταγωνιστῶν, ὡς μοὶ λέγουσιν, ὡς φιλολόγον, και χάριν τῆς ἀρχαιότητος και τῆς ἱστορίας.

Ἐλαβὸν τὴν εὐχάριστον ταύτην ἀγγελίαν κατὰ πρότον, παρὰ τοῦ κ. Ἀσίου (Hase), ἐπιτετραμμένου ὑπὸ τοῦ κ. Raoul Rochette ἵνα ὑποδείξῃ τὰ μέλη τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πελοποννήσου, ἔπειτα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ κ. de Gerando, πρὸς ὃν ὀφείλω μυρία χάριτας, ἐπὶ τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

Θὰ εἶμεθα ἐν ὄλῳ δώδεκα τὸν ἀριεμὸν, γνωρίζω ἤδη τὰ ὀνόματα. Μεταξὺ ἄλλων εἶναι και τις γλύπτης Βιεττώ, μεθ' οὗ πρὸ καιροῦ ἐμελετοῦμεν τὸ σχέδιον τοῦτο, θὰ ἔχωμεν ἀρχιτέκτονας, ζωγράφους, νομισματολόγους, ἕνα ζωολόγον, ἕνα βοτανικόν, ἕνα γεωλόγον κλπ.

Αἱ ἀνασκευαὶ ἐν τοῖς ἐδαφοῖς, ἰδίως, εἰσονται ἡ σπουδαιότερα ἐργασία. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν μνημείων και τὰ ἐρείπια τῶν πόλεων καλύπτονται

ὑπὸ τῶν προσχώσεων τῶν ποταμῶν. Γράφουσιν ἡμῖν ὅτι δὲν θέλουσι φεισθῆ οἰασδήποτε δαπάνης ἵνα ἡ ἐπιχείρησις ἢ ἀξία τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.

Θέλω λάβει τὸν διορισμὸν μου προσεχῶς, οὐδὲ θέλομεν δυνηθῆ νὰ βραδύνωμεν τὴν ἀναχώρησίν μας. . . .

Ὅταν συλλογισθῶ, ὅτι εὕρισκόμενος τοσοῦτον μακρὰν τῶν Παρισίων και μετὰ τσοαύτην πολυχρόνιον ἀπουσίαν δὲν ἐλησμονήθην, θεωρῶ τὸ εὐτύχημα τοῦτο ὡς ἀριστον ὀλιών.

Ἐγράψα πρὸς τοὺς σοφωτέρους ἀνδρας τῆς Γερμανίας, ἵνα ζητήσω τὰς συμβουλὰς αὐτῶν και ἐρωτήσω τινὰ περὶ Πελοποννήσου. Μετ' ἐντελοῦς ἀταρξίας πνεύματος ἐπιχειρῶ τὸ ταξείδιον τοῦτο. . . . Ἐν ὄσῳ τὸ πρᾶγμα ἐφαίνεται ἀμφίβολον, ἤμην ἀνήσυχος. Ἀπασα ἡ κλησις τῆς ζωῆς μου με ὤθει εἰς τὸ ταξείδιον τοῦτο, συγχρόνως δὲ ὑπακούω εἰς ὑπαγόμεναι ἀτομικοῦ καθήκοντος. Ἡ Μίννα (*), μεθ' ἧς πηλάκις συνωμίλησα περὶ τοῦτου, συμμερίζεται τὴν γνώμην μου. Βλέπεις ἐκ τοῦτου ὅτι ἔχει γενναιότητα και ἐγκαρτέρησιν. Ἡ ἀδελφὴ μου δὲν θὰ ἦναι, ἐλπίζω ὀλιγώτερον, φρόνιμος.

Τῆ ΑΥΤῆ

Ἐκ Στρασβούργου τὴν 9 Ἰανουαρίου 1829.

Τὴν ἐσπέραν ταύτην ἀναχωρῶ διὰ τοὺς Παρισίους. Ἐδεῖ νὰ ἀρῆσω τὴν Ἐιδελβέργην ἐν εἰς. . . .

Ἡ ἐπιστολή σου, ἡ εὐτολμος και γενναία, μοὶ ἐπροξένησεν ἄπειρον καλόν. Καί ρε. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας θὰ εἶμαι πλησίον σου, ἀλλὰ σὺς ἴκετεύω ν' ἀποτύγητε πᾶσαν συγκίνησιν και νὰ ἔχητε ὅσπην και ἐγὼ πεποιθῆσιν. Ἀσπάζομαι τὸν πατέρα μου, εἰς ὃν ἐπίσης εὐγνωμονῶ.

Χαίρε, τρυφερὰ μητὴρ μου, σὺ, ἦν μετ' ὀλίγον θέλω ἐπανίδει.

(*) Μίννα Μορέ (Moré) μνηστὴ τοῦ Quinet.

Τῆ ΑΥΤῆ

Τουλῶν τὴν 4 Φεβρουαρίου 1829.

Ἰδοὺ ἡμεῖς, ἀγαπητὴ μητὴρ, ἐφθάσαμεν εὐτυχῶς πρὸς τὴν ἀναχώρησίν μας. Ὁ κόμης Λυταρδὸν ἐσύστησεν εἰς τὸν πλοίαρχον τοῦ δρόμου μας. Ἐτυχεν ὢν φίλος του και φαίνεται οὗτος λίαν εὐδιάθετος εἰς τὸ νὰ με ὑποχρεώσῃ.

Τὸν χρόνον ἡμῶν δαπανῶμεν εἰς προετοιμασίας. Ἐπισκεπτομαι τὰ περίξ δι' ὠραιότητα τοῦ ἡλίου, ὡς νὰ ἦτο Μάτιος. Αἱ ἐλαταί, αἱ πορτοκαλαταί ἀνθίζουσιν. Εἶδον χθὲς ἐν ὠραίῳ ἀνθος φοίνικος. Ἐλαβὸν πλείστας ἐπιστολάς ἐκ Γερμανίας και μίαν κατεπεύγουσαν τοῦ κ. de Gerando, ἦν μοὶ σέλλει διὰ τὸν στρατηγὸν Μαισῶν, ἐκ μέρους τοῦ φίλου αὐτοῦ στρατηγοῦ Belliard. Οὐδεὶς τῶν συναδέλφων μου μοὶ φαίνεται διατεθημένος νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ ἐν Πελοποννήσῳ. Ἐχουσιν ὅσπην ἐπιθυμίαν τὴν ἐξοικονομῆσαι. Ἐσχετίσθημεν πάραυτα.

Τίποτε δὲν με λείπει. Ἀναχωροῦμεν ἐπὶ τῆς φρεγάτας Κυβέλης τεστάρων κανονίων.

Θέλω ἀρχίσει νὰ γράφω τὸ ἡμερολόγιόν μου. . . . *

Τῆ ΑΥΤῆ

Τουλῶν, τὴν 9 Φεβρουαρίου 1829.

Αὔριον ἐκπλέομεν, ἀγαπητὴ μητὴρ. Προγενομένη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ὁ πλοίαρχος μὰς ἠρώτησε τίνα ὁδὸν θέλομεν νὰ λάβωμεν και ἡμεῖς ἐκλέξαμεν τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας. Θέλομεν λοιπὸν χαιρετίσει τὴν Σικελίαν ἐν τῷ διάπλῳ μας.

Θὰ προσορμίσωμεν εἰς Μεσσηνίαν, θέλομεν δὲ εἶρε ἐκεῖ τὸ Μοναστήριον τοῦ Βουλκάνου, τοῦθ' ὅπερ με χαροποιεῖ τὰ μέγιστα.

Ἐγνώρισα ἐνταῦθα πολλούς. Εἶδα και τὸν Αὐγουστίνον (Thierry), τὸν ἱστορι-

(*) Ὅπερ δυστυχῶς δὲ εὐρέθη ὡς σημειοὶ ἐν Revue Politique et Littéraire

κὸν τῶν Νορμανδῶν, ὅστις, ὁ δυστυχῆς, κατήντησε τυφλὸς και παραλυτικὸς.

Ἡ θάλασσα εἶναι ὠραία και τὸ μαῖστράλι (σκίρος) (mistral) πνέει δι' ἡμας.

Υ. Γ. Μετὰ δύο ὥρας ἀναχωροῦμεν. Ὁ καιρὸς εἶναι λαμπρὸς. Χαίρετε.

Τῆ ΔΕΣΠΟΙΝΙΑΙ ΜΙΝΝΑ ΜΟΡΕ.

Εἰς Γρουνστάδ. Βουαρία παραρτηρεῖ.

Τουλῶν, 9 Φεβρουαρίου 1829.

Χαίρε, χαριστάτη φίλη μου. Ἀσπάζομαι και σὺ και ὄλους τοὺς οἰκεῖους σου. Αὔριον τὸ πλοῖον ἡμῶν ἀναχωρεῖ. . . . ἔσο βεβαία ὅτι ἀφίνον τὴν Γαλλίαν, τὸν τελευταῖον στοχασμὸν μου ἀποτείνω πρὸς σέ. Σὺ ἀγαπῶ ὅπως πρέπει ν' ἀγαπᾷ τις.

Θέλομεν ἐπανίδει ἀλλήλους. Συλλογίζου τὴν ἐπάνοδόν μου και ἔστω τοῦτο τὸ στήριγμά σου. Ἀναχωρῶ, ἔχων τὴν καρδίαν γαλήνιον και ἥσυχον. Ὑπάγω ἐκεῖ, ὅπου ἐπεθύμουν.

Ὅταν σοὶ εἴπωσιν ὅτι ἀπέθανα, μὴ τὸ πιστεύσης, ἡ καρδία μου θὰ με ἐπαναφέρῃ πρὸς σὺ ἀφνηδίως, ἐν ἀγνοίᾳ σου.

Θὰ ἀποβιβασθῶμεν εἰς Μεσσηνίαν, τοὺς Ναυαρίνους. Ἐκείθεν θέλω σοὶ γράψαι. Πόσον ἡ νύξ αὕτη εἶναι ἀστροπεγῆς και εὐοίωνιστος! Αὔριον θὰ εἶσαι ἐπὶ τῆς θαλάσσης μετ' ἐμοῦ.

Χαίρε μυριάκις χαίρε!

Τῆ ΑΥΤῆ

Τῇ 27 Φεβρουαρίου, ἐπὶ τοῦ πλοίου
σου Κυβέλης.

Ἰδοὺ ἡμεῖς, φιλάτη φίλη, μίαν λεύγην μακρὰν τῆς Μεσσηνίας. Ὁ πλοῦς ἡμῶν ἦτο ἀθόρυβος, ἀλλὰ βραδύς. Εἶχομεν και γαλήνην και ἐναντίους ἀνέμους. Παρεπλεύσαμεν πλησιέστατα τὴν νῆσον τῆς Ἐλβης, τὴν Κορσικὴν, τὰ περὶ τῆς Ρώμης, τῆς Νεαπόλεως. Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἶχομεν ἐνώπιόν μας τὴν Ψυχίαν και τὴν Καπρέαν νῆσον. Χθὲς τὴν νύκτα ἐβλέπομεν ἐκ τοῦ πλοίου ἡμῶν τὸν καπνὸν και τὰς

φλόγας τῆς Stromboli. Τέλος, προσεγγίζομεν τὴν Σικελίαν καὶ θεωροῦμεν ἑαυτοὺς ἐν Ἑλλάδι ἤδη. Τὸ ταξιδιὸν μας ἀρχίζει ὑπὸ ἀρίστους οἰωνούς. Εἶπε τοῦτο εἰς τοὺς γονεῖς Σου καὶ εἰς πάντας ὅσους ἀγαπᾶς ἐν τῇ πατρίδι Σου. Τὸ πόσον Σὲ ἐσυλλογιζόμην ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης ταύτης, τῆς τόσον ὠραίας, θὰ σὲ τὸ εἶπω μίαν ἡμέραν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, πιστεύω ὅτι θὰ εἴμεθα εἰς Ναυαρίνους.

Χαῖρε, φιλότατη μου, σὲ ἀγαπῶ καὶ σὲ εὐλογῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας. Ὅταν φθάσωμεν εἰς Μεσσηνίαν, θὰ χωρισθῶ ἀπὸ τῶν συναδέλφων μου, διὰ τὰ πεταχθῶ εἰς Σπάρτην.

Γράφε μου τίποτε δὲν ἀποσπᾶ τὸν νοῦν μου ἀπὸ σοῦ. Ὅσον μακρύνομαι, τοσοῦτῳ αἰσθάνομαι πόσον γλυκεῖα μοὶ εἶναι ἡ γῆ ὅπου εἶσαι Σὺ.

Τῆ ΑΥΤῆ.

Ἐν τῷ λιμένι τῶν Ναυαρίων (Νεοκάστρου) τὴν 8 Μαρτίου 1829.

Ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν εἰμι ἐν Ἑλλάδι, φιλότατη μοι φίλη. Ὁ πλοῦς ἡμῶν διήρκεσεν ἡμέρας εἰκοσιτέσσαρας. Χθὲς κατὰ πρῶτον ἐξῆλθον εἰς τὴν ξηράν. Τὰ ἐρείπια τῆς πολίχνης τοῦ Νεοκάστρου κατοικοῦνται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μας καὶ ἂν ἐβλεπες αὐτοὺς τοσοῦτον εὐθύμους, ἄδοντας τὸ τραγοῦδι τοῦ Χοροῦ τῶν κυνηγῶν (Choeur des Chasseurs) θὰ τοὺς ἠγάπας, ὅσον τοὺς ἠγάπησα καὶ ἐγώ. Εἶδον τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας, οἵτινες ὑπὸ τὰς ἐσχισμέναις καπῶτας τῶν ἡμίγυμνοι, εἰσὶ πάλιν ἀξιοθέατοι (superbes). Τοῖς ἐδῶκαν σκηναὶς ἐξω τῶν ἐπάλλεων καὶ πληρόνεται διὰ τὰ ἐργάζονται μετὰ τῶν στρατιωτῶν μας, ἵνα ἐγειρώσιν ἑαυτοῖς ὠχυρώματα. . . Μὲ περιμένουν ἵνα μεταβῶ εἰς Μοθώνην καὶ ἴδω τὸν ἀρχιστράτηγον ὑγίαινε, παμφιλότατη μου. Χαίρετά μου τοὺς γονεῖς Σου ὡς καὶ τὸν Κύριον καὶ κυρίαν Creutzer (*).

(*) Τὸν περιώνυμον συγγραφέα τῆς Συμβολικῆς.

Γράφε μου, διότι οὐδὲμίαν ἐπιστολὴν Σου ἔλαβον.

Τῆ ΑΥΤῆ.

Ἐκ τοῦ Ἀρχιστρατηγεῖου τῆς Πελοποννήσου.

Ἐν Μοθώνῃ τῇ 12 Μαρτίου 1829.

Ἀύριον, φιλότατη, ἀναχωρῶ διὰ τὴν Μεσσηνίαν (Νησίον) διερχόμενος ἐκ τῆς Κορώνης. Ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα ὅποια ἔστι καὶ εἶναι τὴν εὐρίσκω περικαλλῆ, ἐν τῇ ἀθλιότητι καὶ τῇ δυσπραγίᾳ τῆς. Τὸν λαὸν τοῦτον, ὃν ἔλεγον κακώτροπον, τὸν εὔρον ἱκανῶς φιλόξενον. Ὁφελήθη πολὺ, σπουδάζων αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐλευσεώς μου. Οὐδὲν σοὶ λέγω περὶ τοῦ τόπου· τὸ πᾶν ἐνταῦθα εἶναι πυρίκαυστον. Δὲν βλέπει τις ἢ ρίζας δένδρων κατακεκαυμένας, κώμας κατεσκαμμένας μέχρι θεμελίων, γυναῖκας καὶ παιδιὰ στεγαζόμενας ὑπὸ σωρῶν λίθων. Καθεκάστην, ἐντούτοις, φαίνεται ὅτι εὐρίσκει τις τὰ ἐρείπια πόλεως τινος, ἵνα διέλθῃ τὴν νύκτα.

Ἐὰν ἐβλεπες ἐνταῦθα τὴν θαυμασίαν τῶντι ἀγαθότητα τῆς Γαλλίας, ἥτις δίδει τῇ Ἑλλάδι τοὺς ἵππους τοῦ στρατοῦ τῆς, τοὺς ἑσῶς τῆς, μέρος τῶν ὀπλων τῆς, θὰ τὴν ἠγάπας καὶ Σὺ. Προβλέπω ὅτι τὸ ταξιδιόν μου θὰ εἶναι βραχύ. Τὸ θέαμα τὸ πρὸ ἐμοῦ εἶναι λίαν ἀρχαίτυπον καὶ τοσοῦτον ἔκτακτον ὥστε ταχέως καταπλήττει. Ἔσο, ἐντούτοις, ἑεβαία, ὅτι χαίρω εὐρισκόμενος ἐνταῦθα, ὅτι διδάσκομαι ἐδῶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ πλείοτερα ἢ ὅσα ἀλλαγῶ ἐπὶ μῆνας ὅλους.

Τὴν ὑγίαν ἔχω κάλλιστα καὶ ἡ καρδιά μου εἶναι εὐχαριστημένη. . .

Διευθύνομαι διὰ τῆς Σπάρτης εἰς Ἄργος καὶ τὴν Αἴγινα. . .

Τῆ ΚΥΡΙΑ ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΥΝΕΤΟΥ

εἰς Charolles

Μιστράς 25 Μαρτίου 1829.

Τὸ ταξιδιόν μου ἐξακολουθεῖ εὐτυχῆς, ἀγαπητῆ μου μητέρα. Ἐπεσκέφθην

τὴν Μεσσηνίαν, μέρος τῆς Ἀρκαδίας, τὴν Λυκοσοῦραν, τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, πλησίον τῆς Φιγαλίας. Ἀπὸ τῆς χθὲς εἴμεθα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐρώτα, ὃν βλέπω ἀπὸ τῶν παραθύρων μου. Ἐτυχον παρὰ τῷ δημογέροντι ἐξαιρετικῆς ὅλως φιλοξενίας.

Οἱ ὑπερβολικοὶ καύτῳ δὲν ἤρχισαν ἔτι. Οἱ Ἀρκάδες μὲ ὑπεδέχθησαν εἰς τὰς καλύβας τῶν καὶ εὔρον αὐτοὺς οἵοι θὰ ἦσαν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν.

Ἀπὸ ἴδω καλῶς τὴν Σπάρτην, θὰ ὀδεύσω εἰς Αἴγινα, διὰ τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τοῦ Ἄργους ὑγίαινετε, μὴ ἀνησύχει παντελῶς. Σὲ ἀσπάζομαι.

Τῆ ΔΕΣΠΟΙΝΙΑ ΜΙΝΝΑ ΜΟΡΕ

Ἄργος, τὴν 8 Ἀπριλίου 1829.

Πρὸ πέντε ἡμερῶν εἶμαι εἰς τὸ Ἄργος, παμφιλότατη μου. Μετὰ τὴν Μεσσηνίαν, ἐπεσκέφθην τὸ Λεοντάρι, τὴν Μεγαλούπολιν, τὴν Λυκοσοῦραν, μέρος τῆς Ἀρκαδίας, εἶτα τὴν Σπάρτην, τὰς Ἀμύκλας, τὴν Τρίπολιν, τὴν Τεγαῶν, τὴν Μαντίνειαν, τὰς Μυκήνας, τὴν Τίρυνθα, τὸ Ναύπλιον καὶ τὸ Ἄργος. Διήλθον μόνος ὅλην τὴν Πελοπόννησον ἄνευ συνοδίας καὶ χωρὶς νὰ μοὶ συμβῇ ἀτόπημά τι. Ἐντεῦθεν θὰ πορευθῶ εἰς Σικυῶνα καὶ Κόρινθον, ὅθεν θέλω μεταβῆ εἰς Αἴγινα ἵνα ἀναπαυθῶ.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ πανταχοῦ μὲ ὑπεδέχθησαν καλῶς. . . Ἡ ὑγεία μου διατηρεῖται μὲθ' ὅλα τὰ ἔλη τῆς Λέρνης, ἅτινα εὐρίσκονται ἐδῶ πλησίον.

Οἱ συνοδοὶ μου παρέμειναν εἰς Μοθώνην, ἵνα διασκεδάσωσι. Χαίρω ὑπερβόλῳ, ὅτι ἐξτέλεσα ἐν μέρει τὸ ἔργον μου κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, ἥτις εἶναι τερπνὴ καὶ ὑποφερτῆ. Ὑγίαινε. Γινώσκεις πᾶν ὅ,τι σοὶ ἀπευθύνω ἀπὸ τόσον μακρᾶν.

Τῆ ΚΥΡΙΑ ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΥΝΕΤΟΥ

Αἴγινα, τὴν 17 Ἀπριλίου 1829.

Πρὸ ἑξ ἡμερῶν εἶμαι εἰς Αἴγινα, ἀγαπητῆ μητέρα.

Μετὰ τὴν Κόρινθον εἶδον τὴν Νε-

μέαν, ὅπου ἐτελεῖτο εἰς τῶν ἀγῶνων καὶ ἦ σῶζονται τρεῖς στήλαι ναοῦ τῆς. . .

Ἐξ ὅλων τῶν πόλεων ὅσας εἶδον ἡ Κόρινθος εἶναι μία τῶν μᾶλλον ἐρημωθειῶν. Ἐπεσκέφθην τὴν Σικυῶνα ἐν τῷ κόλπῳ καὶ εἶδον τὰς χιόνας τοῦ Παρνασσῶ. Εἰσεχώρησα πάλιν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀργολίδος καὶ δι' ὁδοῦ ἀπατήτου σχεδὸν ἐφθασα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ πλησίον τοῦ Λιγουριοῦ, ὅπου ἐπιβιβάσθω πλοίου εἰς Ἐπίδαυρον.

Ἐνταῦθα, ἐν Αἴγινη, μετέβην πάραυτα ἵνα ἴδω τὰς στήλας τοῦ Παριελληνίου καὶ ὅθεν διέκρινα καθαρῶς τὰς δυστυχεῖς Ἀθήνας, αἵτινες ἐκ τοῦ μέρους τούτου ὁμοιάζουσι μεγάλῳ τινὲ μοναστηρίῳ ἢ ἐγκαταλελειμμένη ἐπαύλει. . . .

Σήμερον εὐρίσκομαι ἄριστα κατακείμενος εἰς τοὺς ὠραίους κλινητῆρας τοῦ πρέσβους τῆς Ρωσσίας, ἀναπεπαιμένος καὶ ἔτοιμος νὰ τρέξω πάλιν ἐν τῷ σταδίῳ.

Φρονοῦσι τὸν τόπον τοῦτον πολὺ ἀθλιώτερον παρ' ὅσον ἀληθῶς εἶναι. Ἡμέραν τινὰ θέλουσι θαυμάσει οἱ πάντες τὸ πόσον ταχέως καὶ εὐκόλως τὸ ἔθνος τοῦτο θέλει ἐγκολπωθῆ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. . . .

Τῆ ΚΥΡΙΑ ΜΙΝΝΑ ΜΟΡΕ

Αἴγινα, τὴν 24 Ἀπριλίου 1829.

Ἐπιστρέφω ἐξ Ἀθηνῶν, φιλότατη φίλη. Διήλθον ἐκεῖ δύο ἡμέρας ἐν τῷ μέσῳ Τούρκων. Αἰμῶς Ἑλληνικῆ με μίση. εἰς Πειραιᾶ, ἐκεῖθεν δὲ ἐβάδισα πρὸς τὴν πόλιν. Οἱ πλανώμενοι στρατιῶται, οὗς ἀπῆντησα, περιωρίσθησαν εἰς τὸ νὰ με ἀναθεματίζουσι καὶ ἐφθασα εὐτυχῶς ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ τείχους. Ἐπεσκέφθην μετ' ἀνεσεως ὅλα τὰ ἐρείπια, ἐξαιρέσει τῆς Ἀκροπόλεως. . . Ἀκολούθως ἵππευσα καὶ περιήλθον ὅλα τὰ περίεξ· εἶδον τὰ ὕδατα τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ τοῦ Κηφισσοῦ Μοῖ εἶναι ἀδύνατον νὰ σοὶ παραστήσω τὴν ἔκτακτον καὶ θαυμασίαν

ἐντύπωσιν ἢ μοι ἐπροξένησεν ἡ πόλις αὕτη ἡ ἀφειμένη ὀλοτελῶς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν καταστροφῶν τῆς. Ἡ πόλις καταστράφη ἐκ θεμελίων καὶ δὲν μένουσι πλέον ἢ φοινικῆς τινες καὶ τὰ ἀρχαία μνημεῖά της, περὶ ὧν ὀλίγον μέλλει τοῖς Ὀθωμανοῖς. Ἐπεσκέφθη τὸν Μτῆ-μπασην, ὅστις δὲν με ἐδέχθη πολὺ κακῶς—δι' ἓνα δῆμιον, οἷος εἶναι. Μ' ἔδειξαν, οὐχὶ μακρὰν τῶν κήπων τῆς Ἀκαδημίας, πεδῖον κατακεκαλυμμένον ὑπὸ ἀνθρωπίνων κεραλῶν ἀποκοπείσων κατὰ διαταγὴν του.

Ἡ περιοδεία μου αὕτη εἰς Ἀθήνας εἶναι ἰσαξία ὀλοκλήρου ζωῆς. Τὴν ἐπιούσαν ἔδει νὰ ἐπανεέλθω καὶ με παρέλαβον ἐν Πειραιᾷ, πάλιν οἱ Ἕλληνες τῆς λέμβου. Τὴν νύκτα ἐλλιμενίσθημεν εἰς τινα μικρὰν ἐρημόνησον κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ τῆς Σαλαμίνος. Φαντάσου τὴν εὐτυχίαν μου! . . .

Τὰ πάντα θαίνουσι κατ' εὐχὴν. Ἀναχωρῶ αὖριον διὰ τὰς Κυκλάδας καὶ κατὰ πρῶτον εἰς Σύρον. Ἦδη ἀρχίζω νὰ στρέφωμαι πρὸς τὴν Εὐρώπην. Ὁ ἄνεμος τοῦ Αἰγίου θέλει με ὠθήσει ἐκεῖ.

Τῆ ΚΥΡΙΑ ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΥΝΗΤΟΥ

Αἴγινα τῆρ 26 Ἀπρ. 1829

Ἰδοὺ δύο ἡμέραι ἀφ' οὗ ἐπέστρεψα ἐξ Ἀθηνῶν. Εἰσῆλθον, ἐπὶ ἐλληνικῆς λέμβου, εἰς Πειραιᾷ, τῆς ἡμέρας διαγελώσης. . . .

Εἶδον τὰ πάντα, ἀνεγνώρισα τὰ πάντα, κατὰ βούλησιν, ἐν ταῖς δυστήναις αὐταῖς Ἀθήναις, αἵτινες εἰσὶν ἔτι ὠραιότεραι καὶ συγκινοῦσιν ἔτι πλέον ἐν τοῖς ἔρειπίοις των.

Οὐδέποτε αἱ Ἀθηναὶ ἤθελον μοι φανῆ τοσοῦτον ὠραία ἄλλως πως, ἀφειμένη, παραδεδομένη ὡς εἶναι εἰς τοὺς καταστροφῆς των. Δὲν ἠδυνάμην ν' ἀφήσω τὴν Ἑλλάδα χωρὶς νὰ τὰς ἰδῶ.

Ὁ οἶκος τοῦ κυρίου Φοβὲλ εἶναι ἐκ βάρων καταστραμμένος, τὸν ἀνεγνώρισα μόνον ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀναγλύφων καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, αἵτινες καλύπτουσι τὸ ἔδαφος.

Φαντάσου ὁποῖον θέαμα περιστῶσιν οἱ Τούρκοι ἐκεῖνοι στρατιῶται, μεμονωμένοι ἢ κατὰ συστάδας, ἐν μέσῳ τῶν στηλῶν καὶ τῶν ἔρειπίων! . . .

Τῆ ΑΥΤῆ

Σύρος τῆρ 12 Μαΐου 1829.

Κατὰ τὴν ἐξ Αἰγίνης ἀναχώρησίν μου, ἐκλυδωνίσθη ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἀπὸ μιᾶς νήσου τῶν Κυκλάδων εἰς ἄλλην. Τέλος ἐστάθην εἰς Σύρον, ὅπου εἶμαι ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν. . . . καὶ ἰδοὺ συνέλεξα πάνθ' ὅσα ἦσαν οὐσιώδη. Μετ' ὀλίγον ἐπιβιβάζομαι ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ βρικίου Νέλωρος, ὅπερ θέλει με ῥίψει ἢ εἰς Μελίτην ἢ ἐν περιπτώσει ἐναντίων ἀνέμων εἰς Ἰταλίαν.

Ἡτύχησα νὰ λάβω ἐδῶ ὅλας τὰς ἐπιστολάς σας. Ἀπασαὶ ἐχρονολογοῦντο ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μηνῶν.

Τὸ ταξειδίόν μου ἐπλούτισε κατὰ πολὺ τὸν νοῦν, ὥστε νὰ δύναμαι νὰ εἶπω περὶ αὐτοῦ ἐν δυοὶ λέξεσιν. Ὑπερέβη πάσας τὰς προσδοκίας μου. Μανθάνω ὅτι οἱ συναδέλφοί μου καὶ οἱ διευθύνοντες τὴν ἀποστολὴν ἐτρόμαξαν τοσοῦτον ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον, ὥστε, προ δεκαπέντε ἔτι ἡμερῶν εὐρίσκοντο εἰς Μοθώνην χωρὶς νὰ τολμήσωσι νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν. Ἐγὼ θὰ ἀπέβησκον ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας.

Αἱ νῆσοι αὗται ὅπου εἶμαι εἰσὶν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρουσαι, ὀλιγώτερον ἀρχαίτουποι παρά τὴν Πελοπόννησον. Μόλις μετεβλήθησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Τουρνεφόρτου. Ἐξαίρω ὅμως τὸ θέαμα τῶν ἐκλογῶν ὅπερ μοι παρέσχον ἐπὶ δύο ἡμέρας. Εἶδον ἤδη ἀλλαχοῦ προκαταρκτικὴν συνέλευσιν Ἡπειρωτῶν. . . .

Ὅσα μοι λέγετε θίγουσιν εἰς ἄκρον τὴν καρδίαν μου καὶ δὲν εἶναι ἀόκηται καὶ νὰ συγκινηθῶ αὕτη. Συλλογίζομαι μετὰ χαρᾶς ὅτι μετ' ὀλίγον θέλω ἀρχίσει νὰ πλησιάζω εἰς ὑμᾶς.

Τῆ ΔΕΣΠΟΙΝΙΑΙ ΜΙΝΝΑ ΜΟΡΕ

Ἐκ τοῦ Λιμνοκαθατηρίου τῆς Μασσαλίας, τῆρ 5 Ἰουνίου 1829.

Τέλος ἐπανεῖδον τὰς ἀκτὰς τῆς Γαλιίας καὶ πιθανὸν νὰ ἰδῶ σὲ μετ' ὀλίγον, φιλτάτη μου, ἀγαθὴ Μίννα.

Ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐξ Ἀθηνῶν ἐξηκολούθησα τὰς ἐκδρομάς μου διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης. Περιεργάστην πᾶν ὅ,τι μ' ἐνδιέφερον ἐν Πελοποννήσῳ.

Αἱ προφυλακαὶ τῶν Τούρκων μοι ἐφραττον τὴν ὁδὸν τῆς Ροῦμελης. Εἶχον ἤδη ὑποφέρει οὐκ ὀλίγα ἵνα ἀπαλλαγθῶ τῶν χειρῶν των. Μ' ἐλύπησε καὶ με ἀπέκαμεν ἡ τοιαύτη ἀγωνία. Ἀμα ὅτε ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκόν μου καὶ ἐπέβησαν τὰς σημειώσεις μου, ἀπεράσισα καὶ μετέβην πρὸς ἀναψυχὴν εἰς τὰς Κυκλάδας, ὅπου εὔρον τὰς ἐπιστολάς σου εἰς ἅς ὀφείλω τὰς πλέον εὐαρέστους στιγμὰς τῆς ζωῆς μου.

Ἐκείθεν ἀνῆλθον ἐπὶ καταδρομῆως Ἑλληνικοῦ διὰ τὴν Μελίτην. Ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἔμεινε ἀραγμένον εἰς τ' ἀνοικτὰ, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ με δεχθῶσι, δι' ὑπόψιν τῆς πανώλους. Παρ' ὀλίγον δὲ νὰ καταποντισθῶ, ὡς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἔνεκα ἐνσηψίας τρικυμίας, ὅτε ἐπέστρεφον εἰς τὸ πλοῖον ἐπὶ μικροῦ ἀκατίου.

Ἡ τρικυμία αὕτη, ἣτις διήρκεσεν ὀκτὼ ἡμέρας, μᾶς ἔρριπτε ποτὲ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν, ποτὲ δὲ κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς, ἀντικρὺ τῆς Τύνιδος, ὥστε ἐπὶ τέλους ἠσθένησα καὶ ἐγὼ καὶ τινες τοῦ πληρώματος. Ἀλλὰ με ἀνέρωσε ταχέως ὁ ἔκ τῆς Γαλιίας ἤδη πνέων ἄνεμος καὶ νῦν μεθ' ὅσα ὑπέφερον εἶμαι ὑγιέστερος, εἴπερ ποτέ.

Τὸ σχέδιόν μου εἶναι νὰ μεταβῶ καὶ διέλθω χρόνον τινὰ παρά τῆ οἰκογενείᾳ μου ὅπου θέλω συντάξει τοὺς δύο τόμους τῶν σημειώσεών μου, ἅς φέρω μαζὴ μου' εἶτα ὑπάγω εἰς Παρίσιος ἵνα τακτοποιήσω τὰς ὑποθέ-

ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

σεις μου καὶ τελευταῖον θὰ διευθυνθῶ πρὸς τὴν Ἐιδελβέργην καὶ θὰ σταματήσω τὸ ἀκατίον μου πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶσαι σὺ. Ἡ μόνωσίς μου με ἐβάρυνε καὶ με ἔκαμεν νὰ ἀηδιάζω τὴν ζωὴν ἄλλ' ὅτε ἐνόμιζον ὅτι ἐγινόμην ἀδιάφορος πρὸς ἐμαυτὸν, ἠσθανόμην ὅτι σὺ ἦτο εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, καὶ τότε τὰ πάντα μετεβάλλοντο ἐνώπιόν μου εἰς χαρὰν. Ποσάκις, ἀφοῦ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀνεκίνουν λίθους ἐν μέσῳ ἀνθρωπίνων ὀστέων καὶ διηρηθῆσαν δάση κεκαυμένα μέχρι τῆς ρίζης τῶν δένδρων των χωρὶς ν' ἀπαντήσω ἕνος κἂν ψυχῆς ζώσης, καὶ ἐκυριεύομην ὑπὸ μελαγχολίας καὶ φρίκης, ὅταν ἡ ἐσπέρα ἤρχετο καὶ τὸ σκότος με κατελάμβανεν ἐν τινι καλύβῃ, ποσάκις, λέγω, ἡ ἀνάμνησις τῶν θελξικαρδίων ὑποσχέσεών μου καὶ τῆς μνηστείας μου με ἀνέπικυεν ἐκ τοῦ καμάτου καὶ τῶν παθημάτων τῆς ἡμέρας! . . .

Φύλαττε τὴν δροσερότητα καὶ εὐρησίν τῆς καρδίας σου καὶ μὴ ἀνησύχει διὰ τὰ λοιπά. . . .

Ἐπανερχομαι τεθελγμένος ἀπὸ τὸ ταξειδίον μου. Ἡ θεὰ τῶν ἀρχαίων πραγμάτων εἶναι ὡς ἡ τοῦ φίλου θν ἀγαπῶμεν. Τί δύναται νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ; Ἀλλὰ μὴ νόμιζε ὅτι μετεβλήθη διὰ τὴν Ἐιδελβέργην. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἐπιθυμῶ τώρα πλειότερον τὰ δροσερὰ νερά της, τὰς κατασκίους τρίβους της.

Ἐν Αἰγίνῃ εἶδον τὸν κ. Βαλμὼ ὅστις σᾶς γνωρίζει. Ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς Κορίνθου εὔρον ἐπίσης ἀξιωματικὸν μετὰ τοῦ ὁποῖου ἠδυνάθηκα νὰ ὀμιλήσω περὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Neckar.

Εἰς Ἀθήνας συνήντησα δύο Γάλλους, ὄντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Τούρκων. Τοῦτο με ἐλύπησε πολὺ. Διετήρησα καὶ ἔφερον παντοῦ μετ' ἐμοῦ τὴν εἰκόνα, ἣν ἡ προσφιλὴς μας Ἀμαλία Μορὲ μοὶ ἐδάνεισεν. Ἀποδίδων αὐτήν, τί ἄρα γε, εἰς ἀντάλλαγμα, θὰ τῆς χαρίσω; Εὔρον ἐν Ἑλλάδι καὶ μεταφέρω μόνον λίθους, κλώνας ῥοδοδάφνης, ἄνθη, κογγύλια, νο-

μίσηματα ἀρχαία, ἀγγεῖα, ξίφη. Ἄς ἐκλέξῃ.

Υγίαινε, παμφιλίτη φίλη. Οὐδέποτε θέλεις φαντασθῆ ὁποῖα ἐντυπώσεις εὐτυχίας σοὶ ὀφείλω ἐν μέσῳ ὧν τῶν πλανήσεών μου. Δὲν θελω ἡσυχάσει· εἰμὴ ὅτε πλέον δὲν θὰ ὑπάρχει χωρισμὸς δι' ἡμᾶς. Γράψον μοι ταχέως εἰς Charolles

Edgard Quinet.

ΤΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΔΕΣΜΩΤΗΡΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Τῆς σπουδαίας καὶ διδακτικῆς ταύτης πραγματείας ἐνὸς τῶν ἐπιφανεστάτων συντακτῶν τῆς «Ἐπιθεώρησης τῶν δύο Κόσμων» τοῦ Κ. οὐ Μαξιμὸς du Camp, παρατίθενται σήμερον τὴν μετὰ φρασιν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος» εὐελπιζόμενοι ὅτι διττὸν ἐκ τοῦ ἀναγνώματός τούτου θὰ προκύψῃ ὄφελος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῇ ἀπροσωπολήπτῳ καὶ λεπτομερεῖ ταύτῃ ἀφηγήσει ἐνὸς τῶν φρικωδέστερων γεγονότων τῆς συγχρόνου ἱστορίας, οἱ ἀναγνώσται θέλουσιν ὡς ἐν κατόπτρῳ διᾶν τὴν κοινωνικὴν κυκλῶνα καὶ τὴν πολιτικὴν θύλακάν, ἐξ ὧν ἐγενήθη ὁ Δῆμος τῶν Παρισίων, τοῦτέστιν, ἡ εἰδελθὴς ἐκείνη ἀναρχία, ἡ ἐπαγγελθεμένη τὴν ἀνακρίσει τῶν πολιτικῶν καὶ ἀστυκῶν συστήματός τῶν κοινωνιῶν, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς 18ης Μαρτίου μέχρι τέλους Μαΐου 1871 προσθεσά μίαν ἔτι πληγὴν εἰς ἐκείνας ἃς ἐπήνεγκεν εἰς τὴν δυστυχῆ Γαλλίαν ἡ ἦττα καὶ ἡ ξενικὴ ἐπιδρομή. Ἀπ' ἐτέρου φρονούμεν, ὅτι ἐὰν, ὡς δυστυχῶς ἐσχάτως ἀπεδείχθη, ὑπάρχωσι καὶ παρ' ἡμῶν νοσοῦσαι τινὲς κερφαλαὶ, ὀνειρευόμεναι τὴν ἐπικράτησιν τῆς κοινοκτημοσύνης, τοῦτέστι τὴν ἀρνήσιν τῆς κοινωνικῆς βιώσεως καὶ προόδου τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν διάρρηξιν παντὸς θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ δεσμοῦ, θέλουσιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν σελίδων τούτων διδῶν τὸ πραγματικὸν ποῖον τῶν αὐτεπαγγέλτων τούτων ἀναρρωτῶν τῆς κοινωνίας καὶ τὰ δέληρα ἀποτελέσματα τῶν ἐγκληματικῶν αὐτῶν τολμημάτων.

Η. ΚΑΤΑΒΑΘΗΣ.

I

ΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΑΣ

Ὁ Proudhon τὴν 8 Φεβρουαρίου 1858, ἔγραψεν οἰκείως πρὸς τινα τῶν

φίλων του τ' ἀκόλουθα· «Θὰ τελειώσωμεν δι' ἀμοιβαίας ἐξολοθρεύσεως πλησιάζει σχεδὸν δεκαετία ἀφ' ὅτου ἐπροφήτευσαν τὴν Τρίτην ἐπαναστατικὴν ἡμέραν τῆς κρεωφαγίας, νῦν δὲ ὀφείλουσι νὰ συμπληρωθῶσιν αἱ προρρήσεις μου αὐταί, ἔλεγεν ὁ Nostradamus.» Πράγματι ἡ πρόρρησις αὕτη ἐπραγματοποιήθη ὑπέστημεν τὴν ἀφόρητον τυραννίαν τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, καὶ εἶδομεν μαινόμενον τὸν ὀλεθρον εἰς τὰς πυρποληθείσας ὁδοὺς τῶν Παρισίων· τὰς στυγεράς δὲ ταύτας πράξεις οὐδέποτε θέλουσι λησμονῆσαι οἱ τυχερὰς δυστυχῶς αὐτόπτας μάρτυρες, καὶ αὕτη ἔτι ἡ ἱστορία δυσκόλως θὰ δηγηθῆ νὰ τὰς κατανοήσῃ. Ἡ σφαγὴ, τὸ ριπτόμενον πῦρ εἰς τὰ ἡμέτερα μνημεῖα, ὑπῆρξαν οἱ τελευταῖοι ἀγῶνες οἱ πρὸ πολλοῦ προμελετηθέντες τῆς στυγνῆς ἅμα δὲ καὶ γελοίας ταύτης κυβερνήσεως τῆς ἐδρευούσης ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ (Hôtel de Ville) μετὰ τὴν ἀκατανόητον ἡμέραν τῆς 18ης Μαρτίου. Οὕτως ἔληξε τὸ ἀπαίσιον τοῦτο δράμα· καίτοι δὲ ἦττον φρικώδη, πάντα τὰ προηγηθέντα τῆς ἀπέλπιδος ταύτης στιγμῆς ὑπῆρξαν παιδαριῶδη, σκληρὰ, ἔκνομα καὶ ἀποτρόπαια. Ἀπ' ἀρχῆς, ἡ πρώτη πράξις τούτων τῶν «νεωτεριστῶν» τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῆς μανίας τῆς μιμησεως, καὶ ἀξιούντων τὴν ἐγκαινίαν τοῦ νέου κόσμου καὶ τὴν διάπλασιν τῆς προτύπου κοινωνίας, ὑπῆρξε προμελετημένη ἐπανάληψις τῶν μισητοτέρων ἐθνῶν τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος, τῶν αὐθαιρέτων ἐκείνων βιαιοπραγιῶν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ κυριώτερα ἀφορμὴ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμα ὡς κατέλαβον τὴν ἐξουσίαν, τὰ σωφρονιστήρια μετετρέπησαν εἰς πολιτικὰς εἰρκτάς, ἀδιάφορον ἐὰν προέκειτο περὶ φυλακῶν ὑποδίκων, περὶ εἰρκτῶν, περὶ δεσμοτηρίων, περὶ καταστημάτων ἀπλοῦ σωφρονισμοῦ· τὰ πάντα ἐγένοντο ἡ Bastille καὶ τὸ Fort-l'Évêque. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν ἴσχυον οὔτε

ἐντάλματα συλλήψεως, οὔτε ἐντάλματα κρατήσεως, οὔτε βασιλικὰ ἐνσφράγιστα προτάγματα, ἀλλὰ εἰς καὶ μόνος τρόπος τοῦ κυβερνᾶν, — ἡ κάθειρξις. Ὡς ἐκ τούτου ἡ μόνη ἱστορία τῶν δεσμοτηρίων ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον ἐπεισόδιον τῆς ἱστορίας τοῦ Δήμου, τοῦτο δὲ μᾶς παρότρυνεν ὅπως τὴν συγγραφὴν αὐτῆς ἐπιχειρήσωμεν μετὰ τῶν ἀναγκαίων λεπτομερειῶν.

Βρίθουσι παρ' ἡμῶν τὰ πρωτότυπα τεκμήρια, ὑπάρχουσιν ἔτι παρ' ἡμῶν οἱ μάρτυρες, φύλακες καὶ οἱ κατακρατηθέντες, εἰς ἕκαστον δὲ ζήτημα ἀπαντῶσιν οὗτοι διαφωτίζοντες ἡμᾶς· ἄλλως τε οἱ νικηθέντες, πολὺ ἐλίγον συνετισθέντες, πολλῶ δ' ἦττον μεταμεληθέντες ἐλάλησαν, ἡμεῖς δὲ ἠκούσαμεν τοὺς λόγους τῶν. Ἀπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθείας ὑπάρχουσιν εἰς χεῖράς μας, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν δυναθῆ ν' ἀνιχνεύσωμεν αὐτὴν, ἀπροσωπολήπτως δὲ νὰ τὴν διακοινώσωμεν, καθότι ἡμεῖς δὲν ἀνηκόμεν εἰς οὐδεμίαν πολιτικὴν ἀπόχρωσιν, δὲν ἐπαύσαμεν δὲ κατοικοῦντες ἐν Παρισίοις διαρκούσης τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου· ἄλλως τε δὲ παρήλθον ἤδη οἱ πρῶτοι βρασμοὶ τῆς ἀνακρήσεως. Ὅθεν εὐκολώτερον ἀποβαίνει ἡμῶν σήμερον νὰ διδῶμεν ἐναργῶς ἐκεῖνο ἔπερπέλος φλογῶν καὶ αἵματος ἀπεκάλυπτε πρὸ ἐξαιτίας ἀπὸ τῆς ὀράσεώς μας, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς μοναδικῆς ἐκείνης δονήσεως ἧτις ἐξήγειρε τὰς ἡρρωμότερας καρδίας. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐπιληθῶμεν ἀπ' εὐθείας τοῦ ἡμετέρου ἀντικειμένου καὶ ἀναμνήσωμεν τὰ διαπραχθέντα τὴν 18 Μαρτίου καὶ 28 Μαΐου, ἐν ἐκάστῳ τῶν ἀστυκῶν δεσμοτηρίων μας, ἀναπόφευκτον ἀποβαίνει ἡμῶν ἵνα ἐξηγήσωμεν λίαν συνοπτικῶς ἄμεσους τινὰς αἰτίας τὴν διοίκησιν τοῦ Δήμου παραγαγούσας, καὶ νὰ ὑποδείξωμεν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους οἵτινες ἐνεργούντες δυνάμει παραδόσεως ἀποδεδοκιμασμένης ὑπὸ τῆς δημοσίας συνειδήσεως, καταδικασμένης ὑπὸ τῆς πείρας, ἐστιγματισμένης ὑπὸ τῆς ἱστο-

ρίας, ἐπεδίωξαν τὴν ἀποστολήν μεσιτῶν σωφρονιστηρίων καὶ συμμετόχων τῶν σφαγῶν, αἵτινες καθήμαξαν αὐτά.

I. — Η ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗ.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς πολιορκίας, οἱ Παρίσιοι ἠμοίρουν ἐξουσίας· κατὰστασις πολιορκίας, κατὰστασις ἐμπολέμου, ταῦτα πάντα ἦσαν μάταιοι λόγοι· οὐδὲν τὸ ἀποτέλεσμα. Στρατιωτικὴ πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ δύναμις, τὰ πάντα ἀλλήλοις ἀντεστρατεύοντο, ἐξουδετεροῦντο καὶ παρήγον ἀκατανόμητον ἀνακολουθίαν. Ἐκαστος ὑπετάσσετο εἰς ὅλους, εἰς τὸν φρούραρχον, εἰς τοὺς ὑπουργοὺς, εἰς τοὺς δημάρχους, εἰς τοὺς ἐπιλαρχηγοὺς, εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐθνοφυλακῆς, εἰς τοὺς προέδρους τῶν σωματείων καὶ τῶν συλλόγων, αἱ πολλαπλάσιαι δ' αὐταὶ ἐξουσίαι κατέστρεφον τὴν πραγματικὴν ἐξουσίαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, οὐδεὶς ὑπετάσσετο εἰς οὐδένα. Συχνάκις καὶ πολλάκις, παρέβαλον τὰς πολιτείας πρὸς πλοῖον, καίπερ δὲ ἡ ἀπρηχαιωμένη αὕτη παραβολὴ εἶναι λίαν τετριμμένη, δυνάμεθα νὰ τὴν παραδείξωμεν καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἐὰν τοῖς αὐταῖς ἀφίηται ἀπόλυτος ἐλευθερία ὡς πρὸς τὴν τοῦ σκάφους διοίκησιν, ἔγγυς ἐστὶν ὁ καταποντισμὸς τοῦ πλοίου σὺν τοῖς ἐπιβάταις καὶ τῷ πληρώματι. Οἱ βουλευταὶ τῶν Παρισίων, ἅπαντες ἐπαρχιώται, ἐκτὸς τῶν ΚΚ. Picard καὶ Rochefort, οἵτινες ἐπεδίωκον τὴν φοβερὰν εὐθύνην τοῦ νὰ σώσωσι τὴν Γαλλίαν μετὰ τὴν 4ην Σεπτεμβρίου, ὑπῆρξαν ἄνευ ἀντιλογίας τίμιοι ἄνδρες, ἀλλὰ δὲν ἤξευρον οὔτε νὰ συνομολογήσωσιν εἰρήνην οὔτε νὰ ἐπιχειρήτωσι πόλεμον· δὲν ἤξευρον οὔτε νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰς δυνάμεις, ἃς ἐν χερσὶν εἶχον, οὔτε νὰ παρεμβάλωσι κώλυμα εἰς τὰς ἐπαναστάσεις, ἃς ἕκαστος προέβλεπεν. Οὐχ ἦττον δὲν ἠγνόουν τὸν διττὸν κίνδυνον, ὅστις ἠπεῖλει τοὺς Παρισίους καὶ αὐτοὺς

ἔτι. Ἀφ' ἐνός μὲν, ὄφειλον νὰ καταπολεμήσωσι τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ αὐτοκρατορία πολλάκις ἐματαιώσῃ τὰ ἐπαναστατικά σχέδια, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὄφειλον νὰ τακτοποιήσωσι καὶ νὰ ὠφελιμοποιήσωσιν εἰς ἔργα πατριωτικά ὀλόκληρον τὸν ἔνοπλον πληθυσμόν, ὅστις θὰ παρείχε τελεσφόρον συνδρομὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔάν οἱ κυβερνῶντες σπουδαίως κατεγίνοντο ὅπως τὸν ἀποσπᾶσιν ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῶν φιλοδόξων καὶ ἀδολέσμων ὀχλαγωγῶν, παρὰ τῶν ὁποίων οὐτός ἐλάμβανε τὸ σύνθημα. Οὐχ ἦττον ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ἐγίνωσκε τὸ σύνθημα τοῦτο, ἐρανισθὲν ἐκ τῶν χειρίστων ἀναμνήσεων τῆς ἡμετέρας ἱστορίας. Τὴν 31ην Μαΐου τοῦ ἔτους 1793, κατ' ἐκείνην τὴν λυπηρὰν στιγμήν, καθ' ἣν οἱ Γερουδῖνοι καὶ Ὁρεινοὶ δεινῶς κατεπολέμουν ἀλλήλους, ὁ Barrère ζητεῖ ἵνα ἀποσπασμα τῆς Ἐθνοφυλακῆς τῶν Παρισίων ἀποσταλῆ εἰς τ' ἀπειλούμενα μεθόρια. Ὁ Ῥοβερσπιέρρος δὲν συγκατατίθεται λέγων· «Εἰς τοὺς παρισιανούς πατριώτας ἀπόκειται σπουδαιότερον καθῆκον· ὀφείλουσι νὰ υπερασπίσωσι τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοὺς χρηστοὺς καὶ ἀδεκάστους πολίτας τοὺς ἐλαύνοντας τὸ ἐπαναστατικὸν ἄρμα». Ἡ ἡγὼ τῶν συλλόγων, τῶν φυλακείων, τῶν καπηλείων, ἐπανελάβε συχνάκις τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ῥῆσιν διαρκούσης τῆς πολιορκίας, δυστυχῶς δὲ πάυ πισταῶς τὴν ἠκολούθησαν. Εἶχον ἀποσταλῆ ἑκατὸν τάγματα εἰς τὴν συμπλοκὴν τῆς Buzenval, μόλις δ' εἴκοσι συμμετέσχον τῆς μάχης· τὰ λοιπὰ υπεξέφυγον ὑποκρυπτόμενα, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἐπόλεμησαν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, κατὰ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων μετὰ φοβερᾶς ζήσεως.

Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ κυβέρνησις δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχη οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τινὰ τάγματα, τὰ πολυαριθμότερα δυστυχῶς, τῆς ἐθνοφυ-

λακῆς ἐκείνης, ἧτις ἐξετόξευε τοὺς μᾶλλον ὕβριστικούς ἐμπαιγμούς· κατὰ τῶν αἰχμαλωτισθέντων στρατιωτῶν. Τὴν 19ην τάγμα τι τῆς μεταβατικῆς ἐθνοφυλακῆς τῶν Παρισίων ἀπέλυε τοὺς ἀρχηγούς του, ἀφοῦ πρῶτον ἠρήσατο αὐτοῖς ὑπακοήν, ἐξεκέλευσε τὸ Mont-Valerien, οὗ ἡ φρουρῆσις αὐτῷ ἀνετέθη, καὶ ἐπὶ ἀνῆλθε χυδὴν καὶ ἀτάκτως καθ' ἣν στιγμήν αἱ πρωτοπορεῖαι τῶν γερμανικῶν φαλάγγων ἀνεραίνοντο εἰς Rueil. Ὁ ὅπως προλαμβάνονται τοιοῦτου εἴδους ἄτοπα, ὅπως ἀπαιτήσωσι παρ' ἐκάστου τὴν ὑπηρεσίαν ἐκείνην, ἣν ἡ χώρα ἐν τῷ δικαίωματι αὐτῆς ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ, ὅπως ἐθίσωσι τούτους ἀληθῶς εἰς τὴν πειθαρχίαν, ὅπως σχηματίσωσι δι' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ δι' αὐτῆς τῆς ομάδος στρατιάν, δὲν ἐφαντάσθησάν τι κάλλιον ἢ νὰ ἐπιτρέψωσιν ὅπως οἰαζώματικοὶ γίνωνται κατ' ἐκλογὴν· «Αἱ μεταβατικαὶ ἐθνοφυλακαὶ» ἔλεγεν ὑπουργός τις, «αὐταὶ καὶ μόναι ἔχουσι τὸ συμφέρον νὰ ἐκλέγωσι μετὰ τῶν αὐτῶν τοὺς ἱκανωτέρους καὶ τοὺς ἀνδρειοτέρους ἀξιωματικούς.» Ἐκτοτε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πόλει ἀνεφάνησαν ζῶσαι, ἡ μία παραπλεύρως τῆς ἄλλης, καὶ ἐμφοροῦμεναι ὑπὸ παθῶν ὅλως ἀντιθέτων, δύο στρατιαὶ, δύο πολέμιοι ἀδελφοὶ ἀπεχθανόμεναι ἀλλήλας ἐξ ὅλης καρδίας· ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἧτις παρεκάλει ὅπως τὴν ὀδηγήσωσι κατὰ τῶν πρωσικῶν στρατευμάτων, ἡ δὲ ἄλλη ἧτις ἐπεφυλάσσετο ὅπως διενεργήσῃ ἐλπίζομένην καὶ ποθουμένην ἐπανάστασιν. Ἀπαντες ὁμίλου πρὸς τὴν ἐθνοφυλακὴν ταύτην, ἐβάκχευον αὐτὴν δι' ἐπαίνων, τὴν ἐμέθυσκον δι' ἐπαιρημένων λόγων, καὶ ἕκαστος ἐνόμιζεν ὅτι ἐδικαιοῦτο νὰ δημοσιεύσῃ τὴν μικρὰν του προκήρυξιν· ὁ Θεὸς μόνος γινώσκει τί ἔλεγον. «Ἔστε φοβεροὶ, ὦ πατριῶται!» ἀνεφώνει ὁ Βίκτωρ Οὐγὸς, «καὶ τότε μόνον ἐπίσχετε, ὅταν διέλθητε πλησίον καλύβης, ὅπως καταφιλήσῃ

τε τὸ μέτωπον νηπίου κοιμωμένου.» Καὶ τοῦτο ἔλεγε τρεῖς ἡμέρας ἀφοῦ οὗτοι οἱ φοβεροὶ πατριῶται· εἶχον λίαν ταχέως ἐγκαταλείψει τὸ ἀπόρθητον Mont-Valerien.

Οὐδεμία ἐνεργὸς δύναμις, οὐδεμία διεύθυνσις ὑπῆρχε κατὰ τὰς ἀποφράδας ἐκείνας ἡμέρας· οἱ Παριῖοι, στενωῶς ἀποκεκλεισμένοι, κεχωρισμένοι τῆς Γαλλίας, προσεδόκων ἀπὸ ὄρας εἰς ὄραν τὴν ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνυψοῦντο ἀερόστατα, ἀλλ' οὐδὲν ἐπανήρχετο, καὶ ἡ πόλις αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἔθος συρρέουσι τοῦ σύμπαντος οἱ θύρσοι, περιστοιχιζομένη ἤδη ὑπὸ βαθείας σιωπῆς, ἐζαλίζετο ὑπὸ τῶν κρότων τῶν ἰδίων αὐτῆς φαντασιώσεων. Ἡ εἰδησις τῆς παραδόσεως τοῦ Μᾶτς, ἀγγελθεῖσα εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν ὑπὸ τινος ἀρχηγοῦ κινήτου νοσοκομείου διαρκούσης μικρᾶς τινος ἀνακωχῆς ἔπλων, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐνταφιάσωσι τὰ πτώματα, κοινοποιηθεῖσα δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς δύο ἄτομα φύσει ἐπαναστατικά, καὶ διαβασθεῖσα εἰς ἐφημεριδογράφον φύσει μανιώδη, παρήγαγε τὴν 31 Ὀκτωβρίου, ἡμέραν ἐπανείδιστον, ἐπιτρέψασαν τοῖς Γερμανοῖς νὰ διαγνώσῃσι μετὰ θετικότητος τὰ δεινὰ, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατετρύχοντο οἱ Παριῖοι. Σημειωτέον ὅτι διαρκούντος τοῦ πολέμου τούτου, ὁπότεν ὁ ἐχθρὸς ἐπέφερον εἰς ἡμᾶς πληγὴν τινα, ἡ ἐπαναστατικὴ μερίς ἐπέφερον ἀμέσως καὶ ἄλλην. Ἀρχεται δὲ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἀπὸ τῆς 17 Αὐγούστου, καθ' ἣν γνωστὸν ἐγένετο ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἰσέλασαν εἰς Nancy. Ἀπαντες ἐνθυμοῦνται τὴν συμπλοκὴν τῆς La Villette· ὁ Blanqui εἶπεν ἐπινοήσῃ τὴν συνωμοσίαν, ὁ Granger ἐχορήγησε τοὺς χρηματικούς πόρους, καὶ ὁ Eudes, — ὁ μέλλων στρατηγός Eudes, — εἶχεν ὀδηγήσει τὴν συμμορίαν του πρὸς δολοφονίαν δυστυχῶν τινων καὶ ἀβλαβῶν πυροσβεστῶν. Ἡ πράξις αὕτη προὔξενε τὴν χειρίστην τῶν ἐντυπώσεων· ἀλλ' ἡ 31 Ὀκτω-

βρίου δὲν διέφερε ποσῶς τῆς 17 Αὐγούστου. Ἄλλως τε οἱ κάτοικοι οὐκ ἔσχον μέρος· αὕτη ὑπῆρξεν ἀπλῶς ἀπόπειρα παλατιανῆς ἀνατροπῆς, κατὰ τὸν τουρκικὸν ἢ βυζαντινὸν συρμόν. Ἡ λύσις ὑπῆρξε γελοία. Ὁ Κὸς Ἐρνέστος Picard δεξιῶς υπεξέφυγεν, ἐπορεύθη πρὸς ἀναζήτησιν τῆς φρουρᾶς, καὶ ἀπλῶς ἔθηκεν ὑπὸ κράτησιν τοὺς μᾶλλον ἐξημμένους τῶν ἀγορευόντων ἐπὶ τῶν τραπέζιων καὶ μὴ δυναμένων νὰ ἐκφῶσιν ἰδέαν τινὰ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον διότι δὲν εἶχον οὐδεμίαν. Ὁ στρατηγός Κὸς Ducrot εἶπεν εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1871. «Οὐδέποτε θελω λησμονῆσαι τοὺς τρομεροὺς ἀντιπερισπασμούς, οὓς οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀταξίας παρενέβαλον εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀμυναν, αἰσθάνομαι δὲ παλλομένην τὴν καρδίαν μου ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως ἐνθυμούμενος ὅτι κατὰ τὴν 31 Ὀκτωβρίου ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψω τοὺς ἠρώσους ὅπως μεταβῶ εἰς τὸ Δημαρχεῖον· ἄξιον δὲ σημειώσεως ἐστίν ὅτι οὐδὲ εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῆς τοσοῦτον ἐπιρροεποῦς εἰς τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ πατριωτισμοῦ ἐκείνης μερίδος δὲν ἐξετέθη ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.» Συνεπεία τοῦ ἐπαδύνου τούτου τολμήματός, οἱ ἄνδρες τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, οἵτινες ἀνευ ἐξαίρεσεως εἶχον λίαν ζωηρῶς καταπολεμήσει τὸ τελευταῖον δημοψήφισμα τῆς αὐτοκρατορίας, ἐποιήσαντο ἔκκλησιν εἰς τὸν παρισιανὸν λαόν, παρ' οὗ ἔτυχον ψήφου ἐμπιστοσύνης, δυνάμει τῆς ὁποίας διετήρησαν τὴν ἐξουσίαν. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ ἀναγκαῖον ἀποβαίνει ἐνίστα νὰ προστρέχῃ τις εἰς ἐκείνα τὰ μέτρα, ἅτινα ἄλλοτε κατεδίκασεν, ἐκτὸς καὶ ἂν ἦναι μεγαλοφυῆς· ἀλλ' ἡ μεγαλοφυῆς εἶναι σπανία νόσος καὶ μέχρι σήμερον ἐλίγον λοιμική.

Ἡ σπουδαία καὶ εἰλικρινὴς πλειονοψηφία ἧτις εἶχεν ἀποφασίσει νὰ υποστηρίξῃ τὴν κυβέρνησιν καὶ ἀναδείξῃ

αὐτὴν οὐχὶ ἔργῳ μόνον ἀλλὰ δικαίῳ διοικουσαν, τῇ παρείχε τούλάχιστον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καταπληκτικὴν δύναμιν. Οἱ κάτοικοι, εὐσυνειδήτως συμβουλευθέντες καὶ εὐσυνειδήτως ἀπαντῶντες, ἀνέθετον ἀνεπιφυλάκτως τὴν τύχην των εἰς τὰς χεῖρας ἐκείνων, οἵτινες ὄφειλον νὰ διευθύνωσιν αὐτὴν πρὸ δύο μηνῶν. Ἄρα γὰρ τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως φωτισθέντα ὑπὸ τῆς πικρᾶς πείρας, ἦν ἐκτίσαντο κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Δημαρχείου, ἐσκόπουσαν νὰ ἐπιχειρήσωσι σοβαρὰν ἀπόπειραν; Ἄλυσίδετοι ἐπὶ τῶν καθηδρῶν των, αὐστηρῶς ἐπιτηρούμενοι, εἶδον παρατεταγμένους ἐνώπιόν των τοὺς ἀμειλίκτους ἔχθρους πάσης νομιμότητος, τοὺς ἀρχηγούς των ταγμάτων, τοὺς μέλλοντας ἀρχηγούς τοῦ Δήμου, εἶδον τὸν κίνδυνον κατὰ μέτωπον, ὃν καίως ἐκ θαύματος ἠδυνήθησαν νὰ ὑπεκφύγωσιν μεθ' ὅλα δὲ ταῦτα ἐνόησαν ἄρα γὰρ ὅτι ὄφειλον τέλος πάντων δραστηριῶς νὰ ἐνεργήσωσιν ἐπὶ ποιῆθῆναι, πειρῶμενοι ὅπως συμπυκνώσωσι τὰς ζώσας δυνάμεις ταύτης τῆς ἐκ δύο ἑκατομμυρίων ομάδος κατοίκων, οἵτινες παρεδίδοντο ἅπαντες εἰς αὐτούς; Οὐχί; τὰ πάντα ἔμειναν ὡς εἶχον ὁ χειμὼν μόνον προσεγγίζει ὁ λιμὸς ἐπιτείνεται, καὶ ἡ ἐλπίς φυγαδεύεται. Τὰ ἐπαναστατήσαντα τάγματα δὲν ἀφοπλίζονται· τὰ ὑποπτα δὲν ἀποβάλλουσι τὰ ταραχοποιὰ αὐτῶν στοιχεῖα· τὰ δὲ ἀφωσιωμένα δὲν χρησιμοποιούνται. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπῆρχον ἐν τῇ ἐθνοφυλακῇ τῶν Παρισίων πλέον τῶν 100000 ἀνδρῶν ἱκανῶν ὅπως παράσχωσι τελεσφόρον ὑπηρεσίαν, καὶ εὐθαρσῶς πολεμήσωσιν ἐάν ἡ κυβέρνησις ἐπελαμβάνετο τῆς στρατιωτικῆς ἐκείνης ἀγωγῆς ἢς πάντῃ ἡμοίρουν ἡ ἐπικουρία αὐτῇ ἀπέβαιεν ἡμῖν ἀναγκαῖα διὰ τὰς ἀποπείρας τοῦ τε Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίου. Μὴ προπαρασκευασθείσης δὲ ταύτης ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ, οἱ Παριῖοι ἀπειλούμενοι ἐπανῆλθον ἐντὸς τῶν τειχῶν των κατα-

βιβρώσκοντες ἐπὶ τέλους ἑαυτούς. Ἡ μεταξὺ τῶν στρατηγῶν καὶ τῆς ἐθνοφυλακῆς δυσπιστία ἦτο ὑπερβολικὴ ἄσπεύσωμεν δὲ νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅπως ἐξηγήσωμεν πῶς ἐξ ὀλοκλήρου ἐνόπλου πληθυσμοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ σχηματισθῇ στρατιά.

Ἡ Ἐθνοφυλακὴ ἦτον εἰς ἄκρον ἐξημμένη, —οἱ δὲ ὑποκινεῖται ἐφρόντιζον ὅπως ὑποθάλωσι τὴν ἔξαρσιν τῆς ταύτης, —ἐναντίον τοῦ ἀποκλειστικῆς στρατιωτικοῦ στοιχείου, εἰς ὃ αὐτῇ ἀπέδιδε δι' ἀπολύτου μομφῆς ἀπάσας τὰς καταστροφάς, ἄς ὑπέστημεν ἐν Ἀλσατία καὶ Ἀρδουνένῃ. Ὅθεν αὐτῇ δὲν ἠσθάνετο οὐδεμίαν κλίσιν ὅπως ὑποκύψῃ εἰς τὰς διαταγὰς, ἄς τυχὸν θὰ ἐλάμβανε· διετέλει συστηματικῶς ἐν ἀμυντικῇ θέσει ἐναντι τῆς ἱκανότητος (1) τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ πατριωτισμοῦ των· παρ' ἅπασιν τοῖς στρατηγῶσι ὑπώπτευσεν πολιτικὴν τινα ὑστεροβουλίαν, καὶ ποσῶς δὲν ἐφρόντιζεν ὅπως συμματάσῃ σχεδίων ἅτινα δὲν ὑπῆρχον ἢ ἐν τῇ πυρεσοῦσῃ αὐτῆς φαντασίᾳ. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ταγμάτων τῶν Παρισίων, οἵτινες δὲν ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῶν σκέψεων τούτων, ἐκεῖνοι, αἵτινες ἀπαρνοῦμενοι πᾶσαν κομματικὴν πρόληψιν, δὲν διέβλεπον ἢ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἐκεῖνοι οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι ἡ στρατιωτικὴ πείρα εἶναι ἀναπόφευκτος ὅπως διευθύνῃ τις στρατιάς, πολλῶ δὲ μᾶλλον πολιτεύματα, ἦσαν εὐάριθμοι καὶ ἅπαντες ἀνῆκον εἰς κοινωνικὴν τινα τάξιν, ἢς ἡ θέσις δὲν εἶναι οὔτε ἐν ταῖς ἀγυαῖς οὔτε ἐν τοῖς καπηλείοις. Οὗτοι δὲν ἐξήσκουν οὐδεμίαν ἰσχύϊν ἐπὶ τῶν ομάδων, καθότι ποσῶς δὲν ἀνε-

(1) Ἡ κατὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ δυσπιστία ἦτο τοιαύτη ὥστε κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13ης Σεπτεμβρίου, ἐν τῇ συμβουλίᾳ τῆς Ἐπικρατείας ὁ Κύριος Στέφανος Ἀραγὼ ἐξήγησε τὴν ἔγερσιν ὑδοραγαμάτων ὧν ἡ μόνη ἱπινόησις καταστρέφει τὰς βάσεις τῆς στρατιωτικῆς ἐνεργείας.

μιγύνοντο μετ' αὐτῶν—οὐδεμίαν δ' ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ταγμάτων, ὧν ἀπῆρτιζον μέλη, καθότι ὑπέικον τυφλῶς καὶ οὐδέποτε συνεζήτουν τὸ ἐλάχιστον. Οἱ στρατηγοὶ, οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ τακτοποιήσωσι τὴν ἐθνοφυλακὴν, καὶ νὰ ἀποκαταστήσωσιν αὐτὴν στοιχεῖον ἀξιόμαχον, δὲν εἶχον εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην. Ἐφοβοῦντο τὴν μετ' αὐτῆς τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν συνεπαρῆν· ἦσαν δὲ πεπεισμένοι ὅτι αὐτῇ θὰ ἠδδοκίμει μετρίως· κατὰ τὰς μάχας. Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅσον δυσάρεστον καὶ ἂν ἦναι τὴν περιετρόνον, καὶ δὲν διέβλεπον εἰς τὰς 400,000 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν αὐτῇ συνείτετο, ἢ 400,000 μηδενικά, ἅτινα θὰ ἐξστρίθεντο εἰς δεινὴν ἦτταν ἐάν σπουδαίως ἀπεστέλλοντο εἰς πόλεμον. Τοῦτο προκύπτει μετὰ λυπηρᾶς εὐκρινείας ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς συλλεχθεισῶν καταθέσεων· ὅσα δ' ἐλέχθησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δύνανται νὰ συγκερακαιοθῶσιν ἐν ταύτῃ τῇ φράσει, τὴν ὁποῖαν ἐπαγόμεθα κατὰ λέξιν. «Ἡκουσα συχνάκις λεγόμενον ὅτι ἐάν μετεχειρίζοντο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας τὰ τάγματα ἐκεῖνα, ἅτινα τοσοῦτον γενναίως μάχονται διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως, πόσον διαφέρως θὰ εἶχον τὰ πράγματα! Τοῦτο εἶναι λάθος, καθότι τὰ τάγματα ταῦτα δὲν θὰ ἐμάχοντο ποτέ· αὐτὰ δὲν ἔχουσιν οὐδὲν εἶδος πατριωτισμοῦ. Ἐπολέμησαν, καθότι ἐφαντάζοντο ὅτι δυνατόν νὰ ἐγίνοντο κυρίαρχοι καὶ νὰ μὴ ἐργάζονται πλέον, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ νὰ πολεμήσωσιν ἐκ πατριωτισμοῦ, ἀπεποιούντο—ἦσαν ἀνίκανοι!» (1)—Ἐνδέχεται τοῦτο, καὶ τὸ παρελθὸν φαίνεται μηδὲν ἄλλο ἀντιφάσκον πρὸς τὴν γνώμην ταύτην· ἀλλ' αὐτῇ ἦτο βαθέως ἐβρίζωμένη παρ' ἅπασιν τοῖς στρατηγῶσι, εἰ-

(1) Βουλευτικὴ ἀνάκρισις ἐπὶ τῆς 18ης Μαρτίου, Τμήμα Β'· κατάθεσις τῶν μαρτύρων, σελ. 469.

ναὶ δὲ λίαν λυπηρὸν ὅτι οὐδεμία τελεσφόρος προσπάθεια, κατὰ τὴν μάλλον ἀπεγνωσμένην ἀνάγκην, οὔτε κἂν προσεχθεῖα ὅπως τρέψωσιν εἰς κοινὴν σωτηρίαν τὰς δυνάμεις ἐκείνας, αἵτινες τοσοῦτον δεινῶς συνετέλεσαν εἰς τὸν κοινὸν ὄλεθρον.

Ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης δὲν ἔγνω λοιπὸν νὰ ἐπωφεληθῇ τὴν νίκην, ἢν κατήγαγε τῇ βοήθειᾳ τοῦ δημοψηφίσματος ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδέας προκληθέντος. Ὁ λαὸς ὅπως δῆποτε ἐπεκρότησεν εἰς τὴν νίκην ταύτην, ἀλλὰ μετ' ἐπιφυλάξεως ἤτις δὲν περιεμένατο ποσῶς, καὶ ἤτις ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐκλογῶν τῶν δημάρχων, ὧν οἱ πλείστοι ἐξελέχθησαν ἐκ τῶν συστηματικῶς ἀντιπολιτευομένων. Ὁ παρισιανὸς ὄχλος δὲν συνέπραξεν εἰς τὴν εἰς τὸ Δημαρχεῖον εἰσβολὴν· δὲν ἐφάβη ὅμως καὶ σώφρων, καθότι ἐπιβεβαιούται ὅτι τὴν 11 Νοεμβρίου, ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, πέντε μόνον ἐκ τῶν εἰκοσίων ἐπαρχιῶν συγκατετέθησαν ὅπως δεχθῶσι πολιτοφυλακὴν, ἐπιτετραμμένην τὴν ἐπὶ τῆς δημοσίου ἀσφαλείας ἐποπτεῖαν. Ἡ ἐθνοφυλακὴ λίαν κλονηθεῖσα ὡς ἐκ τῆς ἀνωφελοῦς καὶ ὄλως εἰκονικῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἴσως θὰ τὴν ὑπέτασσον, ἀπεσυντίθετο βραδέως ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς τε οὐκηνρίας καὶ μέθης. Καθ' ἑκάστην ἐκτὸς τοῦ διατὸν στρατὸν σιτηρεσίου, 50000 λίτραι οἴνου μετεφέροντο εἰς τὰ φρούρια· Ἡ ἀργία ἐκένωσεν τὰ ῥηγοστάσια· οὐδεμία ἐργασία, οὔτε ἀντιμισθία διὰ τὸν τεχνίτην, ὅποια δῆποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἡλικία του· διευθετεῖ χαριέντως τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του στρατιωτικὸν πῖλον, περιβάλλεται τὸν μανδύαν, ὀπλιζέται διὰ τοῦ τυφεκίου, λαμβάνει τακτικώτατα τὸν μισθὸν του, ἀποζημιώσιν διὰ τὴν σύζυγόν του, καὶ ἄλλην διὰ τὰ τέκνα του. Ἐβίβει εἰς τὴν νωθρότητα, εἰς τὰς πολυώρους ἐν τοῖς οἰνοπωλείοις σταθμοῦς, ἀπολαμβάνει εὐκόλως μερίσματα τροφίμων καὶ ποτῶν· ὅπως δὲ καταναλώσῃ τὸν καιρὸν του, συμ-

ζητεί περί πολιτικών μετά τῶν εὐφυστέρων τῆς συντροφίας τοῦ τὸν πείθουσιν ὅτι μόνος ὁ κύριος καρποῦται τὸ κέρδος τῶν ἰδρώτων τοῦ πτωχοῦ ἐργάτου, περί τῆς τυραννίας τοῦ πλούτου, περί τῆς ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐξασκουμένης πίεσεως ὑπὸ τῶν διεπόντων· οὕτω δὲ ἕκαστον καπηλεῖον εἶναι σύλλογος, ἕκαστον φυλακεῖον εἶναι ἀσυλλαλητήριο» καὶ ὅταν τις ἀπαυδήσῃ ἀνακαινίζων θεωρητικῶς τὴν ὄψιν τὸν κόσμον, μεταβαίνει ὅπως παίξῃ τὸν δίσκον (ἀρμάδας), τὸ ὁποῖον παιγνίδιον τότε μόνον ἀρχίζει ὅταν αἱ καταβολαὶ ἀνέρχωνται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 400 φράγκων. Εἰς τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα οἱ χριστοὶ ἀπόλλυνται, καὶ ὄντως πολλοὶ ἀριστοὶ ἄνδρες δυστυχῶς ἀπολέσθησαν. Ὅταν οἱ στρατιῶται καὶ ἡ μεταβατικὴ ἔθνοφυλακὴ, ἐνδεδυμένη τὴν στολὴν τοῦ πολέμου, διέβχινον ἐνώπιον τούτων τῶν κατὰστημάτων, ἅτινα ἐξέφερον τὴν ὁσμὴν ἀπυθμένου βυτίνης, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν μάχην, οἱ φοιτηταὶ αὐτοὶ τῶν καπηλείων ἐφώναζον εἰς αὐτούς· «Θάρρος! ἐπανέλθετε νικηταί, ἢ ἄλλως, σὰς εἶναι γνωστὸν, ἐδῶ εἴμεθα ἑτοιμοὶ καὶ ἡμεῖς!» Πράγματι ἦσαν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔμειναν· ἡ δὲ μεταβατικὴ ἔθνοφυλακὴ καὶ οἱ στρατιῶται, βαρυνθέντες τὴν εἰς τὸν πόλεμον ἀένανον αὐτῶν ἀπαγωγὴν, χωρὶς νὰ βλέπωσι ποτὲ εἰς τὸ πλευρὸν τῶν ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἐνεθάρρουν εἰς τὴν τοῦ πατρῖου αἰσθήματος ἐκπλήρωσιν, ἐπανάρχοντο πολυλάκεις εἰς Παρισίους, ἢ ἤθελον νὰ ἐπανεέλθωσι φωνάζοντες· «Ζήτω ἡ εἰρήνη!»

Αὐτὸ τοῦτο ἐπήνεγκε ζωηρὰν συγκίνησιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, τότε δὲ ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ ἔθνοφυλακὴ, ἐν ταῖς τάξεσι τῆς ὁποίας ὑπῆρχον σχεδὸν ἅπαντες οἱ ζηλωταὶ τῶν ἐκ τῶν φρουρίων ἐξόδων, καὶ τοῦ μέχρις ἐσχάτων πολέμου, στρατολογήθη καὶ τεθῆ μέτωπον πρὸς μέτωπον τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων. Ἐν συντόμῳ, τὰ πάντα

εἶχον ἐξαντληθῆ, τὰ τρόφιμα εἶχον σχεδὸν ὅλας καταναλωθῆ· οἱ Κύριοι Πικάρ καὶ Ἰούλιος Φάβρος ἐξώρριζον τοὺς συναδέλφους τῶν νὰ μὴ ἀφήσωσι τὸν παρισιανὸν λαὸν νὰ αἰσθανθῆ πολὺ ἐπαυδίως τὰς ἀγωνίας τῆς πείνης· ἡ θνησιμότης, ὡς ἐκ τῶν ἀσθενειῶν, δεινῶς ἤϋξανεν (8238 ἀπεβίωσαν τὸν μῆνα Νοέμβριον, καὶ 12883 τὸν Δεκέμβριον). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἡ ἀνάγκη τῆς εἰρήνης, ταχείας καὶ προσεχούς εἰρήνης, ἐπεβάλλετο εἰς πάντα εὐσυνειδήτην πολίτην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τοὺς κυβερνῶντας· οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα νὰ συνολογήσῃ αὐτὴν, καθότι ἐφοβοῦντο τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ τὸ συμβούλιον τῆς κυβερνήσεως ἀμένως ἀπεκάλει «τὴν ὁδὸν» ἤτοι τὴν ἔθνοφυλακὴν. Συναπεφάσιον τότε νὰ τῇ ἐνσταλάξωσιν ἰδέας εἰρηνοφίλους, ρίπτοντες αὐτὴν εἰς τὸν κίνδυνον. Ὁ στρατηγὸς Trochu εἶπε κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1871. «Ἐάν ἐν μεγάλῃ μάχῃ συγκροτουμένη ὑπὸ τοὺς Παρισίους ἐπιπτον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης 20 ἢ 25000 ἀνδρῶν, οἱ Παρίσιοι ἤθελον συνθηκολογήσει.» «Ἄπαντες διεμαρτυρήθησαν, ἐκεῖνος δὲ ὑπέλαθεν. «Ἡ ἔθνοφυλακὴ δὲν θέλει συγκατανεύσει εἰς τὴν εἰρήνην, ἐάν πρότερον δὲν ἀπολέσῃ 10000 ἀνδρῶν.» Στρατηγὸς τις ἀπεκρίνατο. «Εἶναι δυσκολώτατον νὰ φονευθῶσι δέκα χιλιάδες ἔθνοφυλάκων.» Ὁ Clément Thomas ἐρωτηθεὶς, ἀπεκρίνατο· «Ἐπάρχει μεγάλη δόσις ἀγυρτείας εἰς ταύταν τὴν ἐπιδεικτικὴν ἀνδρείαν τῆς ἔθνοφυλακῆς· ἤδη, ἀφ' οὗτου αὐτηγινώσκει ὅτι θὰ τὴν ἀποστείλωμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ἐνθουσιασμός της σπουδαίως ἠλαττώθη· ὡς πρὸς τοῦτο λοιπὸν τὸ ζήτημα· δὲν πρέπει νὰ πλανώμεθα.» Οὕτω προητοιμάσθη ἡ ἐν Buzenval μάχη· ἡ ἔθνοφυλακὴ δὲν ἀπώλεσεν οὔτε εἴκοσι πέντε, οὔτε εἴκοσιν, οὔτε δέκα, οὔτε κἂν χιλίους· ἀπώλεσεν ὅμως τοὺς προσφιλεῖς αὐτῇ Henri Regnault καὶ Gustave Lambert. Τοῦ πέν-

θους τούτου ὄφειλε νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ Γαλλία!

(Ἔπεται συνέχεια).

Γ. ΚΑΤΑΒΑΤΗΣ.

ΑΙ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΑΙ.

(Διήγημα)

I.

Ἦνομάζοντο Λευκὴ καὶ Θάλεια καὶ ἦσαν ἀδελφαί.

Ἡ φύσις πλάττουσα αὐτὰς ἠθέλησε, φαίνεται, νὰ δείξῃ πόσους ἀνομοίους τύπους δύναται νὰ ἔχη τὸ ἀνθρώπινον κάλλος.

Γεννηθεῖσαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων, αὐξήθεισαι καὶ ἀνατραφεῖσαι ὁμοῦ, διέφερον οὐχ ἧττον πόσον πρὸς ἀλλήλας ὥστε μετ' ἀπορίας ἤκουεν ἕκαστος ὅτι τὰ περικαλλῆ ἐκεῖνα πλάσματα ἐκυφόρησε μία καὶ ἡ αὐτὴ γαστήρ.

Ἐψηλὴ, λεπτοφυής, ὠχρὰ, ξανθὴν καὶ μᾶλλον ὑποκάστανον τὴν κόμην ἔχουσα καὶ γαλανοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ μεγαλύτερα τῶν δύο Λευκὴ ἐκέκτητο τὴν συμπαῆ καὶ γλυκεῖαν καλλονὴν, τῆς ὁποίας ἡ θεὰ μεταρσιῶι τὸ πνεῦμα εἰς χώρας αἰθρίας γαλήνης καὶ μακαριότητος. Ὅστις εἶδε τὰ ἀριστοτεχνήματα τῶν μεγάλων τῆς Ἰταλίας ζωγράφων, ὅστις ἔστη ρεμβὸς πρὸ τῆς οὐρανίας καλλονῆς τῶν Παρθένων τοῦ Ῥαφαήλ καὶ ἐθαύμασε τὴν ἀγγελικὴν ἀγνότητα, τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ ἐπιχύσῃ ἐπ' αὐτῶν ἡ γραφίς τοῦ μεγάλου τεχνίτου, ἐκεῖνος δύναται νὰ πλάσῃ τὴν εἰκόνα τῆς νεανίδος. Γλυκὴ καὶ μελαγχολικὸν τὸ βλέμμα της εἰσέδουε εἰς τὰ μυχιαίτατα τῆς καρδίας καὶ ἤγχιζεν ὅλας τὰς χορδὰς της ἀπὸ τῆς ὑπάτης μέχρι τῆς νῆτης.

Ἦτο ἐν ἐνὶ λόγῳ μία τῶν οὐρανίων μορφῶν, ὣν ἡ θεὰ προκαλεῖ ἐνίοτε ἀναίτιον δάκρυ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ

ZAK. ANΘ. ETOΣ Γ'.

ἀνεξήγητον στεναγμὸν ἐπὶ τὰ χεῖλη.

Ἡ Θάλεια, ἡ νεωτέρα, ἦτο ὁ τύπος τῆς μεσημβρινῆς καλλονῆς, μᾶλλον εὐτραφῆς, φιλόγευος, με παρειὰς ῥοδοχρόους, με ἐβένινον κόμην, με ὀφθαλμοὺς καστανοὺς εἰς τὸ μέλαν ἀποκλίνοντας. Τὰ πορφυρὰ χεῖλη της κατεκόσμη διαρκῶς ἐρατεινὸν μειδιάμα, τὸ δὲ βλέμμα ὅπερ ἐξηκόντιζον οἱ τακεροὶ ὀφθαλμοὶ της ἦτο φλογερὸν ὡς ἀκτίς τοῦ Ἥλιου τῆς Μεσημβρίας. Ἡ θεὰ τῆς ἀβρᾶς καὶ φιλομειδούς αὐτῆς καλλονῆς ἐξήγειρεν ἀορίστους εἰς τὴν ψυχὴν πόθους καὶ ἠθελεν ὀδηγεῖ τὸ πνεῦμα εἰς τὰ χλοερὰ ἄλση τῆς Πάφου καὶ τῆς Ἰδαλίας, ἂν ὁ ἄγγελος τῆς ἀθωότητος, ὁ περυγίζων ἄνωθεν τῆς παιδικῆς καὶ χαριέσεως κεφαλῆς της, δὲν ἀπεμάκρυνε με ῥομφαίαν πυρίνην πάντα θέβηκόν λογισμὸν.

Οὕτως ἄνθους κλωνίον εἶχε παραγάγει ἐνταυτῷ κρίνον καὶ ῥόδον. Ἀλλὰ ὡς ἐκεῖνα, καίτοι τὸ εἶδος ἀνόμοια, συναντῶνται κατὰ τὴν εὐωδίαν, οὕτω καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἦσαν καθ' ἑν πανόμοιοι, κατὰ τὴν ἀγγελικὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς.

Καὶ ἡ μία ὑπερεῖχε τῆς ἄλλης κατὰ τὸ χλοερὸν καὶ μυροδόλον στάδιον τῆς νεότητος, ὅπερ κοινῇ διέτρεχον, δύο μόλις ἀπριλίους.—Ἡ Λευκὴ ἦτο εἰκοσιδύο, ἡ Θάλεια δὲν εἶχεν ἔτι συμπληρώσει τὰ εἴκοσιν ἔτη.

II

Κατόικουν μετὰ τινος ἐπιστάτου καὶ μίας γραίας ὑπρέτιδος εἰς ἑπαυλιν κειμένην παρὰ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ἐσχατιὰν χλοερᾶς πεδιάδος. Κῆπος ὀπωποῦν εὐρύχωρος, κατὰφυτος ἐκ διαφόρων ἀειθαλῶν καὶ ἄλλων καρπίμων δένδρων περιέφρασε τὴν οἰκίαν, ἧς τὰ πράσινα παράθυρα καὶ τὸ λευκὸν χῶμα ἐμαρτύρει ἄκραν καθαρῖότητα καὶ φιλοκαλίαν. Πυκνὸν φύλλαμα κισσοῦ ἀνεῖρπε καὶ διεκλαδίζετο ἀρμονικώτατα ἄνωθεν τῆς κυρίας εἰσόδου τῆς οἰκίας,

ἐνῷ κλῆμα ἀμπέλου ἀνερριχάτο καὶ ἐσχημάτιζε πρασίνην καὶ σύσκιον φυλάδα, ἄνω ἐκάστω τῶν δύο ἐξωστῶν ὧν ὁ μὲν ἀπέβλεπε πρὸς τὴν πρασίνην καὶ λείαν πεδιάδα, στεφανουμένην περὶ ὑπὸ γαλανῶν δάκρων, ὁ δ' ἕτερος πρὸς τὴν ἀγνήν θάλασσαν.

Ἡ μήτηρ αὐτῶν εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ἀρκετῶν ἐτῶν, ὁ δὲ πατὴρ τῶν, ναυτικός, ἀπεδήμει πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ξένην. Ἡ μήτηρ τῶν ἦτο ἐκ τῶν ἀγγελικῶν πλασμάτων τὰ ὅποια ἐνίοτε ἀποστέλλει προσκαίρως ὁ Θεὸς εἰς τὴν γῆν, θέλων οἰονεῖ νὰ δείξῃ ἐμπράκτως τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς οὐρανίας ἀγάπης. Κόρη πλουσίας οἰκογενεῖας ἀντηγάπησε τὸν σύζυγόν της, ὅστις καίπερ ἄπορος καὶ μὴ εὐγενής, ἀλλὰ θερμὴν καὶ εὐγενῆ κεκτημένος καρδίαν, ἠράσθη θερμότατα αὐτῆς. Παιδιόθεν οὗτος ἠσθάνετο ἀκαταμάχητον κλίσιν πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἅμα ἀνδρωθεὶς ἐγένετο τολμηρὸς θαλασσοπόρος. Ἐπιστρέψας ἐξ ἑνὸς τῶν μακρῶν ταξειδίων τοῦ ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησε σφοδρῶς τὴν νεάνίδα, ἥτις ἀνταγαπήσασα αὐτὸν καὶ παριδοῦσα καὶ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς θέσεως τὴν διαφορὰν ἠθέλησε, παρὰ τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰ ἐμπόδια τῆς οἰκογενεῖας της, νὰ ἐνώσῃ μετ' αὐτοῦ τὴν τύχην της. Ὁ σύζυγός της τὴν ἐλάτρευε καὶ ἔζησε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τινὰ καιρὸν εὐτυχῆς, αἱ δύο δὲ κόραι ὑπῆρξαν ὁ καρπὸς τοῦ ὕμεναίου τούτου. Ἐκτίσε τότε διὰ τῆς περιουσίας ἣν εἶχε συναγάγει ἐκεῖνος τὴν ἑπαυλιν ἣν περιεγράψαμεν, ὅπου κατῴκει μετὰ τῆς οἰκογενεῖας του Ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἡ πρὸς τὴν σύζυγον λατρεία καὶ ἡ πρὸς τὰ νεαρὰ βλαστήματα στοργῆ ἐπλήρουν δὴ τὴν καρδίαν τοῦ θαλασσοπόρου· ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία νέων ταξειδίων ἀνεφύη κατόπιν ἐν αὐτῇ λεληθότως, πρὸς ἣν μὴ δυνήθει ν' ἀντιστῆ, ἀνεχώρησεν ἀρῶν ἠσπασθῆ τρυφρώτατα τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα. Ὅτε ἐπανέκαμψε μετὰ πολὺμηνον ἀπουσίαν εὗρε τὰ πράγματα πολὺ παρηλαγμένα. Ἡ ἀδύ-

νατος καὶ εὐαίσθητος φύσις τῆς νεαρᾶς γυναικὸς, ἣν ἔθλιψε λίαν ὁ ἀποχωρισμὸς, ἔπαθε πολλὸν κατὰ τὸ διάστημα τούτο, καὶ ἐπανεῦρεν ὁ πλοίαρχος τὴν σύζυγόν του φέρουσαν μὲν τὸ μείδιωμα ἐπὶ τὰ χεῖλη ἀλλὰ φθίνουσαν ἐκ τοῦ μαρασμοῦ. Αἱ περιποιήσεις του καὶ ἡ θερμότης τῆς ἀγάπης του δὲν ἴσχυσαν ν' ἀποδώσωσιν αὐτῇ τὴν ὑγίαν, ἐσπέραν δὲ τινὰ αἰσθανομένη ἑαυτὴν λίαν ἀσθενῆ ἐκάλεσε τὸν σύζυγόν της παρὰ τὴν κλίην καὶ παρουσιάζουσα αὐτῷ τὰ δύο κοράσια, ὧν τὸ μεγαλύτερον, ἡ Λευκὴ, ἠρίθμει μόλις ἑπτὰ ἔτη, τὸν ἠσπασθῆ κλαίουσα καὶ τῷ παρήγγειλε μόνον νὰ καταστήσῃ ταῦτα εὐτυχῆ. Εἶτα ἐπανέπεσεν ἐπὶ τοῦ στρώματος καὶ μετὰ τινὰ ὥρας ἡ ἀγνή αὐτῆς ψυχὴ ἔπτατο πάλιν πρὸς οὐρανοὺς, ὁπότεν κατέβη, ρίπτουσα ἐλέμματα στοργῆς ἐμπλεῶν πρὸς τὸν ἀτυχῆ σύζυγόν τὸν θρηνοῦντα ἀπαρηγόρητον παρὰ τὸ σῶμά της καὶ πρὸς τὰ δύο μικρὰ χερουβείμ τὰ ὅποια ἄφινεν ὄρφανά εἰς τὸν κόσμον.

Τότε ὁ ἀτυχῆς σύζυγος συντετριμμένην ἔχων τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς ἀπεφάσισε, καίπερ νέος, νὰ ἀπέσχη πάσης τοῦ λοιποῦ ἀποδημίας, καὶ νὰ ἀφιέρωσῃ τὰ ὑπολειπόμενα τοῦ βίου του ἔτη εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων του. Ἐπεμελήθη τῷ ὄντι μετὰ ζήσεως ταύτης καὶ ἠσθάνθη ἄφατον παρηγορίαν καὶ εὐχαρίστησιν ὅτε εἶδε μετὰ τινὰ ἔτη τὰς θυγατέρας του γενόμενης ἤδη κορασίδας πλήρεις θελητήτων πεπροικισμένης πρὸς τοῦτοίς μὲ ὄλα τὰ δῶρα ὅσα παρέχει καλὴ καὶ ἐπιμετῆλημένη ἀνατροφή. Οὐδὲ στιγμὴν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ πλευρόν των. Τὰς ὥρας του ὅλας κατέτριβεν ὅτι μὲν θωπεύει καὶ ἀσπαζόμενος αὐτάς, ὅτι δὲ συμβουλεύων ἡ διδάσκων, ἄλλοτε διηγούμενος τὰς μακρὰς καὶ περιέργους περιπέτειάς του, καὶ ποτε θέλων νὰ συμμετέχων αὐτῶν καὶ παιδικῶν αὐτῶν διασπασεων. Συχνάκις ἐξήρχετο μετ' αὐτῶν εἰς περίπατον καὶ πάντοτε

ὄν διηυθύνετο πρὸς τὸ ἐρημοκλήσιον, παρὰ τὸ ὁῖον ἔκειτο τῆς προσφιλοῦς του συζύγου τὸ μνήμα. Οἱ ταπεινοὶ ἀγρόται ἀπεκάλυπτον μετὰ σεβασμοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅτε συνήντων κατὰ τύχην τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐτι νέον καὶ ὠραῖον, ἀλλὰ φέροντα προῦρου γήρωσ τὸν τύπον, ἐπὶ τοῦ βραχίονος δὲ αὐτοῦ ἐρειδομένης τὰς δύο περικαλλεῖς νεάνιδας μελανειμονούσας καὶ φερούσας εἰς χεῖρας στεφάνους ἀνθέων, ἵνα τοὺς ἀποθέσωσιν ἐπὶ τοῦ μέλανος σταυροῦ τοῦ σκέποντος τὴν κόριν τῆς μητρὸς των. Ἦτο δὲ λίαν συγκινητικὸν τὸ θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὰ τρία ταῦτα ὄντα γονυπετοῦντα παρὰ τὸ λευκὸν μάρμαρον ἐκείνης καὶ προσευχόμενα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀφώνου ταύτης προσευχῆς ἐνόμιζες ὅτι νῆμα ἀόρατον συνείχε τὰς ψυχὰς αὐτῶν μετὰ τῆς περιλημένης καὶ ἀποπτᾶσης ψυχῆς ἐκείνης. Εἶτα ἠγείροντο, ἀπέμασσον θαλερὸν δάκρυ κρεμώμενον ἀπὸ τῶν βλεφάρων· αἱ νεάνιδες ἐρρίπτοντο μετὰ παραφορᾶς εἰς τοὺς πατρικοὺς κόλπους· ὁ πατὴρ ἔθλιβε τὰ τέκνα μετὰ στοργῆς ἀμυθήτου εἰς τὰ στήθη του, ὕψου τοῦ βλέμματος πρὸς οὐρανὸν καὶ ἀπῆρχετο μετ' αὐτῶν σύννου εἰς τὴν ἑπαυλιν.

Οὕτως ἔρρευεν ἡ ζωὴ αὐτῶν κατὰ τινὰ ἔτη. Ἄλλ' ὅσον ὁ καιρὸς προέβαινε, τόσον ὁ πατὴρ ἐγένετο σκυθρωπὸς καὶ μελαγχολικὸς, χωρὶς οὐχ ἦττον νὰ μειωθῇ οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἡ πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἀγάπη. Αἱ νεάνιδες παρετήρησαν ἀήσυχον τοῦ πατρὸς τὴν μεταβολὴν καὶ προσεπάθησαν νὰ μαντεύσωσιν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποκρύφου θλίψεως. Ἡ Λευκὴ μάλιστα, καὶ κατὰ μόνον δύο ἔτη πρεσβυτέρα τῆς ἀδελφῆς της, οὕσα ὅμως φύσις μᾶλλον σκεπτικῶν χαρακτῆρος, εἶχε σημειώσει ὅτι ὁ πατὴρ τῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀνίας καὶ τῆς μελαγχολίας ἀπεσύρετο συνήθως εἰς τὸν πρὸς τὴν θάλασσαν βλέποντα ἐξώστην, καὶ δῆθεν ἐρείδων ἐπ' αὐτοῦ τοὺς βραχίονας ἐρρίπτε βλέμμα μεστὸν

μελαγχολίας εἰς τὸ ἀπέραντον πέλαγος, το ὁποῖον ἐρρίκνου μόλις ἡ ποντία αὐρα, πληροῦσα τὰ λευκὰ ἰστία τῶν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων. Ἄλλοτε δὲ ὅτε ταρρασομένη ἡ θάλασσα ὑπὸ διαίον ἀνέμων ἐμυκάτο, οἱ δὲ λάραι ἵπταντο κρώζοντες ἄνω τῶν ἀφρίζοντων κυμάτων, διέβλεπε μετὰ παλμῶν καρδίας τοὺς ἀγῶνας νηὸς κλυδωνιζομένης καὶ πρὸς τὰ κύματα παλαιούσης. Πλέον ἢ ἅπαξ τὸν εἶχε παρατηρήσει κατὰ τοὺς πολυώρους ἐκείνους βεμβασμοὺς ἀπομάσσοντα θερμὸν δάκρυ ἀναβλύζον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐνόμισε λοιπὸν ὅτι εὗρε τὴν αἰτίαν τῆς ἀποκρύφου μελαγχολίας του καὶ ἀπεφάσισε νὰ θέτῃ τέρμα εἰς αὐτήν.

Μίαν ἡμέραν ἐνῷ ὁ πλοίαρχος εὐρίσκετο κατὰ τὸ σύνθηρος εἰς τὴν σκοπιάν του παρατηρῶν τὴν γαληνιαίαν θάλασσαν, ἠσθάνθη χεῖρα ἀδρᾶν τεθειμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ στραφεὶς εἶδε τὴν Λευκὴν ὠχροτέραν μὲν τοῦ συνήθους, ἀλλὰ γαλήνιον καὶ μειδιῶσαν.

—Πάτερ μου, τῷ εἶπεν ἡ νεάνις, νομίζω ὅτι κατώρθωσα ἐπὶ τέλους, νὰ μάθω τὸ αἷτιον τῆς μελαγχολίας σου· ἡ εἰς τὴν ξηρὰν διαμονὴν σὲ βαρύνει· ἐπεθύμησας ἐκ νέου τὸ ἀρχαῖον ἐπάγγελμα σου;

—Ὡ προσφιλέ μου κόρη, διατί μοι λέγεις τούτο; ἀπήντησεν ὁ πατὴρ.

—Διότι ἡ θλίψις σου μᾶς λυπεῖ ἄκρως καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ σοὶ ἀποδώσωμεν τὴν ἰλαροτητα ἀντὶ πάσης θυσίας.

—Τῷ ὄντι, τέκνον μου, εἶπεν ὁ πλοίαρχος καταπνίγων φλόγερὸν στεναγμὸν, κυμαίνομαι ἀπὸ τινος καιροῦ μεταξὺ φρικώδους ἀμφιβολίας. Τῷ ὄντι ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπανίδω τὴν θάλασσαν, ν' ἀτενίσω ἐκ νέου μετὰ θάρρους τοὺς κινδύνους της, ν' ἀπαντήσω νέας περιπετείας, μοὶ φλέγει τὴν καρδίαν, ἀλλὰ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας ταύτας θὰ ὑπερενίκων καὶ θὰ κατέπνιγον, προκειμένου νὰ στερηθῶ ὕμων, τῶν μόνων μου θησαυρῶν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἂν ἄλλο τι δὲν μὲ ἐβασάνιζεν. Εἶναι τοῦτο ἡ σκέψις

ὅτι ἡ περιουσία μας μικρά οὐσα καὶ μὴ αὐξήθεισα ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς σας δὲν εἶνε ἀρετὴ ὅπως ἐξασφαλίσῃ ὑμῖν εὐδαιμον μέλλον. Εἶνε ἀνάγκη ὅπως ἐργασθῶ. Εἶμαι νέος ἔτι καὶ ἐνόσω μοὶ μένουσιν ἡμέραι καὶ βραχίονες πρέπει νὰ τὰ ἀφιερῶσθε ὅλα εἰς τὴν ἰδικὴν σας εὐτυχίαν. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου νὰ ἀφήσω σὰς μόνους εἰς τὸν κόσμον, ἀνευ ὀδηγοῦ! ἀνευ προστάτου. . . νὰ φύγω!..

—Νὰ φύγῃ ὁ πατέρας; εἶπεν ἡ Θάλεια προσδραμούσα, εὐρισκομένη μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰς τὸν κῆπον καὶ καταγινόμενη νὰ διώκῃ ποικιλόχροον χρυσαλλίδα, νὰ φύγῃ; διατί; . . δὲν μὰς ἀγαπᾷς λοιπὸν πλέον;

—Ὡ τέκνα μου! ἀνέκρουζεν ὁ ἀτυχὴς πατήρ, ἔχετε δίκαιον, τῷ ὄντι πολὺ σκληρὸς θὰ ἦμην, ἀν σὰς ἐγκατέλειπον.

—Ὅχι, πάτερ, εἶπε μετ' αἰφνιδίας ἀποφάσεως ἡ Λευκὴ, ἥς ἡ φωνὴ ἐξέφραζεν εὐστάθειαν χωρὶς ν' ἀπολέσῃ τὴν γλυκύτητα, ἐὰν τὴν ἀπουσίαν σου ὑπαγορεύωσι λόγοι ἰσχυροὶ πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς. Μὴ φοβοῦ δι' ἡμᾶς, ἀρκεῖ νὰ μὴ μὰς λησμονῆς. Ἀπόστέλλε μας καὶ μακρόθεν τὸν πατρικὸν σου ἀσπασμὸν καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ θὰ μὰς ἐπιβλέπῃ ὁ θεὸς καὶ ἡ μήτηρ μας.

Ὁ πατήρ δὲν ὠμίλησεν ἀλλ' ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὰς δύο νέας καὶ ἐπέθηκε θερμὸν φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκάστης.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα τὰ χρεώδη ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν ἀποδημίαν καὶ ὁ πλοίαρχος ἀφοῦ ἐσύστησε τὰς θυγατέρας τοῦ εἰς τὴν μέριμναν τοῦ ἐμπειστημένου ἐπιστάτου τῆς οἰκίας καὶ τῆς γηραιᾶς ὑπρέτιδος, ἀφοῦ ἠσπάσθη θερμότερα αὐτὰς ἀνεχώρησεν.

—Μὴ μὲ λησμονεῖτε, εἶπεν ἀναχωρῶν πρὸς αὐτὰς, καὶ ἐγὼ θὰ σὰς ἐνθυμοῦμαι πᾶσαν στιγμὴν. Πᾶσαν ἐσπέραν εἰς τὴν προσευχὴν σας ἐνθυμῆσθε καὶ ἐμὲ καὶ συνιστάτέ με εἰς τὸν θεόν' ἔχετε πάντοτε τὸ βλέμμα

προσηλωμένον πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐνῶ εὐρισκῆται ἡ μήτηρ σας ἥτις σὰς προστατεύει καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ὅπου περιπλανᾶται ὁ πατήρ ὅστις σὰς ἀγαπᾷ. Θὰ ἐπιστρέψῃ ταχέως ὡς ἐλπίζω, ἐν τούτοις θὰ λαμβάνετε τακτικῶς εἰδήσεις μου.

Καὶ μὲλα ταῦτα εἶχον παρελθεῖ ἔτι καὶ ὁ πατήρ των δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει. Κατ' ἀρχὰς εἶχον μάθει περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ τινὰ καιρὸν αἱ εἰδήσεις ἐγένοντο ὀλίγον κατ' ὀλίγον σπᾶνναι, καὶ αἱ νεάνιδες οὐδὲν ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἐμάνθανον περὶ τοῦ πατρὸς των.

III

Τὴν ἐσπέραν καθ' ἣν ἀρχεται ἡ παροῦσα διήγησις, αἱ δύο νεάνιδες προέβησαν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπως ἀναπνεύσωσι τὴν ἐσπερινὴν αὐρανὴν ἥτις ἔπνεε δροσοβόλος καὶ μεστή ἡδυπαθῶν ἀρωμάτων, ἅπερ ἀφήραξε περῶσα ἀπὸ τὸ ἄλλος τῶν λειμονεῶν τὸ κείμενον πέριξ τῆς ἐπαύλεως. Ὁ ἥλιος ἐβυθίζετο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν θάλασσαν χρυσοῦν καθιστῶν τὴν μειδιῶσαν ἐπιφάνειαν αὐτῆς διὰ τῶν θνησκουσῶν ἀκτίνων τοῦ καὶ διασπείρων ὀλοπόρφυρα καὶ περιφλεγῆ ρόδα ἀνὰ τὴν δύσιν. Μικραὶ ἀλκυόνες ἵπταντο ταχέως ἀπὸ τῶν πτερυγῶν τὴν θάλασσαν κοιμωμένην ναχελῶς ὡς ἐρωτότροπον κόρη. Ἦκούετο μακρόθεν ἐρχόμενος ἀρμονικὸς τῆς θαλάσσης ὁ φλοισβός, μεθ' οὗ συνηνοῦτο, ἀπώτατα ἀντηχοῦν, ἄσμα ἀλιεῶς, διαπλέοντος μὲ ἀκάτιον τὰ ἀχανῆ πελάγη.

Ἡ Λευκὴ ἐτοποθέτησε τὴν ἔδραν τῆς παρὰ τὴν ἄκραν τοῦ ἐξώστου, ἔλαβε τὸ ἐργόχειρόν της καὶ ἤρχισε νὰ κεντᾷ. Ἐφαίνετο ὠχρότερα καὶ μᾶλλον σύννοστος τοῦ συνήθους. Ἡ χεὶρ τῆς ἐνόστε διέμενον ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ κεντήματος τὸ δὲ ὄμμα τῆς προσηλωτοῦ ἀκουσίως εἰς τὸ πέλαγος καὶ εἰς τὰς ἐσχατίας τοῦ ὀρίζοντος, ὅν ἔδοξεν ἔτι

ἀμυδρὰ καὶ ὑπέρυθρος χροιά, τελευταῖον ἀπομεινάριον τοῦ μαγικοῦ τῆς δύσεως πανοράματος. Ἐμεινεν εἰς τοιαύτην στάσιν ἀπὸ τινων στιγμῶν, ὅποτε αἰφνης ὁ ζέφυρος ἔφερεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς τὸν ἦχον κρουομένου σημάντρου κἀλοῦντος τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν ἐσπερινόν. Οἱ ἦχαι βραδεῖς καὶ διανεκομένοι, μελαγχολικῶς κραδαινόμενοι εἰς τὸν ἀέρα ὠμοιάζον πρὸς τὸ ὕστατον παράπονον ἀγωνιώσης ψυχῆς. Ἡ ρευμάζουσα κόρη ἀνεσκήρτισεν ἀόριστος ἀνάμνησις ἐπῆλθεν αἰφνης εἰς τὸ πνευμά της. Ἀνεκινήθη καὶ ἐστράφη ζωηρῶς πρὸς τὴν Θάλειαν, ἥτις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατεγίνετο νὰ ποτίσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τεθειμένα ἄνθη καὶ παρστήρῃ μετὰ παιδικῆς θλίψεως τινὰ ἐξ αὐτῶν μαρανθέντα ὑπὸ τὰς φλογεράς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου.

—Ἀδελφὴ μου, ἠρώτησεν, ὑπῆγε λοιπὸν σήμερον ἡ Ἀναστασία εἰς τὴν πόλιν;

—Ἐπέστρεψεν ἀπὸ μιᾶς ὥρας, ἀπήντησεν ἡ Θάλεια.

—Καμμία εἰδήσις;

—Καμμία!

Στεναγμὸς διέστειλε τὰ πένθημα χεῖλη τῆς Λευκῆς.

Ἐπορεύθη, ἠρώτησεν, ἠρεῦνησε πανταχοῦ, ἐξηκολούθησεν ἡ Θάλεια, ἀλλὰ ματαίως. Κάνεις δὲν ἤξευρε γὰρ τῆ εἰπή τι, νὰ τῆ δώσῃ ἐλπίδας.

—Εἶναι πέντε ἔτη σήμερον, εἶπεν ὡσεὶ καθ' ἑαυτὴν ὀμιλοῦσα ἡ Λευκὴ. Μὰς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐπέστρεφε ταχέως καὶ ὅτι ἐντοσούτω θὰ μὰς ἀπέστειλε τακτικὰς εἰδήσεις, καὶ ὅμως παρήλθον δύο ἔτη, καθ' ἃ οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἐμάθομεν. Δύο ἔτη χωρὶς νὰ μὰς γράψῃ χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι μὰς ἀφῆκεν ὀρφανὰς ἀνευ ἐτέρου προστάτου πλὴν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον! Ὡ ἀδελφὴ μου, εἶνε ἀδύνατον! ὁ πατήρ μας δὲν ἦτο τόσο σκληρὸς ὀριστον προαίσθημα μοὶ λέγει ὅτι θὰ τῷ ἐπῆλθε δυστύχημα, διότι ἄλλως ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπέστρεφε ταχέως

εἰς τὰ τέκνα του, τὰ ὅποια τόσο ἀγάπα.

Καὶ δάκρυ διαυγὲς ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ κανθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς νεάνιδος.

—Λευκὴ, ἀδελφὴ μου, κλαίεις; ἀνεφώνησεν ἡ Θάλεια ριπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

Αἱ δύο κορασίδες περιεπτύχθησαν καὶ κατησπᾶσθησαν ἀλλήλας δακρῶσαι, ὅποτε ἡ αὐλεῖα θύρα ἐκρούσθη, ὁ δὲ φύλαξ τοῦ κήπου χονδρὸς κῶνον ἤρξατο ὕλακτων. Ὁ ἐπιστάτης ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ καὶ εἰσῆλθε νέος τις ἀπὸ τινος ὀχήματος καταβάς πρὸ τῆς θύρας σταθέντος καὶ φέροντος τὴν μικρὰν ἀποσκευὴν του. Ἐζήτησε καὶ ἀνεῦρε τὴν πρὸς τὸν ἐξώστην ἄγουσαν κλίμακα, ἣν ἀνεληθὼν ἔστη πρὸ τῶν δύο ἀδελφῶν.

Αἱ νεάνιδες ταραχθεῖσαι διὰ τὴν αἰφνιδίον ἐπίσκεψιν ἔμειναν ἀπορούσαι καὶ συνεσταλμέναι, τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν ἐζήτηζε τὸν νέηλον μετὰ περιεργείας.

Ἦτο οὗτος νέος εἰκοσι καὶ ἔξ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ὄψιν ἔχων ἡλιοκαῆ ἀλλὰ συμπαθῆ καὶ ἐλκυστικὴν μορφήν' μελανὰ ἦσαν ὁ πῶγων ἡ κόμη καὶ αἱ τοξοειδεῖς ὄφρεις σκέπουσαι παμμέλανας καὶ ἐκφραστικὸς ὀφθαλμούς. Ἐνεδύετο φιλοκάλως καὶ κομψῶς ἀλλ' ἀνευ ματαιότητος, ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ δὲ πίλου τοῦ ἔφερε μελανὴν σκέπην εἰς σημεῖον πένθους.

Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ καὶ ἐν γένει ἡ συμπεριφορὰ του ἐμαρτύρει εὐγένειαν χαρακτῆρος ἠνωμένην μεθ' ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων ἐλευθερίου καὶ ἐξαιρέτου ἀνατροφῆς, τὰ ὅποια κατὰ δὴλα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γενόμενα ἀφαρπαζοῦσι διὰ πρῶτου βλέμματος τὴν καρδίαν καὶ προδιαθέτουσιν αὐτὴν εἰς εὐμενῆ κρίσιν.

Προῦχώρησέ τινα βήματα πρὸς τὰς νεάνιδας καὶ ὑποκλιθεὶς εὐγενέστατα ἠρώτησε μετὰ φωνῆς γλυκειᾶς καὶ πως ὑποτρεμούσης.

—Πρὸς τὰς θυγατέρας τοῦ πλοίαρχου

Π * * ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῶ;

—Μάλιστα, ἀπήντησεν ἐρυθροῦσα ἡ

Λευκή, και επιθυμούμεν νὰ μάθωμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς σας.

—Μὰς φέρετε νῆα τοῦ πατρός μας ἴσως; προσέθηκε ζωηρῶς ἡ Θάλεια, ἥτις φύσει ζωηρὰ καὶ ἀνυπόμονος δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῆ, ἀμα ὡς ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι ὁ ξένος ἠδύνατο νὰ ἦνε κομιστὴς εἰδήσεώς τινος τῆ διέβη ἀπὸ τὸν νοῦν.

‘Ο νέος ἐφάνη ταραχθεὶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, καὶ ἔμεινε σιωπῶν· καὶ ἔπειτα ἐψιθύρισεν·

—‘Ισως.

—‘Α! δὲν ἠπατήθην λοιπὸν, ἀνεκραξεν ἡ νέα κόρη, ἡ καρδία μου μοι τὸ εἶπε πρὶν ἀνοίξετε τὰ χεῖλη. Ὁμιλεῖτε λοιπὸν, εἰπέτέ μας, τὸν εἶδετε; τί κάμνει; ποῦ εὐρίσκεται ὁ προσφιλὴς μας πατήρ;

—Καὶ ἐγὼ θὰ ἐνώσω τὰς παρακλήσεις μου μὲ τὰς τῆς ἀδελφῆς μου, εἶπεν ἡ Λευκὴ, καὶ θὰ παρακαλέσω, κύριε, νὰ μὴ θραδύνητε νὰ μᾶς εἰπῆτε ὅ,τι γνωρίζετε περὶ τοῦ πατρός μας. Εἰπέτε, εἰάν σᾶς παρήγγειλε τίποτε, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰάν ὑγιαίνῃ... εἰάν ζῆ.

Οὐδὲ τὴν φορὰν ταύτην ὁ νέος ἀπεκρίνατο, ἀλλ’ ὠχρίασε μάλιστα ἐπιστητῶς· ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπέκρυψεν αὐτοὺς, καὶ ὅτε κατεβίβασεν αὐτὴν τὸ ὄμμα τοῦ ἐφάνη πλήρες δακρύων.

Αἱ δύο νεάνιδες ἐφρίκισαν.

—Θὰ συνέβη λοιπὸν δυστύχημα! ἀνεκραξεν μιᾶ φωνῆ, ὁμιλήσατε δι’ ὄνομα θεοῦ, δι’ ὅ,τι ἔχετε ἱερὸν, ὁμιλήσατε!...

—Δεσποινίδες, ἤρξατο ὁ ξένος διὰ φωνῆς τῆς ὁποίας μάστιν προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν, ὁ θεὸς ἔστω μοι μάρτυς περὶ τοῦ πόσον ἡ καρδία μου εἶνε κατεσπαραγμένη τὴν στιγμήν ταύτην, διότι ἐκτελῶν ὄρκον ὃν ἔδωκα πρὸς τὸν εὐεργέτην μου παρὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὴν κλίνην, ἀκουσίως φέρω εἰς ὑμᾶς ἄγγελμα λυπηρὸν καὶ ὀδυνηρὸν... Ἔχετε θάρρος καὶ ἀνδρίαν! ὁ πατήρ σας... .

—Δὲν ζῆ πλέον! προσέθηκε τελει-

όνουσα τὴν φράσιν μετὰ σπαρακτικῶν λυγμῶν ἡ Λευκὴ.

—Δὲν ζῆ πλέον! εἶπεν ὁ νεανίας, οὐ τὰ χεῖλη ἐξέφερον θραδέως καὶ μεταλλοχολικῶς τὰς λέξεις ταύτας, ὡς ἤχῳ θανάτου.

Αἱ νεάνιδες ἐξέβαλον κραυγὴν διάτορον ἀπελπισίας καὶ ἔπασον ὀλοῦζουσαι ἢ μία εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἄλλης, ὡς τρυφεροὶ καὶ ἀδύνατοι θάμνοι, οὓς ἐλύγισε βιαία πνοὴ τυφῶνος.

—Ὁ πάτερ μου, ἀνεκραξεν ὀλοφύρομένη ἡ Θάλεια, ἐνῶ ἡ Λευκὴ ἔκειτο ἄπνους καὶ λειπόθυμος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, διατὶ νὰ μᾶς ἐγκαταλίπη; Δὲν ἐσυλλογίσθης τὰς θυγατέρας σου, τὰς ὁποίας τόσον ἠγάπας, ὅτι ἔμειναν μόναι καὶ ἔρημοι εἰς τὸν κόσμον; δὲν ἐνεθυμήθης τὴν τελευταίαν παραγγελίαν τῆς ἀτυχοῦς μητρὸς μας; ὦ πάτερ μου! διατὶ ν’ ἀποθάνῃ;

Τὸ θέαμα ἦτο σπαραξικάρδιον· αἱ δύο νεάνιδες ἴσταντο περιπεπλεγμέναι καὶ θρηνοῦσαι ὡς ἔμψυχα λύπη ἀγάλματα, παρ’ αὐτὰς ὅτε ἐπιστάτης καὶ ἡ ὑπηρετίς προσδραμόντες εἰς τὰς κραυγὰς καὶ προσπαθοῦντες διὰ λόγων διακεκομμένων νὰ παράσχωσιν αὐταῖς ἀνωφελῆ καὶ ἄκαιρον παρηγορίαν, πλησίον δὲ ὁ νεανίας ἀκίνητος προσθλέπων τὴν τραγικὴν σκηνὴν μετ’ ἀνεκφράστου θλίψεως καὶ συμπαθείας.

Παρήλθον λεπτά τινα καθ’ ὃ νέος εὐρέθη εἰς ἀπελπιστικὴν ἀμηχανίαν, τέλος εἰς στιγμήν τινα καθ’ ἣν οἱ θρηνοὶ καὶ οἱ λυγμοὶ τῶν ἀτυχῶν νεανίδων ἐφάνησαν ἐπὶ μικρὸν κοπάσαντες, ἔλαβε θάρρος καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἐπέμβῃ ἐκ νέου.

—Θαρρεῖτε, δεσποινίδες, εἶπεν. Εἶνε μεγάλον ἀληθῶς τὸ δυστύχημα καὶ μεγάλη πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ θλίψις σας, ἀλλὰ μὴ ἀπελπίζεσθε! Ὁ θεὸς ὅστις σᾶς ἀφείλε τὸν πατέρα θὰ ἦτο ἄδικος εἰάν μὴ σᾶς παρείχε τὴν ἁγίαν καὶ ἰσχυρὰν του προστασίαν καὶ θὰ ἔχη φροντίσει ἕπως ἀνέυρη δι’ ὑμᾶς

ἕτερον στήριγμα, ἕτερον προστάτην.

— Ἀλλὰ τίς θὰ ἦτο καλλίτερος προστάτης καὶ στήριγμα ἢ ὁ πατήρ μας; εἶπε κλαίουσα ἡ Θάλεια.

— Ἔχετε δίκαιον, δεσποινίς· ὁ πατήρ τῶ ὄντι εἶνε ὁ θερμότερος προστάτης, τὸ ἰσχυρότερον ἔρεισμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θὰ ἦνε δύσκολον ἂν ὅχι ἀδύνατον ν’ ἀναπληρωθῆ ποτε ἡ ἀπώλεια. Ἀλλ’ εἰάν εἰς τοῦτο ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς φίλος, εἰς ἀδελφός, τὸν φίλον τοῦτον, τὸν ἀδελφὸν, θὰ εὕρητε εἰς ἐμέ.

—Καὶ ἔτινε πρὸς αὐτὰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας μὲ ἤθος τοιοῦτο εἰλικρινείας καὶ συντριβῆς ὥστε αἱ νεάνιδες, ἂν καὶ ἀναίσθητοι ὑπὸ τῆς θλίψεως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ σφίγξωσι τὴν οὐτωσὶ προτεινομένην αὐταῖς πρὸς ἀρωγὴν χεῖρα.

— Ἀλλως, ἐξηκολούθησεν ὁ νεανίας, ἡ ἀποστολὴ μου δὲν ἐτελείωσεν ἔτι· ἔχω ἐπιστολὴν τινα τοῦ πατρός σας, ἣν δέον ν’ ἀναγνώσῃτε ὅπως ἐξηγήσῃτε τοὺς λόγους μου καὶ διὰ νὰ ἐνοήσῃτε ὅποια εἶνε ἐνταῦθα, καὶ ὁποία ἔσεται εἰς τὸ μέλλον ἢ πρὸς ἡμᾶς θέσις μου.

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τινος χαρτοφυλακίου ἐπιστολὴν σεσημασμένην διὰ μέλανος κνιροῦ.

— Ἔχετε ἐπιστολὴν τοῦ πατρός μας; ἠρώτησεν ἡ Λευκὴ συνερχομένη, ἐδῶ γρήγορα εἰς ἐμέ, εἶπε μετὰ παραφορᾶς.

Καὶ λαβοῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἔφερε πρῶτον αὐτὴν εἰς τὰ χεῖλη, ἔπειτα τὴν ἠνέωξε μὲ τρέμουσαν χεῖρα καὶ ἀνέγνω τὰ ἐπόμενα, ἀπερ ἡ χεῖρ εἶχε δυνηθῆ ἀσθενῶς νὰ χαράξῃ κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν τῆς ἀγωνίας.

Ἡ προσφιλὴ μου τέκνα.

Σᾶς γράφω ἀπὸ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου μου διότι αἰσθάνομαι ὅτι μοι ὑπολείπονται ὀλίγαι ὥραι ζωῆς, τὰς ὁποίας ἀφιερῶ εἰς σᾶς, καθὼς ἀφιέρωσα καὶ ὅλον τὸν ὑπόλοιπόν μου βίον. Ὁταν ἀναγνώσῃτε τὰς γραμμάς ταύτας, ἂς χαράσσει ἡ χεῖρ μου παγωμένη ἀπὸ τὴν ψυχρὰν πνοὴν τοῦ θα-

νάτου, οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν θὰ βλέπωσι τῆς ἡμέρας τὸ φῶς.

Δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἀποθάνω οὕτω ταχέως· ἐπεθύμουν νὰ ζῆσω διὰ σᾶς καὶ ἂν κατὰ τὴν ὑστάτην ταύτην στιγμήν μὲ λυπῆ τι, εἶνε τοῦτο ἡ ἰδέα ὅτι ἀποθνήσκων δὲν δύναμαι νὰ θλίψω πρότερον τὰς προσφιλεῖς μου κόρας εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ νὰ ἐπιθέσω ἐπὶ τοῦ ἀγνοῦ μετώπου σας θερμὸν καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. Καὶ πράγμα ἄλλο δὲν μὲ λυπεῖ κατὰ τὴν σοβαρὰν ταύτην στιγμήν, εἰμὴ ἡ σκέψις ὅτι ἐφάνη ἀκουσίως σκληρὸς πρὸς σᾶς. Ἡ ζωὴ μου σᾶς ἀνήκεν, ἦτο ἀναγκαῖα διὰ τὴν τύχην σας, διὰ τὴν εὐημερίαν σας, καὶ ἐγὼ τὴν ἠσώτευσά, ἐγὼ τὴν ἀπώλεσα!

Καὶ ὅμως ὁ θεὸς, ὅστις μὲ μετακαλεῖ σήμερον πλησίον του, εἶνε μάρτυς ὅτι οὐδὲ στιγμήν ἔπαυσα νὰ σκέπτομαι καὶ νὰ φροντίζω περὶ ὑμῶν καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ θάνατος ὅστις τώρα ἐπέρχεται αἰτίαν ἔχει τὴν ἄπειρον πρὸς σᾶς στοργὴν μου. Ἐνῶ διέπλεον τὰς ἀχαιεῖς θαλάσσας καὶ τοὺς τρικυμιώδεις ὠκεανούς, τὸ ὄμμα μου ἀναζητῶν τὸν πολικὸν ἀστέρα εἰς τὸν ἀστεροφεγγῆ οὐρανὸν, ἐνθεν καὶ ἐνθεν αὐτοῦ ἔβλεπε πάντοτε δύο φωτεινὰς καὶ γλυκεῖας μορφὰς ἀγγέλων, τὰς ἰδικὰς σας μορφὰς, ὡ προσφιλῆ μου τέκνα! Εἰς μόνος πόθος, μία μόνη ἐλπίς ἦτο τὸ μαγικὸν ὄνειρον τοῦ βίου μου, τὸ φωτεινὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, ἐφ’ οὗ ἀνεπαύετο κεκμηκὸς ἐκ τῶν περιπετειῶν τῆς ζωῆς τὸ πνεῦμά μου—ὁ πόθος τοῦ νὰ δυνηθῶ τάχιστα νὰ σᾶς ἴδω καὶ νὰ ζῆσω τοῦ λοιποῦ ἀμέριμνος καὶ εὐτυχῆς σιμὰ σας. Ὁ πόθος οὗτος ἔμεινεν ἀνεκπλήρωτος διότι οὕτως ἔδοξε τῇ Προνοίᾳ. Ἡ μήτηρ σας ἦν θὰ ἴδω ἐντὸς ὀλίγου, γινώσκει πόσον ἄλγος μοι προξενεῖ τοῦτο, καὶ συνειδυῖα τὴν ἀθωότητά μου, εἶμαι βέβαιος, θὰ μὲ συγχωρήσῃ.

Ἄλλως μία παρήγορος ἐλπίς ἔρχεται νὰ ἐξηδύνη κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς μου τὴν πικρότητα τοῦ ποτηρίου. Ὁ θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ μείνετε μόναι,

ἔρημοι καὶ ἀπέλπιδες μετὰ τὴν ἀπό-
λειάν μου καὶ μοὶ ἀπέστειλε βοηθὸν
ἓνα τῶν ἀγγέλων του. Σὰς μένει ἀκό-
μη ἐπὶ τῆς γῆς εἰς φίλος, εἰς προστίτης,
τὸν ὅποιον σὰς δὲν γνωρίζετε ἀκόμη
καὶ εἰς τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἐμπιστευ-
θῆτε διότι εἶνε τὸ μόνον ὄν, ὅπερ σὰς
ἀγαπᾷ, ἐμοῦ θανόντος, εἰς τὸν κόσμον
τούτου.

Ὁ προστάτης οὗτος εἶνε ὁ νεανίας
Ἐκτωρ ὅστις θὰ κομίσῃ ὑμῖν τὴν πα-
ρουσίαν μου. Αὐτὸς θὰ κομίσῃ τὴν πε-
ριουσίαν, ἣν ἠδυνήθη διὰ πολλοῦ κό-
που καὶ ἰδρώτος νὰ συλλέξω χάριν ὑ-
μῶν. Εἶνε ὁ υἱὸς ἀνθρώπου ὅστις μοὶ
ἔσωσεν ἄλλοτε τὴν ζωὴν. Μικρὸν τὸν
παρέλαβα καὶ ἐπεστάτησα εἰς τὴν ἀ-
νατροφὴν του· εἶνε δὲ τὸ μόνον πλά-
σμα, τὸ ὅποιον ἔπειτα ἀπὸ σὰς καὶ
τὴν μητέρα σας ἠγάπησα ζωηρῶς εἰς
τὸν κόσμον. Ἄγαπάτε τον ὡς ἀδελφόν,
διότι καὶ ἐκεῖνος με ἠγάπησε φιλοστόρ-
γως, καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν περίστα-
σιν ἡ χεὶρ του, ἂν καὶ ματαίως, προ-
σεπάθησε ν' ἀποσοθήσῃ τὸν ἐπελθόν-
τα μοι κίνδυνον. Ἄγαπάτε αὐτὸν εἰ-
λικρινῶς καὶ ταχῆτε ἀδιστακτικῶς ὑπὸ
τὴν προστασίαν του. Ἐκεῖνος θὰ σὰς
εἴπῃ πόσῃ στοργῇ ἐνέκλειον μέχρι τῆς
ὕστατης πνοῆς τὰ στήθη μου διὰ σὰς,
καὶ τὴν ὅποιαν ἐκληροδότησα πρὸς αὐ-
τόν. Μοὶ ὠρκίσθη ν' ἀφιέρωσῃ τὴν ζωὴν
του ὅλην διὰ τὴν εὐτυχίαν σας. Ἡ τε-
λευταία μου θέλησις εἶνε μετὰ ἐν ἔτος
ὁ Ἐκτωρ ὁ προσφιλέστατος υἱός, νὰ
λάβῃ τὴν χεῖρα καὶ νὰ καταστήῃ ὁ σύζυ-
γος καὶ προστάτης τῆς πρωτοτόκου μου
θυγατρὸς Λευκῆς.

Τὸ ῥήγος τοῦ θανάτου δὲν με ἀφίνει
περισσότερον νὰ ἐκταθῶ τὸ σκότος τοῦ
τάφου μου ἐπεκάθησεν ἤδη ἐπὶ τῶν βλε-
φάρων μου. Φίλτατα τέκνα, τὰ ὅποια
δὲν θὰ ἴδω πλέον εἰς τὸν κόσμον,
Λευκῆ μου, Θάλειά μου, χαίρετε διὰ
παντός! Μὴ λησμονῆτε μνησικα-
κοῦσαι τὸν πατέρα σας ὅστις δὲν
ἐξετέλεσεν ὅσα χρεὴν εἶχε πρὸς ὑμᾶς.
Συγχωρησάτε τον καὶ δέσθε συχνὰ ὑ-

πὲρ αὐτοῦ· τὰ ἡμίκλειστα χεῖλη μου
πειρῶνται νὰ ἐνωθῶσιν ὅπως σὰς ἀπο-
στείλωσι μακρὰν τὸ τελευταῖον φίλημα,
ἡ δὲ χεὶρ μου νεκρωθεῖσα θλίβει εἰσέτι
ἐπὶ τῆς καρδίας μου τὸ μετάλλιον τὸ
περιέχον τὰς τρίχας τῆς κόμης σας.
Χαίρετε καὶ εὐτυχίετε διὰ παντός!

Κρουνοὶ δακρῶν ἔπεσον ἀπὸ τῶν
ὀμμάτων τῆς Λευκῆς κατὰ τὴν ἀνά-
γνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. Ὅταν
ἐτελείωσεν ἔφερε πάλιν αὐτὴν με-
τὰ σεβασμοῦ εἰς τὰ χεῖλη καὶ λα-
βοῦσα τὴν χεῖρα τῆς Θαλειᾶς,
—Γονυπετήσασμεν, εἶπεν αὐτῇ, καὶ δε-
θῶμεν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς μας. Τοῦ λοι-
ποῦ δὲν θ' ἀτενίζωμεν πλέον πρὸς τὴν
θάλασσαν ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸν οὐ-
ρανόν, διότι ἐκεῖ εὐρίσκεται ὅ,τι ἠγά-
πησεν ἡμᾶς θερμότερον ἐν τῇ ζωῇ,
ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μας.

Καὶ ἡ σελήνη προβάσα πλησιφα-
ῆς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τινος
λόφου καὶ ἐνοῦσα τὸ μαγικὸν φῶς τῆς
μετὰ τὴν γλυκεῖαν τῶν ἀστέρων ἀν-
ταύγειαν, ἐφώτισε τὰς δύο νεανίδας
γονυπετεῖς καὶ προσευχομένας, τῶν
ὀποίων ἡ προσευχὴ ὡς εὐωδία ἄνθους
ἀνήρχετο πρὸς οὐρανοῦς ἵνα παρηγο-
ρήσῃ δύο πνεύματα παρὰ τὸν θρό-
νον τοῦ Πλάστου εὐρισκόμενα, ἅτινα
ἐβλεπον ἐκεῖθεν μετὰ κατανύξεως τὴν
σκηνὴν ταύτην ὀσφραίνόμενα οὕτως
εἶπεν τὸ ἄρωμα τῆς στοργῆς ὅπερ ἐξέ-
φερον τὰ τρυφερὰ ἄνθη τὰ σπαρθέντα
καὶ θλαστήσαντα ὑπὸ τὸ ζωογόνον
θάλλπος τοῦ ἀμοιβαίου αὐτῶν ἔρωτος.

(Ἐπεται συνέχεια)

Ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Babby

ΟΙ ΑΙΚΜΑΛΩΤΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

(Συνίχθεια, ἔργ. φυλ. ΚΕ').

Β'.

ΜΑΓΔΑΛΑ

Εἰς τὰς ἐτχάτιās τῶν ὁρέων ἅτινα
περικλείουν, πρὸς νότον, αἱ πηγαι τοῦ
Τακάτσε², Takkaze², ἐκτείνεται σει-
ρὰ μεμονωμένων ὀροπέδιων καὶ κατα-
κερματισμένων ὑπὸ στενῶν καὶ βαθέ-
ων ρηγματῶν τοῦ ἐδάφους· τὸ μάλ-
λον ἀξιοσημειώτων πάντων, παρατεινό-
μενον ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμᾶς καὶ πε-
ριωρισμένον ἐκ κορημῶν ἐν οἷς διατρέ-
χουν ὁ Βασίλο, ²) εἰσρέων ἐντὸς τοῦ
Κυανοῦ Νείλου, καὶ ὁ παραπόταμος
αὐτοῦ Γέδδα (Jedda), καλεῖται Δαλάν-
τα (Dalanta). Ἐκ Δαλάντα τὸ ὄμμα
διακρίνει εὐκρινῶς εἰς δέκα ἕως δώδε-
κα χιλιόμετρα ἀκαριαίως τὰ ὑψώματα
τῶν Μαγδάλων.

Τὸ ἐδαφος, ὅπερ καταπίπτει καθέ-
τως ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Δαλάντα ἐν
τῇ λεκάνῃ τοῦ Βασίλο, δὲν ὑψόνεται
οὕτω τραχέως ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀχθῆς
τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἀλλὰ βαθμηδὸν
κατὰ σειρὰν ἀλληλοδιαδόχων ὑψιπέδων,
βαθῶς διακεκομμένων ὑπὸ χειμάρρων
ὑποτελῶν τοῦ Βασίλο καὶ καθέτων ἐπὶ
τῆς πορείας του. Ὑπεράνω τῶν ὑψι-
πέδων, ὑψοῦται μεμονωμένος ἐκ τοῦ
λοιποῦ συστήματος, βουνὸς ἐσχημα-
τισμένος ὑπὸ τριῶν ἄμβας, ambas, (ὄρη
ἄχυρά) ἀνομοίου ὕψους, τεταγμένων
κατὰ ἀκανόνιστον τρίγωνον. Αἱ τρεῖς
αὗται ἄμβαι φέρουσαι τὰ δνόματα Φά-
χλα, Fahla, πρὸς δυσμᾶς, Σελασιέ
(Selassie) πρὸς ἀνατολὰς καὶ Μάγδαλα
πρὸς τὰ νοτιοανατολικά, εἰσὶ συνημέ-
ναι διὰ λόφων ἢ μικρῶν ὑψιπέδων καὶ

εἰς τινὰ μέρη μεμονωμένοι ὑπὸ κορημῶν
μεγάλου βάθους. Τοιαύτη ἦτον ἡ θέσις
ἣν ὁ Θεόδωρος ἐξέλεξεν πρὸς τελευταῖον
του καταφύγιον· ἐν τοῖς ἐσχάτοις και-
ροῖς αἱ ἄμβαι ἦσαν ἐφωδιασμένοι ἐκ
τυροβυλικῶν, καὶ εἰς τὰ μάλλον ὀσθε-
νῆ σημεῖα ὠχυρωμένοι διὰ τειχῶν ἢ
τῶν Μαγδάλων, ἣτις ἦτο ἡ πλέον ὀ-
πισθεν καὶ ὀλιγώτερον προσιτῆ, ἐσχη-
μάτιζε τὴν ἀκρόπολιν καὶ ὡς τὸ ἄσυ-
λον τῆς θέσεως. 14).

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ἐσχηματι-
μένου τριγώνου ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων
ἄμβων, καὶ χαμηλοτέρα αὐτῶν ἑκα-
τοντάδας τινὰς ποδῶν ἐκτείνεται ἡ πε-
διάς Ἰσλάμγιε, Islamgie. Χωρικοὶ καλ-
λιεργοῦν αὐτῇ τὴν γῆν διὰ τὸν Θεό-
δωρον· οἱ ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται τῆς
φρουρᾶς εἶχον οἰκοδομήσῃ τινὰ χωρία
ἢ κομιδία.

Ὁ Θεόδωρος δὲν εἶχε μόνον τὰ Μάγ-
δαλ ὡς φρούριον, ἀλλ' ἐπίσης ὡς φυλα-
κὴν, ἀποθήκην, σιτῶνα, καταφυγὴν διὰ
τὰς γυναῖκας καὶ οἰκογένειάν του. Ἡ
οἰκία τοῦ βασιλέως καὶ αἱ σιταποθή-
και ἀπησχόλουν σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς
ἄμβας.

Αἱ οἰκίαι τοῦ Θεοδώρου οὐδὲν εἶχον
ἴδιον ὡς τε νὰ παρίστανται ὡς παλά-
τια. Εἶχον ὀκοδομηθῆ κατὰ τὸ αὐτὸ
σχέδιον, ἀλλὰ μείζονες τῶν καλυβῶν τοῦ
τόπου. Οὐδέποτε κατῴκει ἐν αὐταῖς
σχεδὸν, ἢ τοῦλάχιστον πολὺ σπανίως,
προτιμῶν, ὀπόταν ἐπεσκεπτετο τὴν ἄμ-
βαρ, τὴν ἴδιαν σκηνὴν, γειρομένην εἰς
Islamgie ἢ ἐπὶ τινος γειτονικοῦ ὑψώ-
ματος, εἰς τὴν εὐρυτέραν καὶ ἀνετω-
τέραν κατοίκησιν τῆς Αἰθιοπίας.

Ἡ κοινὴ φυλακὴ, ἐν ἣ περιωρίζοντο
ἀναμιξ οἱ πολιτικοὶ ἔνοχοι, οἱ κλέπται
καὶ δολοφόνοι, συνέκειτο ἐκ πέντε κα-
λυβῶν περικεκλεισμένων ἐξ ἰδιωτικῶν
οἰκημάτων τῶν πλουσιωτέρων δεσμο-
τῶν καὶ τῶν φυλάκων, ἅτινα ἐξ-

(2) Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.
ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

(14) Ἐκστρατεία ἐπὶ Ἀβουσιαν τῷ 1869,
ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ d' Hendeour d' Ενδεκούρ,

τείνοντο από τῆς ἀνατολικῆς κατωφρείας τοῦ λόφου ἄχρι τῆς ὄχθης τοῦ κρηνοῦ.

Εἶχεν ἀφεθῆ διάστημά τι ἐλεύθερον πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας μας, ἐκείναι αἱ οἰκίαι δὲν περιλαμβάνον ἕλαττον τῶν ἐξακοσίων ἐξήκοντα δεσμωτῶν, ἐξ ὧν περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἀπέθανον ὑπὸ διεσθαρμένων πυρετῶν· ἑκατὸν ἐβδομήκοντα πέντε ἀπελύθησαν παρὰ τοῦ Νέγους· τριακόσιοι ἐπτὰ ἐθανατώθησαν, ἐνενηήκοντα εἰς ἡλευθερώθησαν χάριν τῶν νικηφόρων στρατιωτῶν μας. Ἡ ἐλταζία τῆς φυλακῆς ὑπὸ τινος μὲν ἐπόψεως ἦτον αὐστηροτάτη, ὑπὸ ἄλλας δὲ ἐπιεικῆς, ἀλλὰ γενικῶς ὀλίγον σύμφωνος πρὸς τὰς τοῦ πολιτισμοῦ ιδέας μου.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν ὑπεργεμουσῶν καλυβῶν ἦτο πυκνὴ καὶ δυσώδης. Ἐκεῖ εὕρισκοντο ἐγγύς ὁ πτωχὸς ἀλήτης θνήσκων ἐκ πείνης, δεδεμένος χεῖρας καὶ πόδας καὶ φέρων συχνὰ περὶ τὸν λαίμῳ τεμάχιον ξύλου πολλῶν μέτρων τὸ μῆκος ἐν εἶδει ἀγχόνης, καὶ ὁ πολεμιστῆς δὲ εἶχε χύση τὸ αἷμα του εἰς μάχας, ὁ διοικητῆς ἐπαρχίας, καὶ ἔτι υἱοὶ βασιλέων ἢ ἀντίπαλοι νικηθέντες παρὰ τοῦ Νέγους. Ἐν μέσῳ τούτων οἱ φύλακες, διατηροῦντες καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα ἀνημμένον τὸ φῶς, ἐγέλων καὶ ἐπαίζον θορυβῶδες παιγνίδιον, ἀδιαφοροῦντες εἰς τὰ παθήματα τῶν δυστυχῶν ἀγρύπνων.

Πρὸς τὸν ἥρῃον, πάντοτε ἕξ ὥρας πρὸ μεσημβρίας ἐπὶ τοῦτο τὸ πλάτος, ἡ θύρα τῆς φυλακῆς ἦν ἀνεωγμένη. Ἐκείνοι οἵτινες ἦσαν ἀρκετὰ εὐτυχεῖς ὅτι ἐκέκτηντο καλύβας διὰ μέσου τοῦ χρυσίου εἰς τὴν γειτονίαν τῆς κοινῆς φυλακῆς, ἐκεῖ ἀπεσύροντο ὅπως κοιμηθῶσιν, ἐνῶ οἱ πτωχότεροι περιεφέροντο περὶ τὴν φυλακὴν, περιμένοντες τὸν ἄρτον μὲ ὄλην τὴν ὑπομονὴν ἀνθρώπων πειναλέων. Ἡ αὐτοκρατορικὴ γενναϊότης τοῦ παρεχώρει ἀκριβῶς ὅσον ἤρκει ἵνα μὴ ἀποθάνωσι ἐξ ἀιτίας. Ἐτεροὶ ἐπλανῶντο κατὰ ζεύγη αἰτοῦντες ἐλεη-

μοσύνην παρὰ τῶν μάλλον εὐνοουμένων συνεταίρων τῶν ἢ ὁπόταν τοὺς ἐδίδετο ἄδεια, ἐπορεύοντο ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἐπικαλούμενοι τὸ ἔλεος ἐν ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου. Οἱ δεσμοφύλακες ἦσαν ἀνεκφράστου κτηνωδίας, συνακείωθησαν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη πρὸς τὴν ἀθλιότητα ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστέραν αὐτῆς μορφήν, ὥστε εἶχε σθεσθῆ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ὀ τελευταῖος σπινθῆρ τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλανθρωπίας.

Ἐν τῷ ἄθῃ τούτῳ διηγάγομεν ἐπὶ μῆνας εἰκόσιένα!...

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1867, ἡ ἐξεγερσις ἐναντίον τῆς δυναστείας τοῦ Θεόδωρου ἐγένετο τόσο γενικῆ, ὥστε πλὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῶν μάλλον ὁμῶν τῆς Μαγδάλοις, τοῦ φρουρίου τούτου καὶ ἑτέρου τινος, τοῦ Ἀμβα—Zer. Amba—Zer, παρὰ τὸν Tschelga, δὲν κατέχει πλέον ἄλλο εἰμὴ τὰ ὀλίγα μέτρα ἐδάφους ἐφ' οὗ ἀνηγείροντο αἱ σκηναὶ του. Οἱ ἐργάται αὐτοῦ Ἑβραῖοι εἶχον χύση δι' αὐτὸν τινα κανόνια· ἀλλὰ, φοβούμενος μήπως ἐν τῷ χυτηρίῳ τῆς Γάρφατ ἀρπαχθῶσι παρὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἀπεφάσισε νὰ τὰ μεταφέρει ἐν τῇ στρατοπέδου του.

Ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑβραίων ἐργατῶν ἀπὸ Γάρφατ διὰ Δέβρα—Ταβῶρ, ἔφρασεν ἐξ Ἀγγλίας ὁ κύριος Φλάδ, καὶ συνήντησε τὸν Θεόδωρον εἰς Δεμβεάν τῇ 26 Ἀπριλίου. Ἡ πρώτη των συνομιλία δὲν ἐγένετο λίαν φιλική. Ὁ κύριος Φλάδ ἐνεχειρίσθη εἰς τὴν Μεγαλειότητά του ἐπιστολὴν τῆς βασιλείας, ὡς καὶ τινος ἐτέρας τοῦ στρατηγοῦ Merewether (διευθυντοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν πρακτορείου ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ), τοῦ δόκτορος Beke καὶ τῶν συγγενῶν τῶν πρώτων αἰχμαλώτων. Ὁ κύριος Φλάδ, παρουσιάζων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ στρατηγοῦ Merewether εἰς τὸν Θεόδωρον, ἐπρόσθεσεν ὅτι τῷ εἶχε φέρῃ ὡς δῶρον, ἐκ μέρους ἐκείνου τοῦ εὐγενεοῦ, ἐξαιρετον

τηλεσκόπιον. Ὁ Θεόδωρος ἤτησε νὰ τὸ ἴδῃ. Ἐκοπίασαν ὀλίγον ἵνα διευθεθῶσιν αὐτὸ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀρμολῆ εἰς τὴν ὄρασιν τοῦ αὐτοκράτορος, ἐδέησεν ὀλίγου χρόνου τῷ κυρίῳ Φλάδ νὰ τὸ θέσῃ καλῶς· ὅθεν ὁ Θεόδωρος δὲν ὑπέμεινε πλέον. «Κομίσάτέ το, εἶπεν, εἰς τινα σκηνὴν μου· θέλομεν δοκιμάσῃ αὐτὸ αὐριον, ἀλλ' ἐγὼ γινώσκω ὅτι δὲν εἶνε καλὸν τηλεσκόπιον· δὲν μοι ἐσπάλῃ βεβαίως ἐκ καλῆς προθέσεως.»

Ὁ Θεόδωρος διέταξε τότε ἅπαντας νὰ ἀποσυρθῶσιν, εἰπὼν δὲ τῷ κυρίῳ Φλάδ νὰ καθῆσθαι τὸν ἡρώτησε. «Ἐχετε ἴδῃ τὴν βασιλίαν;» Ὁ κύριος Φλάδ ἀπεκρίνατο, ναί, καὶ προσέθεσεν ὅτι αὐτὴ τὸν ἐπεφόρτισε δι' αὐτὸν ἐντολὴν τινα προφορικῆν. «Ἡ βασιλίς τῆς Ἀγγλίας, ἀπήντησεν ὁ Φλάδ, μ' ἐπεφόρτισε νὰ πληροφορήσω τὴν μεγαλειότητά σου ὅτι, ἐάν δὲν ἀποδώσῃτε τὴν ἑλευθερίαν εἰς ἅπαντας οὓς κατέχετε βιαίως ἀπὸ τοσούτου χρόνου, δὲν δικαιούσθε πλέον νὰ ἐλπίζετε ἐπὶ τῇ περαιτέρῳ φιλίᾳ της.» Ὁ Θεόδωρος ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς, μάλιστα ἔκαμεν ἵνα ἐπαναληφθῇ πολυλάκις ἡ ἀγγελία· καὶ μετὰ ἀνάπαυλαν, εἶπεν πρὸς τὸν κύριον Φλάδ·

—Ἐγὼ ἐζήτησα παρὰ τῶν Ἀγγλων μίαν ἀπόδειξιν φιλίας, καὶ μοι τὴν ἀρνοῦνται· ἐάν θέλωσι νὰ ἔλθωσιν ὅπως με πολεμήσωσιν, ἄς ἔλθωσι! καὶ μεταχειρισθῆτέ με ὡς ἐκτεθηλυμμένον, ἐάν δὲν τοὺς νικήσω.

Τῇ ἐπαύριον, ὁ κύριος Φλάδ ἦλθε μετὰ τὰ δῶρα ἅπερ μετ' ἑαυτοῦ ἔφερεν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ δόκτορος Beke καὶ ἄλλων· ἔθεσε κατὰ μέρος προμηθείας τινὰς δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος κατέσχεν ἅπαντα, καὶ αὐτὰ τὰ χίλια δολάρια, ἅτινα ὁ κύριος Φλάδ μᾶς εἶχε κομίσῃ, ἐπὶ προφάσει ὅτι αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἐπικίνδυνοι καὶ ὅτι αὐτὸς μόνος ἠθέλε νὰ ἀνακονίσῃ τοὺς ἰδίους σκοποὺς τῷ κυρίῳ Ράσσαμ εἰς Μάγδαλα.

Τῇ 29, ὁ Θεόδωρος ἐπεμφεν ἐκ νέου ἵνα λάβῃ τὸ τηλεσκόπιον. Εἰς τῶν ἀξιοματικῶν του τὸ εἶχεν ἐξετάσῃ καὶ

εἶρη ἐξαιρετον, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἀπεφάνθη ὅτι αὐτὸς οὐδὲν ἔβλεπε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, «Δὲν μοι τὸ ἐστειλαν διὰ νὰ μοι κάμωσιν εὐχάριστήσιν τινα, εἶπεν, εἶνε ὡς ὁ τάπητος ἐν ἡδῇ μοι ἐστειλαν διὰ τοῦ Κέρανς· πλὴν τῇ βοηθείᾳ τοῦ θεοῦ ἐφυλάκισα τὸν κομιστὴν ἐκείνου τοῦ τάπητος· ἐκείνος ὅστις μοι κάμνει τὸ δῶρον τοῦτο θέλει μόνον ἵνα με ἐνοχλήσῃ, θέλει νὰ μοι εἴπῃ—Καίτοι εἶσθε βασιλεὺς καὶ σὰς προσφέρεται ἐν ἐξαιρετον τηλεσκόπιον, δὲν δύνασθε νὰ ἐπωφεληθῆτε.»

Ὁ κύριος Φλάδ ἐπραξεν ὅτι ἠδύνατο, ἀλλ' εἰς μάτην, διὰ νὰ καταστρέψῃ ἐν τῷ πνεύματι τῆς Μεγαλειότητός Του ταύτην τὴν ἐντύπωσιν, καὶ νὰ τὴν πείσῃ ὅτι τὸ τηλεσκόπιον τῇ προσνήχθη ὡς μαρτύριον φιλίας.

Ἐξ ἄλλου δὲ ἐδήλωσε πρὸς τὸν Νέγους ὅτι, ἐάν δὲν ἐνέδιδεν εἰς τὴν αἵτησιν τῆς βασιλείας μας ἠθέλε περιπεσῆ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς ὀλέθριον πόλεμον κτλ. Ὁ Θεόδωρος τὸν ἤκουσε μετὰ μεγάλης ψυχρότητος καὶ φαινομένης ἀδιαφορίας, καὶ ὅτε ὁ κύριος Φλάδ ἐπαύσατο τοῦ ὁμιλεῖν, «Μὴ ἔχετε οὐδὲν φόβον, εἶπεν ἡσύχως, ἡ νίκη προσέρχεται ἐκ θεοῦ. Δὲν ἀναθέτω τὴν πίστιν μου εἰς τὴν ἰσχὺν, ἀλλ' εἰς τὸν Κύριον, καὶ αὐτὸς θέλει με βοηθήσῃ. Ἐμπιστευομαι εἰς ἕνα θεὸν ὅστις λέγει· ἐάν ἔχετε πίστιν, δύνασθε νὰ μετακινήσῃτε τὰ ὄρη ὅπως εὐκόλως ὡς κόκκον σινάπεως.» Πρὸς δὲ εἶπεν ὅτι, καὶ ἐάν δὲν ἐδέσμαι τὸν κύριον Ράσσαμ, ἡ ὑπόθεσις ἠθέλε καταντήσῃ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, καὶ δὲν ἠθελον τῷ ἀποστολῆ οἱ ἐργάται.

Αὐτὸς ἐγίνωσκεν ἤδη ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Bell καὶ τοῦ Plowden ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἦσαν φίλοι αὐτῶ· καὶ ἐάν μετεχειρίσθη καλῶς τοὺς δύο ἐκείνους ἀνδράς, δὲν ἔκαμεν εἰμὴ διὰ ἀτομικὴν πρὸς αὐτοὺς ὑπόληψιν. Κατέληξε δὲ εἰπὼν· «Παραδίδομαι ὅλως εἰς τὸν Κύριον· αὐτὸς θέλει ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὅτε θὰ πολεμήσωμεν.»

Ἐν τούτοις αἱ λειποταξίαι εἶχον σπουδαίως ἐλαττώσει τὸ στρατεύμα του. Καλῶς ἐγίνωσκε τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀριθμοῦ ἐν τόπῳ ὡς ἡ Ἀβυσσηνία ὄθεν ὅπως αὐξήσῃ τὸν μικρὸν του στρατὸν, ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τετράκις ἢ πεντάκις τὰ διαμερίσματα τοῦ Δεμβέα καὶ Τακκόζα, ἐδημοσίευσεν προκήρυξιν πρὸς τοὺς χωρικούς κατὰ τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔθους. «Σεῖς δὲν ἔχετε πλέον οὔτε κατοικίαν, οὔτε σίτον, οὔτε κτήνος, πλὴν δὲν εἶμαι· ἐγὼ ὁ αἴτιος ὁ θεὸς ἠθέλησεν οὕτω. Ἐλθετε μετ' ἐμοῦ καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς φέρῃ ἐκεῖ ἐνθα θέλετε εὐρῆ ἐν ἀφθονίᾳ σίτον καὶ κτήνη, καὶ θέλω τιμωρῆσῃ οὐς τινὰς εἶνε ἢ αἰτίαι τοῦ καθ' ἡμῶν θυμοῦ τοῦ θεοῦ.» Τοιοῦτοτρόπως ἐφέρθη πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας τοῦ Begemder, ἣν εἶχε καταστρέψῃ ὀλίγον πρότερον, καὶ πολλὰ τῶν πτωχῶν ἐκείνων πλασματῶν τῶν θνησκότων τῆς πείνης, ἄνευ καταφυγῆς, ἀγνοοῦντα ποῦ νὰ ὑπάγουν ἢ πῶς νὰ ζήσωσι, λίαν εὐχαρίστως ἐδέχθησαν τὴν προσφορὰν του. Μῶλον τοῦτο ἡ θέσις του πολὺ ἀπέχετο νὰ βελτιωθῇ.

Τὰ διαμερίσματα τοῦ Gahente καὶ τοῦ Dalanta, ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῶν Gallas,¹⁴ ἐδίωξαν τοὺς δικηκτὰς οὐς ὁ Θεόδωρος τοὺς ἐπέβαλε, καὶ ἐκυρίευσαν τὰ θρέμματα, τοὺς ἡμιόνους καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν φρουρὰν τῶν Μαγδάλων καὶ ἄτινα ἐστάλησαν εἰς τὰς νομάς των, ὡς συνειθίζετο πρὸ τῆς ὥρας τῶν βροχῶν, ἀναμενομένης τῆς ἰλλειψῆς τοῦ ὕδατος ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἄμбар. Ἐὰν πρὸ τινῶν μηνῶν ὁ Θεόδωρος δὲν εἶχε πλέον ἢ ἐπισηπλή τινα μερίδα τῆς ποτῆς εὐρείας αὐτοκρατορίας του, μερίδα ἦν ἠδύνατο νὰ καλέσῃ κράτος του, τὸν ἰουάνιον τοῦ 1867 ἦτο βασιλεὺς ἄνευ βασιλείας καὶ στρατηγός χωρὶς στρατιάν. Τὰ στρατεύματά του ἀπησχόλουν ἔτι τὰ Μάγδαλα καὶ τὴν Ἀμβρα—Zερ,

ἀλλὰ, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τῶν φρουρίων, ἢ στέρησις οὐδὲν εἶχεν εἰς αὐτὸν ἀφήσῃ τὸ στρατόπεδόν του ἦν πλήρες δυσηρεστημένων, καὶ αἱ λειποταξίαι ἠύξανον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδύνατο τότε νὰ συνενώσῃ πλέον τῶν ἐξ ἡ ἑπτὰ χιλιάδων ὀπλιτῶν, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν χωρικοί ἀκολουθήσαντες αὐτὸν ἕνα ἀποφύγασιν τὸν ἐκ πείνης θάνατον, Ἡ περὶ τὸ Δέβρα—Ταβὸρ χώρα ἦν εἰς περιφέρειαν τινῶν μιλίων ὅλως ἔρημος, ὁ δὲ Θεόδωρος εἶδε μετὰ φρίκης ἐπερχομένην τὴν ὥραν τῶν ὑετῶν, ἐπειδὴ ἐν τῷ στρατοπέδῳ του δὲν ὑπῆρχον προμήθειαι, καὶ ἐμελλε νὰ διατηρήσῃ μέγαν ἀριθμὸν ὑπηρετῶν, τὸν λαὸν τῆς Γόνδαρ καὶ ἀναριθμητὸν ποσότητα ἀνωφελῶν στομάτων.

Αἱ ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου διαπραχθεῖσαι φρικταὶ σκληρότατες ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ τοῦ σταδίου τοῦ ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀπαριθμηθῶσιν. Ἄρκει νὰ ὑποδείξωμεν τὴν πρὸς τοὺς εἰρηνικούς κατοίκους τῆς Μετρέχα (Metreha) διαγωγῆς του.

Ἡ νῆσος αὕτη, κειμένη ἐν τῇ λίμνῃ Τάνα περὶ τὰ εἴκοσι μίλια πρὸς βορρὰν τῆς Κουράτα, ἀπέχει τῆς Ἡπειροῦ μόνον ἑκατοντάδας τινὰς μέτρων. Αὐτὴ ἔθεωρεῖτο ὡς ἄστυλον, καὶ ἐπροστατεύετο ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ χαρακτῆρος τῆς ἐκεῖ ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ διέμενον ἐν εἰρήνῃ, ἔμποροι καὶ ἰδιοκτῆται ἔστειλλον τὰ ἀγαθὰ των καὶ τὰς ἰδίας των προμηθείας ὅπως τὰς θέσωσιν ἐν ἀσφαλεῖ.

Ὁ Θεόδωρος οὐδόλως ἐδίστασε νὰ παραβιάσῃ τὴν ἱερότητα ἐκείνης τῆς νήσου, δὲν ἐσέβετο πρὸ πολλοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου τὰ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦ νόμου παραχωρούμενον εἰς τὰ θρησκευτικὰ καθιδρύματα. Βέβαιος νὰ κατάσχῃ ἄμετρον λεηλασίαν δὲν ἐδίστασε νὰ συναριθμῆσῃ νέαν ἱεροσύλιαν μετὰ τῶν πολυαριθμῶν ἐγκλημάτων του. Φθὰς πρὸ τῆς Μετρέχας, ἐδήλωσεν πρὸς τοὺς ἱερεῖς ὅτι δὲν ἤθελεν εἰμὴ τὸν σίτον ὄνπερ ἐφύλαττον, ὡμοσεν ἰπισήμως ὅτι δὲν ἤθελε τοῖς κἄμει βλάβην τινὰ, καὶ ἐπέτυχεν οὕτω

παρὰ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων τὰ μέσα τοῦ νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν νῆσον των ἐπὶ τινῶν λέμβων. Μόλις ὁ Θεόδωρος μέ τινα ἀριθμὸν ἐκλελεγεμένων ὑπὸ αὐτοῦ ἀνδρῶν ἀπεβιβάσθη εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐκλείσεν ἅπαντας τοὺς κατοίκους οὐς εὗρεν, ἐν τισὶ τῶν εὐρυχωρῶν οἰκοδομῶν, καὶ μετεκόμισεν ἐκεῖθεν ὄλον τὸν σίτον, τὸν ἄργυρον καὶ τὰ ἐμπορεύματα, ἦναψε πῦρ πανταχοῦ, καὶ οὕτω κατέκαυσεν ἱερεῖς, ἐμπόρους, γυναικῆς καὶ παιδία!

Ἄλλὰ διαρκούσης τῆς βροχερᾶς ὥρας τοῦ 1867, ὁ Θεόδωρος ἐπάλασε μετὰ νέων καὶ μειζόνων δυσχερειῶν. Ὑπέμεινε σκληρὸν ἀγνισμόν τῶν διαβολικῶν του πράξεων, καὶ ἐνεκα τῆς ἀλαζονικῆς του φύσεως τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἦνε ἀγωνία σταθερὰ καὶ πασῶν τῶν ἡμερῶν. Οἱ ἀντάρται τὸσον ὀλίγον ἐφοβοῦντο τὸν Θεόδωρον ὡς τε πᾶσαν νύκτα προσέβαλλον τὸ στρατόπεδόν του καὶ αἰεποτε ἐνέδρευον ἵνα συλλαμβάνωσι τοὺς κατασκόπους ὑπηρετὰς τοῦ στρατοῦ. Αὐτοὶ ἐνέπνεον τοσοῦτον τρόμον εἰς τοὺς στρατιώτας, ὥστε διὰ νὰ τοὺς προστατεύσῃ ὁ Θεόδωρος καὶ ταῦτο χρόνως νὰ κωλύσῃ ἐντὸς τινῶν ὁρίων τὰς αὐτομολίας, ἐποίησε μέγα χαράκωμα ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ βουνοῦ ἐφ' οὗ εἶχεν ἐγκατασταθῆ τὸ στρατόπεδόν του. Αἱ δύο φατρίαὶ ἔκαμνον πόλεμον ἐξοντώσεως, τοῦ Θεοδώρου μηδεμίαν εὐσπλαχνίαν δεκνύοντος πρὸς τοὺς χωρικούς οὐς ἐπετύγγανε νὰ συλλαμβάνῃ, αὐτῶν δὲ ἐξ ὑπαμοιβῆς βασανιζόντων καὶ δολοφονούντων οἰονδήποτε ἀνήκοντα εἰς τὸ στρατόπεδόν του αὐτοκράτορος. Παραπολὺ φρικτὸν ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἀναφέρωμεν καταλεπτῶς τὰς διαπραχθεῖσας ὁμοιότητας ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου κατὰ τὸν τελευταῖον τῆς ἐν Βεγέμεδερ διατριβῆς του, ἀρκεῖ νὰ εἴπητις ὅτι ἔκαυσε ζῶντας, ἢ κατεδίκασεν εἰς τινα ἄλλον σκληρὸν θάνατον πλέον τῶν τρισχιλίων ἀτόμων ἐν τῷ βραχεῖ ἐκείνῳ χρονικῷ διαστήματι! Ἐνίοτε ἡ μανία του ἦν τόσο τυφλή, ὡς

τε ἀδυνατῶν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἰδίαν ἐκδίκησιν τιμωρῶν τοὺς ὑβριστὰς του καὶ τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὸν καθ' ἐκάστην περιφρονητικῶς, ἐξέχευε τὴν ὀργὴν του ἐπὶ τῶν ὀλίγων συντρόφων του οἵτινες τῷ ἀπέμενον ἵνα μετᾶσχῶσι τῆς τύχης τοῦ στρατηγοῦ, οἵτινες εἶχον πολεμήσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρὰ τὸ πλευρόν του, φίλοι οὐς ἐγίνωσκε παιδιόθεν, ἀξιοσέβαστοι γέροντες οἵτινες τὸν εἶχον βοηθήσει κατ' ἀρχάς, ἅπαντες κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον ὤφειλον νὰ ὑποφέρωσι διὰ τὴν πίστιν των, καὶ ἔπεσον θύματα ἀθῶα τῆς καθ' ὑπερβολὴν ἀνοήτου εἰας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὑπέκυψαν εἰς βραδὺν θάνατον ἢ ἐν τοῖς δεσμοῖς ἢ ἐν τοῖς βασάνοις ἄνευ ἄλλης αἰτίας εἰμὴ ἐνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν στοργῆς τῶν!

(ἀνεύθεσι)

ΠΕΡΙ ΗΧΟΥ.

Προτιθέμενοι στοιχειώδη τινα περὶ ἡχοῦ νὰ ἐκθέσωμεν, περιττὸν κρίνομεν νὰ προτάξωμεν ὄρισμόν, ὅστις ἐν ἀρχῇ ἤθελεν εἶσθαι δυσνόητος· προσπαθήσωμεν ὅθεν νὰ μελετήσωμεν τὸν ἦχον ἀρχόμενοι ἐκ σειρᾶς παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων δι' ὧν θέλομεν δυνήθῃ νὰ ἐννοήσωμεν τί ἐστὶν ἦχος καὶ εἶτα θέλομεν ἐν συνόψει προβῆ εἰς ὅτι σχετικὸν πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο.

Ἐὰν κρούσωμεν κώδωνα, οὗτος βεβαίως θέλει ἠχῆσαι· ἠχοῦντος δ' αὐτοῦ, ἐὰν προσεγγίσωμεν τὸν δάκτυλόν μας, θέλομεν αἰσθανθῆ ὅτι πάλλεται, ἦτοι ἐκτελεῖ δονήσεις, αἵτινες δὲν εἶναι μὲν ὁραταί, ἀλλ' εἶναι ἐπαίσθηται τῇ ἀφῆ ἡμῶν. Πρὸς τούτοις, ἐὰν ἐπὶ ἠχοῦσης ἐπιφανείας, ὡς π. χ. ἐπὶ τυμπάνου ἠχοῦντος, ἐπιρρίψωμεν λεπτὴν κόκκιν, θέλομεν ἰδῆ ὅτι ἡ κόκκιν αὕτη ἀναπηδᾷ. Ἐὰν προσέξωμεν εἰς χορδὴν μουσικοῦ ὄργάνου ἠχοῦσαν, θὰ ἴδωμεν ὅτι, ἐν ὅσῳ αὕτη ἠχεῖ, ἐκτελεῖ περιχωγᾶς αἵτινες

(14) Ὁμομορφετικῶν

βαθμηδόν ελαττοῦνται κατὰ τὴν ἔντασιν καὶ μετ' αὐτῶν ελαττοῦται καὶ ἡ ἔντασις τοῦ ἤχου, καὶ τέλος ἐκλείπεται καὶ συνάμα ἐκλείπει καὶ ὁ ἤχος.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων καὶ ἄλλων ὁμοίων γίνεται κατάδηλον ὅτι τὸν ἤχον ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρα τις παλμώδης κίνησις τῆς ὕλης.

Ἀλλὰ τίκοινόν μεταξὺ τῆς κινήσεως ταύτης τῆς ὕλης καὶ τοῦ ὀργάνου τῆς ἀκοῆς μας, ἄνευ τοῦ ὁποῦ οὐδένα ἤχον δυνάμεθα νὰ ἀκούσωμεν; ἢ, νὰ εἰπωμεν κάλλιον, πῶς ἐνεργοῦσιν αἱ κινήσεις αὐταὶ ἐπὶ τῶν ὠτῶν ἡμῶν, χωρὶς τοῦτο νὰ ἀπτηται ὑπὸ τῶν ἠχούντων σωμάτων; Ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι διάμεσον τι σῶμα μεταφέρει τὴν παλμώδη κίνησιν εἰς τὸ ἡμέτερον οὖς. Ὅποιον δὲ τὸ διάμεσον τοῦτο; Ἄς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἅπαντα τὰ ἐπίγεια ἔντα περικαλύπτει ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ καὶ τοῦτον ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸ μέσον τῆς ἄχρι τοῦ ὠτῶν ἡμῶν διαδόσεως τοῦ ἤχου. Καὶ πράγματι οὕτω συμβαίνει. Οἱ παλμοὶ τοῦ ἤχου διαδίδονται εἰς τὸν πέριξ τοῦ ἠχοῦντος σώματος ἀέρα καὶ σχηματίζονται οὕτω τόσα παλμώδη σφαιρικά συγκεντρικὰ κύματα ὁμοιάζοντα τοῖς συγκεντρικοῖς ἐκείνοις κύκλοις, οἵτινες σχηματίζονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἡρεμοῦντος ὕδατος ὅταν ἐπ' αὐτοῦ λιθαρίδιον ῥίψωμεν. Ἡ ἔντασις δὲ τῶν ἠχητικῶν τούτων παλμῶδων κυμάτων, εἶναι μείζων ἢ ἐλάσσων κατὰ τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἔντασιν τοῦ ἤχου· οὕτω δὲ διαδιδόμενα τὰ κύματα ταῦτα βαθμηδόν ἐξασθενίζονται καὶ τέλος ἐκλείπουσιν· εἶναι δὲ φανερόν ὅτι τότε μόνον ἀκούομεν τὸν ἤχον, ὅταν εὐρισκόμεθα ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς ἐνεργείας τῶν.

Ὅτι ὁ ἀήρ εἶναι τὸ μέσον τῆς διαδόσεως τοῦ ἤχου καὶ ἐκ παρατηρήσεων καὶ ἐκ πειραμάτων προκύπτει. Τῶ ὄντι· εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη, ὅπου ὁ ἀήρ εἶναι ἡραιωμένος, ὁ κράτος πυροβόλου ἀκούεται ἀσθενέστερος, οἱ δὲ ἀερόναυται βε-

βαιούσιν δι' εἰς τὰ ὑψηλὰ στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ φωνὴ τῶν ὀμιλούντων ἀκούεται λίαν ἀσθενῆς ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἢ τοῖς ἀραιότητος τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἴδου δὲ καὶ πείραμα τρανῶς ἀποδεικνύον τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἀλήθειαν. Ἐάν ὄρολόγιον τεθῆ ἐντὸς κήδωνος καὶ ἐκ τούτου ἀφαιρεθῆ ὁ ἀήρ, παρατηρεῖται ὅτι οἱ κτύποι τοῦ ὄρολογίου δὲν ἀκούονται. Ἐκ τούτων ἀπάντων ἔπεται ὅτι πᾶς κράτος ὅσῳ μέγας καὶ ἂν ἦ δὲν δύναται νὰ διαδοθῆ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἀτμοσφαιρας, ἐκτὸς δὲ τῆς ἀτμοσφαιρας γινόμενος δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἄχρις ἡμῶν, εἰς τὸν ὅσον ὥστε ἐκρηξίς ἐν τῇ σελήνῃ δὲν ἤθελε προσβάλλει τὸ οὖς ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ σελήνη ἤθελε πλησιάζει περισσώτερον τὴν γῆν.

Ἄλλ' ἡ ἰδιότης διαδόσεως τοῦ ἤχου, εἶναι τάχα ἀποκλειστικὴ τοῦ ἀέρος ἰδιότης; Ὁχι, διότι καὶ τὰ ἄλλα ἀέρια δύναται τὸν ἤχον νὰ διαδώσωσιν ὡς ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ ἐξῆς πειράματος. Λαμβάνεται ὑαλινὴ σφαῖρα κενή, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐξαρτάται κωδωνίσκος· ἡ σφαῖρα δὲ αὕτη συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ἐξῶ ἀέρος διὰ σωλήνος ἀνοίγομένου καὶ κλειομένου εὐκόλως διὰ στρόφιγκος, εἶναι φανερόν ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι ἂν ἀφαιρεθῆ ἐκ τῆς σφαίρας ταύτης ὁ ἀήρ, ὅσῳ καὶ ἂν κινήσωμεν αὐτὴν δὲν θέλομεν ἀκούσει τὸν ἤχον τοῦ κωδωνίσκου εἰμὴ ἀφοῦ πάλιν εἰσάξωμεν τὸν ἐξαχθέντα ἀέρα· δυνάμεθα ὅμως τὸν αὐτὸν ἤχον νὰ εἰπαναφέρωμεν ἂν εἰσάξωμεν εἰς τὴν οὕτω κενωθεῖσαν σφαῖραν ἀντὶ ἀέρος ἄτμῶν ἢ ἄλλο τι ἀέριον σῶμα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ὑγρά σώματα εἶναι ἐπίσης ἀγωγὰ τοῦ ἤχου ὡς δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν παρατηροῦντες ὅτι ἀκούεται ὁ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης κράτος συγκρουομένων λιθαριδίων καὶ πρὸς τούτοις ὅτι αἱ κολυμβηταὶ ἐμβυθίζοντες τὴν κεφαλὴν αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ ἀκούουσι τοὺς ἐξῶ τοῦ ὕδατος παρὰ τῶ αἰγιαλῶ ἤχους.

Τέλος καὶ τὰ στερεὰ σώματα δια-

δίδουσι τὸν ἤχον μετὰ μεγάλης εὐκολίας· οὕτως ἂν θέσωμεν τὸ οὖς ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἄκρας ἐπιμήκουσ πασσάλου, ἀκούομεν τὸν ἤχον τὸν ἐκ τῆς προστριβῆς πτεροῦ ἐπὶ τῆς ἄλλης ἄκρας γινόμενης· πρὸς τούτοις τὸ οὖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους θέτοντες, ἀκούομεν τὸν ἤχον τῶν μακρόθεν ἐρχομένων ἵππων, ἀνθρώπου κλ.

Ἡ εἰς τὸν ἀέρα διάδοσις τῶν παλμῶν τοῦ ἤχου, δὲν γίνεται διὰ μιᾶς, ἀλλ' ἀπαιτεῖται χρόνος τις, καὶ τοῦτο εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν προσέχοντες ὅταν μακρὰν ἡμῶν κροτῆ τηλεβόλον ὅτι βλέπομεν τὴν λάμψιν καὶ τὸν κτύπον πρὶν ἢ ἀκούσωμεν τὸν ἤχον, οὗτος δὲ ὁ ἤχος φθάνει τόσον βραδύτερον εἰς ἡμᾶς ὅσον μακρότερον εὐρισκόμεθα· τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν καί ὅταν βροντᾶ, ὅτι βλέπομεν κατὰ πρῶτον τὴν λάμψιν τῆς ἀστραπῆς καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ἀκούομεν τὴν βροντὴν· ὁ χρόνος δὲ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀποστάσεως τοῦ μέρους ὅπου ἤεκφυροκρότησις τοῦ κερανοῦ γίνονται. Κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἐρεῦνας, ὁ ἤχος κατὰ μέσον ὄρον διατρέχει εἰς τὸν ἀέρα μέτρα 340 κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον, καὶ τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ μὴ διαφυγῇ τὴν μνήμην ἡμῶν, διότι ἐνθυμούμενοι τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν εὐκόλως τὴν ἀπόστασιν πυροκροτοῦντος φρουρίου ἢ πολεμικοῦ πλοίου. Οὕτω π.χ. ἂν, εὐρισκόμενοι εἰς παραθαλάσσιον, βλέπωμεν μακρὰν ἡμῶν πλοῖον κανονοβολοῦν, ἂν, προσέχοντες τὴν στιγμὴν καθ' ἣν βλέπομεν τὴν λάμψιν, διὰ τοῦ ὄρολογίου ἡμῶν μετρήσωμεν τὰ μεσολαβοῦντα δευτερόλεπτα μεταξὺ τῆς λάμψεως καὶ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἀκούομεν τὸν κρότον, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δευτερολέπτων τούτων πολυπλασιάσωμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 340, τὸ γινόμενον ἐμφαίνει τὴν ἀπόστασιν ἡμῶν ὡς ἐγγιστα ἀπόστασιν τοῦ πλοίου. Προσθετόν ὅμως ὅτι ὁ ἀρμόδιος ἀνεμὸς ἐνισχύει τὴν διάδοσιν τοῦ ἤχου κατὰ τὸ μέρος πρὸς ὃ πνέει· οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, ὅ-

ταν μακρὰν ἡμῶν κρούεται κώδων θέλομεν ἀκούσει τὸν ἤχον εὐκολώτερον, πρὸς ἡμᾶς πνέοντος τοῦ ἀνέμου.

Ἡ ταχύτης τῆς διαδόσεως τοῦ ἤχου εἶναι πολὺ ἀνωτέρα εἰς τὰ ὑγρά. Ὁ Colladom καὶ ὁ Sturm διὰ παραδειγμάτων γενομένων ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γενεύης ἐξηκρίβωσαν ὅτι ὁ ἤχος ἐν τῷ ὕδατι διατρέχει μέτρα 1453 κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον. Ἐπιμεγαλητέρα εἶναι ἡ ταχύτης τῆς διαδόσεως εἰς τὰ στερεὰ. Ὁ Chladui εὐρέσεν ὅτι εἰς τὰ ξύλα εἶναι δεκάκις ἢ ἑξ καὶ δεκάκις ἀνωτέρα ἢ εἰς τὸν ἀέρα, εἰς δὲ τὰ μέταλλα τετράκις ἄχρις ἑξ καὶ δεκάκις.

Ἡ διὰ τοῦ ἀέρος διάδοσις τοῦ ἤχου ἐνισχύεται τὰ μέγιστα καὶ ὁ ἤχος ἀκούεται πολὺ μακρότερον ὅταν διέρχεται διὰ στενοῦ σωλήνος καθόσον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν διαδίδεται πανταχόσε ἐν εἴδει συγκεντρικῶν παλμῶδων κυμάτων, ἀλλὰ τὰ ἠχητικὰ κύματα συγκεντροῦνται εἰς τὸν σωλήνα καὶ ἐκ τούτου ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ χρῆσις τῶν φωνητικῶν σωλήνων (speaking tubes) ἐν τοῖς ξενοδοχείοις ἢ ἄλλοις μεγάλοις καταστήμασι· ταῦτα τὰ speaking tubes εἶναι στενοὶ σωλήνες ἐλαστικοῦ κόμματος διερχόμενοι διὰ τῶν τοίχων καὶ δι' αὐτῶν ὅταν ἐμιλῇ τις χαμηλῆ τῆ φωνῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ σωλήνος καθαρῶς ἀκούεται ἢ φωνὴ αὐτοῦ ἄχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου.

Ὅταν τὰ σφαιροειδῆ τοῦ ἤχου κύματα ἀπαντήσωσιν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν προσκόμμά τι, λαμβάνει χώραν ἀντανάκλασις τοῦ ἤχου ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ φωτός, καὶ ἐκ τῆς ἀντανάκλασεως ταύτης γεννᾶται εἴτε ἀπλῆ ἀντήχησις εἴτε ἡ λεγομένη ἠχώ. Τὰς ἀντηχήσεις συχνότατα ἀκούομεν εἰς τὰς αἰθούσας ἰδίως ὅταν αὐταὶ εἶναι γυμναῖα παραπετασμάτων διὰ τούτων (τῶν ἀντηχήσεων) ὁ ἤχος ἐνισχύεται συγχεομένου τοῦ ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ ἐξ ἀντανάκλασεως ἤχου. Ἡ ἠχώ διαφέρει τῆς ἀντήχησεως κα-

θ' ὅσον ὁ ἐξ ἀντηχήσεως ἤχος ἀκούεται διακεκριμένος καὶ λέγεται μὲν μονοσύλλαβος ὅταν ἐπαναλαμβάνεται δι' αὐτῆς μία καὶ μόνη συλλαβὴ λαλοῦντος ἀνθρώπου, διπύλλαβος ὅταν δύο, τρισύλλαβος ὅταν τρεῖς καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἴνα δὲ λάβῃ χώραν ἡ ἡχὼ ἀνάγκη πᾶσα ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ λαλοῦντος καὶ τοῦ μέρους ὅπου γίνεταί ἡ ἀντανάκλασις νὰ μὴ ᾖ μικροτέρα τῶν 34 μέτρων καὶ τοῦτο ὅπως ἀκούσωμεν ἡχὼ μονοσύλλαβον, ἵνα γίνῃ δὲ διπύλλαβος ἡ ἡχὼ ἀπαιτεῖται διπλασία ἀπόστασις, ἥτοι 68 μέτρων, τριπλασία ἵνα γίνῃ τρισύλλαβος καὶ οὕτω καθεξῆς· πλὴν τῶν ἡχῶν τούτων ἔχομεν καὶ πολλαπλασίαν ἡχὼ, δι' ἧς ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ἡ αὐτὴ λέξις, καὶ τοῦτο συμβαίνει ὅταν ὑπάρχωσι δύο προσκόμματα ἐλευθέρως διαδόσεως τοῦ ἤχου ἀντιθέτως καὶ παραλλήλως κείμενα καὶ ἀμοιβαίως ἀντανακλῶντα τὸν ἤχον. Διάσημος εἶναι ἡ τοῦ Σιμωνίτου πλησίον τῶν Μεδιολάνων ἡχὼ, ἥτις τεσσαρακοντάκις ἐπαναλαμβάνει τὸν ἤχον.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἤχου διερχομένου διὰ στενοῦ σωλήνος καὶ ἐκεῖνης τῆς ἀντανάκλασεως αὐτοῦ, ἐρεῖδεται ἡ κατασκευὴ τῆς ἀκουστικῆς σάλπιγγος καὶ τοῦ ἀκουστικοῦ κέρατος. Ἡ ἀκουστικὴ σάλπιγξ ἢ τηλεφῶνον χρησιμεύει ἵνα διαδίδεται ἡ φωνὴ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις καὶ μεταχειρίζονται αὐτὴν εἰς τὰ πλοῖα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδίως, ὅταν, ὡς ἐκ τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου, δὲν ἀκούεται ἡ φωνὴ. Συνίσταται δὲ ἐκ σωλήνος μεταλλίνου ἐπιμήκου σχήματος κωνοειδοῦς, ἥτοι στενοῦ πρὸς τὰ ἄνω καὶ βαθμηδὸν πρὸς τὰ κάτω πλατυνομένου, λήγοντος δὲ ἐν εἴδει κώδωνος.

Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο διαδίδει τὴν φωνὴν τόσῳ μακρότερον ὅσον μεγαλύτεραι εἶναι αἱ διαστάσεις αὐτοῦ. Ὁ λόγος δὲ τῆς ἐνισχύσεως ταύτης τῆς φωνῆς εἶναι ἢ τε συγκέντρωσις αὐτῆς καὶ αἱ διαδοχικαὶ ἀντανάκλασις ἐπὶ τῶν παρεῖδων τοῦ σωλήνος.

Τὸ ἀκουστικὸν κέρας χρησιμεύει εἰς βαρυηκόους ἵνα ἀκούωσιν εὐκρινέστερον τὴν φωνὴν τοῦ πρὸς αὐτοὺς λαλοῦντος, συνίσταται δὲ τοῦτο ἐκ σωλήνος μεταλλικοῦ, κωνικοῦ σχήματος στενοῦ κατὰ τὸ ἄνω στόμα, ὅπερ ἐφαρμόζεται εἰς τὸ οὖς, καὶ λήγοντος κωδωνοειδῶς πρὸς τὰ κάτω.

Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ ἤχος τῆς φωνῆς τοῦ λαλοῦντος εἰσερχόμενος διὰ τοῦ κωδωνοειδοῦς κάτω ἄκρου, ἐνδυναμοῦται διὰ διαδοχικῶν ἀντανάκλασεων καὶ ἔτι μᾶλλον συγκεντροῦται διερχόμενος τὸ στενὸν τοῦ ἐργαλείου μέρος καὶ δραστηριώτερον ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ὄργανου τῆς ἀκοῆς.

Εἰς τὴν φυσικὴν γίνεται διάκρισις μεταξὺ ἰδίως λεγομένου ἤχου ἢ μουσικοῦ ἤχου καὶ κρότου ἢ ψόφου. Ὁ πρῶτος προξενεῖ συνεχῆ παρατεταμένην ἐντύπωσιν εἰς τὴν ἀκοήν μας καὶ ἀποτελεῖται, ἐκ σειρᾶς ἰσοχρόνων παλμῶν καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ ἤχος κώδωνος, ὁ ἤχος τεταμένης χορδῆς κτλ. Ὁ δεῦτερος δὲ εἶναι ὁ ἀκκαρεῖ γινόμενος καὶ στιγμιαίαν προξενῶν ἐντύπωσιν εἰς τὴν ἀκοήν μας ὡς π. χ. τοῦ τηλεβόλου κλ. ἢ ὁ ἀποτελούμενος ἐκ διαφόρων συγκεχυμένων ἡχῶν ὡς εἶναι ὁ τῆς βροντῆς, ὁ τῆς συγκρούσεως τῶν θαλασσίων κυμάτων ἐν ὄρα τρικυμίας κτλ.

Εἰς τὸν ἰδίως λεγόμενον ἤχον ἢ μουσικὸν ἤχον, διακρίνονται τρία τινά, ἡ ἔντασις, ὁ τόνος καὶ τὸ ποιόν· καὶ ἡ μὲν ἔντασις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκτάσεως ἢ τοῦ πλάτους τῶν παλμῶν, ὡς δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν παρατηροῦντες χορδὴν κιθάρας ἠχοῦσαν ὅτε βλέπομεν ὅτι, ὅσο μείζονες εἶναι αἱ περιαγωγαὶ τόσῳ ἐντονώτερος εἶναι ὁ ἤχος, ὅστις βιθμηδὸν ἐξασθενίζεται ἐλαττωμένης τῆς ἐκτάσεως τῶν αὐτῶν περιαγωγῶν καὶ τέλος ἐκλείπει μετ' αὐτῶν, ὁ δὲ τόνος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παλμῶν ἐξ οὗ οἱ βαρεῖς καὶ ὀξεῖς ἤχοι, ὅθεν ὅσο περισσότεροι εἶναι οἱ παλμοὶ, ἥτοι ὅσο διαδέχεται ὁ εἰς τὸν ἄλλον ταχύτερον, τόσῳ ὀξύτερος εἶναι ὁ ἤχος καὶ τὰ

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΩ

νάπαλιν τέλος τὸ ποιὸν τοῦ ἤχου εἶναι ἢ διαφορὰ ἢ μεταξύ τῶν διαφόρων ἤχων προερχομένη ἐκ τῶν διαφόρων ἡχοῦντων σωμάτων ἢ διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων καὶ τῆς φωνῆς διαφόρων ἀνθρώπων.

Ἡ μουσικὴ κανονίζουσα τοὺς τόνους καὶ συνδυάζουσα αὐτοὺς ποικιλοτρόπως ἀποτελεῖ τὰς ὡραίας μουσικὰς ἀρμονίας· τὰς τοσοῦτω ἐπενεργούσας ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν, καὶ διεγειρούσας τὰ διάφορα ψυχικὰ ἡμῶν αἰσθήματα. Τὰς μουσικὰς ἀρμονίας σύντροφον ἔχομεν εἰς τὰς διασκεδάσεις ἡμῶν ὡς διεγειρούσας τὴν εὐθυμίαν· αὐταὶ ἐν πενθίμῳ τελετῇ ἐπαυξάνουσι τὴν συγκίνησιν ἡμῶν. Αἱ μουσικαὶ ἀρμονίαι ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς κατάνυξιν προσερχομένους εἰς τοὺς θείους Ναοὺς ἵνα προσφέρωμεν τὰς πρὸς τὸν Ὑψιστὸν ἱκεσίας, αὐταὶ τέλος ἐμψυχόνουσιν τὸν πρὸς δόξαν τῆς Πατρίδος ἐφορμῶντα κατὰ τοῦ πολεμίου στρατιώτην.

I. A. ΜΑΡΓΑΡΗΣ.

ἱατρὸς

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΟΣ

Ὁ αἰὼν οὗτος ἠρέθμει δύο ἔτη, ὅταν, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ῥῆσιν, ἐγεννήθη ἐν Βεζανσῶν, ἀρχαία Ἰσπανικὴ πόλις καὶ νῦν ἑδρὰ τοῦ νομοῦ τοῦ Doubs ἐν Γαλλίᾳ, ὁ πνευματέμφορος ἀοιδὸς, οὗ σήμερον τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις προσφέρομεν τὴν εἰκόνα. Τέκνον γηραιοῦ στρατιώτου τῆς δημοκρατίας καὶ μητρὸς βασιλόφρονος, ἐκληρονόμησεν ἀμφότερα τὰ τοσοῦτον ἀντίθετα ἀπ' ἀλλήλων τῶν γονέων τυο φρονήματα· τοῦτο δὲ ἀρκούντως ἐξηγεῖ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ παλινοφθίας, ὑπαγορευθείσας πλειστάκις ὑπὸ ἑδραίας πεποιθήσεως, ἐνίοτε ἴσως ὑπὸ παραγνωρισθείσης φιλοδοξίας, οὐδέποτε

ZAK. ANΘ. ETOΣ Γ'.

ὁμως ὑπὸ ἰδιοτελείας καὶ ἀνανδρίας. Παῖς ἔτι ὢν, ἠκολούθησε τὸν πατέρα του εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἰσπανίαν, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ χώρα ἡ ἔνθεος αὐτοῦ φαντασία, ἀδιακόπως πλησσομένη καὶ ἀφαρπαζομένη ἔνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ ζωηφόρου ἐκείνου οὐρανοῦ, ἔνθεν δὲ ὑπὸ τῶν μνημείων τῆς ἀραβικῆς μεγαλοπρεπείας, ἐκτῆσατο τὸν ἰδιόρρυθμον, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπερόριον ἐκείνον χαρακτῆρα, τὸν διακρίνοντα τὴν ἀνατολικὴν ποίησιν. Ἡ λυρική ποίησις, ὁ πρῶτος οὗτος φθόγγος νεανικῆς καρδίας, ἐπησχόλησε τὰ πρῶτα τῆς ἐφηβείας τοῦ ἔτη· καίτοι δὲ πολλάκις ἐπιτιμηθεὶς ὑπὸ κριτῶν ἀμβλυποῦντων ἢ προκατειλημμένων, οὐδέποτε παρεξέκλινε τῆς νέας ὁδοῦ, ἣν ἐχάραττεν ἐντῆ γραμματολογία τῆς πατρίδος του, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Σατωβριάνδου, l'enfant sublime (ὁ ἔξοχος παῖς). Τὰς Ὠδὰς καὶ Χορὰς, πρῶτα δοκίμια τῆς μεγαλοουργοῦ αὐτοῦ διανοίας, διεδέχθησαν τὰ Ἀνατολικά ἄσματα, πινακοθήκη ὑψηλῶν ἢ ἐπιχαρίτων εἰκόνων περιβεβλημένων τὴν φεγγολογίαν τῆς ἀνατολικῆς ἐμπνεύσεως· ἀκολούθως τὰ Φθινοπωρινὰ φύλλα, ρεμβώδεις καὶ κατανυκτικαὶ ἐκχύσεις ψυχῆς εἰθισμένης ἤδη πρὸς τὰς ἀγαλλιᾶσεις καὶ τὰς ὀδύνας τῆς ζωῆς, ἐξαντλησάσης ἴσως τὸ κύπελλον τῶν ἐρωτικῶν φαντασιώσεων, πλὴν στομουμένης ἐν τῇ γλυκύτητι τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου· εἶτα οἱ Ἐσωτερικοὶ φθόγγοι, αἱ Ἀκτῖνες καὶ Σκιαὶ, αἱ Τιμωρίαι, αἱ Μελέται, αἱ Ὠδαὶ τῶν ἀρνιῶν καὶ δασῶν, δικαίως ἴσως ὑπὸ πολλῶν ἐπικριθεῖσαι, τὸ Φρικτὸν ἔτος, νευρωδὲς καὶ γραφικὸν ἀφήγημα τοῦ τελευταίου τῆς Γαλλίας πολέμου, καὶ τέλος ἡ Παράδοσις τῶν αἰῶνων, κολοσσαῖον ἔργον, οὗ τὴν συνέχειαν ἐδημοσίευσεν ἐφέτος, ὡς δῶρον εἰς τὴν πατρίδα, κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του, τὴν 26ην Φεβρουαρίου. Πλὴν μεταξύ τῶν λυρικῶν τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀριστοτεχνιμάτων, παρεντίθενται χρονολογικῶς ἕτερα προϊόντα τῆς δαιμονίου αὐ-

τοῦ φαντασίας, οἷον τὰ δράματα αὐτοῦ, ὁ Κρομουέλλος, ὁ Ἑρνάνης, ὁ Βασιλεὺς Εὐθυμεί, οὗ τὴν παράστασιν τοσαύτως ἀπηγόρευεν, ὡς ἐκ τοῦ τίτλου, καὶ αὐτὴ ἡ φιλελεύθερος τοῦ Δουδοβίκου Φιλίππου κυβέρνησις, ἡ *Μαρία Δελόρμ*, ἡ *Λουκρητία Βοργία*, ἡ *Μαρία Τυδώρις*, ὁ *Ἄγγελος Μαυλιέρης*, ὁ *Ρουὶ Βλάς, οἱ Πολλαροί* (Burgaves), ἐκ τῶν πλείστων τῶν ὁποίων ἐξήχθησαν μελοδράματα τοιαυθέντα ὑπὸ τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Ἰταλίας μουσουργῶν—πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὰ μυθιστορήματα αὐτοῦ, ἡ *Παραγία τῶν Παρισίων*, τὸ μοναδικὸν τοῦτο βιβλίον, ὡς τὸ ἀπεκάλεσεν ὁ Σκίβ-Μάρκ Γιραρδίνος, οἱ *Ἄθλιοι*, μυθοπλαστία κοινωνιστικῆ, οἱ *Ἐργάται τῆς θαλάσσης*, ὁ *Γελῶν ἀνθρώπος*, *Ἐννενηκοντα εἰρία*, δηλ. ἡ ἐποχὴ τῆς τρομοκρατίας ἐν Γαλλίᾳ κτλ. Διὰ τοῦ προλόγου τοῦ πρώτου τῶν δραμάτων τούτων, τοῦ Κρομουέλλου, τοῦ προγράμματος τούτου τῆς νέας αὐτοκεφάλου σχολῆς, ἧς οὗτος ἀνεδείχθη ὁ ἰθύντωρ, ἐκήρυξεν ἄσπονδον, λυσσώδη κατὰ τῆς κλασικῆς σχολῆς πόλεμον, καθ' ὃν ἡγούμενος τῆς πλειάδος τῶν διασημοτέρων ποιητῶν καὶ γραμματολόγων τῆς πατρίδος του, κατήγαγε πολλάκις ἐπιφανεῖς θριάμβους, οὐδέποτε δὲ ἤτταν ὀριστικὴν. Ἐν τοῖς δράμασι καὶ μυθιστορήμασι τούτοις, μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς λυρικοῖς αὐτοῦ καλλιτεχνήμασι, κατὰφαίνονται ἐννοετώτερον ἅπασαι αἱ ἀρεταὶ καὶ ἐλλείψεις τῆς τεραστίου αὐτοῦ διανοίας. Ἡ ἀντίθεσις, οὐχὶ ἡ καλλιτεχνικῆ, ἡ περιοριζομένη εἰς τὴν ἰχνογράφειαν καὶ τὸν χρωματισμὸν οἰουδήποτε ποιητικοῦ ἔργου, ἀλλ' ἡ ἀπότομος καὶ ἀκανόνιστος στοιχείων πολλάκις ἀδιαλλάκτων, ἀποτελεῖ τὸν κύριον χαρακτῆρα τῆς ἁμνεύσεώς του, τοῦ ὕφους του καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ λεκτικοῦ του· τοῦτο δὲ τὸν ἀποπλανᾷ ἐνίοτε εἰς τὸ ἀλλόκοτον, εἰς τὸ τερατώδες καὶ εἰς ὅλας τὰς παρεκτροπὰς τοῦ *réalisme*, τοῦ νεοφανοῦς τούτου γραμματολογικοῦ συστήματος, καθ' ὃ τὸ δυσειδές, τὸ φρικώδες, καὶ πᾶν τὸ προ-

ξενοῦν φρίκην καὶ ἀποστροφὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον, πρέπει ν' ἀπεικονίζηται ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ εἰδεχθείᾳ ὡς τοιχείον ἀναπόδραστον καλλιλογικῆς ἀναλογίας καὶ τελειότητος.

Τῶν ἰδεῶν τούτων μετὰ καρτερίας καὶ θάρρους προὔμαχεν, ὅχι μόνον ἐν τοῖς πονήμασιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφημεριδογραφίᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς περιοδικοῖς συγγράμμασιν, ἡ *Σφαῖρα* καὶ ἡ *Γαλλικὴ Μύσα*, περὶ ἃ συνεκέντρωσε τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν ὁπαδῶν του, κινήσας καὶ αὐτοῦ τοῦ γηραιοῦ Γαίτου τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμὸν. Δυστυχῶς, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν διέπρεψεν ἐπὶ ἰσῆ εὐσταθείᾳ ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ βίῳ, διότι ἀφοῦ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ νεότητι ἐξύμνησεν ἐνθουσιωδῶς τὰς δόξας τῆς παλαιᾶς μοναρχίας καὶ περιπαθῶς ἐξετραγώδησε τὰς συμφορὰς τῆς ἀπεσκίρτησεν ἀπὸ τῶν τάξεων αὐτῆς, ἐπικροτήσας εἰς τὴν Ἰουλιανὴν μεταπολίτευσιν καὶ εἰς τὴν ἀνάρρησιν Λουδοβίκου τοῦ Φιλίππου, ὃν, καίτοι ὑπ' αὐτοῦ ὁμότιμος διορισθεὶς, ἀντεπολιτεύθη ἀκολουθῶς σφοδρότατα, ἀναδειχθεὶς ἐνθερμος δημοκρατικὸς καὶ εἰς τῶν πρωτοῦργῶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848. Προκινδυνεύσας ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν κατὰ τὴν 2 καὶ 3 Δεκεμβρίου 1851, δηλαδή κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ πραξικοπήματος τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας καὶ εἶτα αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων Ναπολέοντος τοῦ Γ', ἐξώρισθη ὑπὸ τούτου κατισχύσαντος, καὶ διήγυσε τὰ πλείστα τῆς ὑπερορίας του ἐντὶ ἐν *Guernesey*, μικρᾷ νήσῳ τῆς Μάγχης ἀνηκούσῃ εἰς τοὺς Ἄγγλους, ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἐν Λονδίῳ καὶ Βρυξέλλαις. Τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τὸ 1859 χορηγηθείσης γενικῆς ἀμνηστίας ἀπηξίωσε νὰ ὠφελήθῃ, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν γενέτειραν γῆν· εἰς ταύτην δὲ δυστυχῶς τὸν ἐπανήγαγον αἱ συμφοραὶ τοῦ 1870. Ἐκτοτε διαγίβει ἐν Παρισίοις, οὐχὶ πλέον ὁπαδὸς τῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ σχεδὸν τῆς κοινοκτη-

μοσύνης· κατὰ δὲ τὴν συγκρότησιν τῆς ἡδῆ διαλυθείσης Βουλῆς διορίσθη γερούσιαστὴς ἀγορεύσας πρὸ ἐνὸς μηνὸς μετὰ πλείστης φρονήσεως καὶ ἐμβριθείας, πρώτῃν ἰσῶς φορὰν διαρκούντος τοῦ πολιτικοῦ βίου του, κατὰ τῆς παρούσης κυβερνήσεως καὶ κατὰ τοῦ ὑπ' αὐτῆς ἐνεργηθέντος κοινοβουλευτικοῦ τολμήματος τῆς 16ης τοῦ παρελθόντος Μαΐου.

Κάτοχος ἀπεράντου πλοῦτου, ἀπολαύων παγκοσμίου καὶ ἀγρήτου δόξης, ὕγιης καὶ ἀκμαῖος ἐν τοσοῦτῳ βαθεῖ γήρατι, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἠδύνατο ἰσῶς νὰ κληθῇ εὐτυχῆς· πλὴν, φεῦ! ἡ ἐστία του, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶπεν, εἶναι ἐσβεσμένη. Ἡ προσφιλὴς αὐτοῦ θυγάτηρ ἐπνίγη πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ Ῥοδανῷ· δύο δὲ υἱοὶ τεσσαρακοντούτεις σχεδὸν καὶ διαπρέποντες ἐπὶ ἐκτάκτῳ μαθήσει, ἀπέθανον ἀμφοτέροι εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Τὴν ἐρήμωσιν ταύτην τῆς καρδίας του εὐγλώττως ἐξεκόνισε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, γράψας ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου του πρὸς τὸν Δούκα τῆς Ὁμάλης, ὑπὸ παραπλησίας συμφορᾶς πληγέντα· *Patrem miserimum pater dolorosus*.

ΜΗΤΡΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ.

(συνέχεια καὶ τέλος)

IV

ΣΩΤΕΙΡΑ ΑΙΣ

Τὸ πᾶν σιγᾷ περὶ τὴν τεθλιμμένην μητέρα. Αἰφνης λίθος ἀποσπάται ἐνώπιον αὐτῆς· ἀνήσυχος προτείνει τὴν κεφαλὴν καὶ παρατηρεῖ αὐτὸν κυλιόμενον κάτω τοῦ βράχου. Ἀκτις ἐλπίδος ἐκ τούτου γεννᾶται. Ἀναρτήσασα ἀσφαλῶς διὰ τοῦ περιζώματος ἐκ τοῦ τραχήλου αὐτῆς τὸ βρέφος, ἀποφασίζει, ὠθουμένη μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἐνστίκτου

ἢ ὑπὸ τῆς θελήσεως, νὰ ἐκπληρώσῃ ἀπελπιστικὴν ἀπόφασιν. Μὲ ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους, καθὼ φοβουμένη μὴ ἡ ὄψις τοῦ κινδύνου ἐλαττώσῃ τὸ θάρρος αὐτῆς, προχωρεῖ βραδέως μέχρι τοῦ χείλους τοῦ κρηνοῦ, ἐκείθεν δὲ ἡρέμα κατερχομένη, ἐνῶ στερεῶς κρατεῖται ἐκ τῶν ἐξεχουσῶν ριζῶν, ἐγκαταλείπεται εἰς τὴν φρικώδη κατάβασιν. Μετὰ τινα δευτερόλεπτα θανατηρᾶς ἀγωνίας ἐνόμισεν ὅτι ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτῆς εὗρεν ὀπωσοῦν στερεὴν ἔδαφος καὶ πρὸς στιγμὴν ἐστάθη. Τότε ἠσθάνθη ἀναγεννώμενον τὸ θάρρος αὐτῆς, καί τοι ἡ θανατηρὰ ἐκείνη ἀγωνία δὲν ἐγκατέλειπεν αὐτὴν καὶ τῇ ἐπέφερε παγερὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἰδρώτα. Τότε ἐσκέφθη τὸν θεὸν καὶ στρέψατα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ βλέμμα ὡς ἐν αὐτῷ ἀνατιθεμένη πᾶσαν ἐλπίδα, ἤρχισε πάλιν κατερχομένη. Πλὴν ἄλλος λίθος ἀποσπασθεὶς ἐκυλίσθη πρὸς τὰ κάτω ἄλλην ἢ ὁ πρῶτος λαβὼν διεύθυνσιν, ἐκ τούτου δὲ αὐτὴ ἐγνώρισεν ὅτι ἐξετράπη τῆς ὀρισθείσης ὁδοῦ. Ἐν ἔτι βῆμα καὶ ἡ Λίτσα καὶ τὸ τέκνον αὐτῆς ἀπώλλυντο. Ἀπέλπιδος καταβαλοῦσα προσπαθείας ἠδυνήθη ἡ ἀτυχῆς μήτηρ νὰ διευθυνθῇ πλαγίως, παρατηρήσασα δὲ ὅτι τὸ χῶμα καὶ τὰ λιθάρια, ἅτινα κατερχομένη μετεκίνει, βραδύτερον ἐκυλίοντο, ἀφέθη μετὰ πλειοτέρου θάρρους.

Ἡ Λίτσα μόλις προσέβη μικρὸν, ὅτε νέα προσκόμματα παρενεβλήθησαν εἰς τὴν κοπιώδη ὀλισθησίν της. Ὁ βράχος καθίστατο μᾶλλον ἀπότομος καὶ λείος, πρὸς τὰ κάτω δὲ ἔχαινον καταπληκτικαὶ ὄπαί. Οὐδὲν ἔρεισμα παρίστατο εἰς τὸ βλέμμα της ὅπερ ἐναγωνίως περιέφερον. Ἢδη ἀπεφάσισε ν' ἀναβῆ πάλιν ἐκεῖ, ὅπῃ μετὰ προφανῆ καὶ μέγαν κίνδυνον τῆς ζωῆς της κατέβη, ὅτε ἀκτις ἐλπίδος ἐνεψύχωσε τὰ νεκρωθέντα βλέμματά της. Ὁλίγα βῆματα μακρὰν διέκρινε κισσὸν ἐρριζωμένον εἰς τὸν βράχον, καὶ ὅστις ἀπὸ πολλοῦ ἰσῶς ἐκεῖ ριζοβολήσας καὶ

συμπεριπλακείς ἐξετάθη καταστάς ἰσχυρὸς ὡς κλάδος. Τοὺς κόμβους καὶ τὰς περιπλοκὰς αὐτοῦ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῆ ὡς κλίμακα.

Ἡ Λίζα ἠρωϊκὰς καταβαλοῦσα προσπαθείας ἔφθασε τὸν ἔρποντα κισσόν, καὶ πλήρης ἐλπίδος παρηγορήθη καὶ ἠδυνήθη ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον καὶ ν' ἀνακτήσῃ τὰς ἐξαντληθείσας δυνάμεις αὐτῆς. Πρὶν ἢ ὅμως ἀντι κλίμακος μεταχειρισθῆ τὸν κισσόν, ἐσκέφθη ὅτι βῆμά τι ἐπισφαλές θὰ παρέσυρεν αὐτὴν καὶ τὸ βρέφος τῆς εἰς φρικώδη θάνατον. Ὅθεν, λ' ἄσασα τὸν δεσμὸν δι' οὗ πρὸ ὀλίγου ἐξησφάλισεν ἐκ τοῦ τραχήλου τῆς τὸ βρέφος, ἔδεδεν αὐτὸ ἰσχυρῶς ἐκ τῶν ὤμων τῆς, ἵνα οὕτως ἔχη ἐλευθέρως τὰς τοῦ σώματος κινήσεις. Τοῦτο πράξασα, ἔριψε τὸ βλέμμα κάτω πρὸς τὴν κοιλάδα ἐκ τοῦ ὕψους δι' ἐκείνου ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ τοὺς θεωμένους τὸ ἠρωϊκὸν αὐτῆς θάρρος. Οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι γονυπετεῖς μετὰ τοῦ ἐφημερίου, κληθέντος ἐκεῖ ἐπὶ τῷ σπουδαίῳ συμβάντι, θερμῶς ἐδέοντο τοῦ Παντοδυνάμου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς νέας μητρός καὶ τοῦ τέκνου τῆς. Ἡ προσευχὴ ἐκείνη ἦτο ἄσμα τὸ ὁποῖον ἡ Λίζα πολλάκις ἔψαλλε μετὰ τῶν συγχωρικῶν τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ των, ἄσμα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐρχόμενον ὡς ἵνα πείσῃ αὐτὴν περὶ τῆς προστασίας τοῦ θεοῦ, ἐν ἣ αὐτῇ, ἡ πτωχὴ, τὸσαύτην ἀντιτίθετο πίστιν.

Ἀρπασθεῖσα λοιπὸν ἐκ τοῦ κισσοῦ ἤρχισεν ἡ Λίζα κατερχομένη τοῦ ὄρθου ἐκείνου βράχου—ἦτο κίνδυνος εἰς μόνην τὴν ἀναπύλησιν τοῦ ὁποίου καὶ ὁ τολμηρότερος θὰ ἔφριπτε. Πλὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην οὐδένα διέκρινεν ἡ Λίζα κίνδυνον, τοσοῦτον ἀπησχόλει αὐτὴν ἡ σκέψις τοῦ νὰ σώσῃ τὸ τέκνον τῆς. Καίτοι πολὺ εἶχε θάρρος, ὅμως μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἔθετε τὸν πόδα εἰς τὰς ἀπίρους περιπλοκὰς τοῦ κισσοῦ, οὕτω δὲ κατέβη ὀλίγον μέχρις οὗ εὔρε πέτραν ἐξέ-

χουσαν ὅπου ἠδυνήθη καὶ πάλιν νὰ σταθῆ ἐπὶ μικρὸν. Ἄλλ' ἐκεῖθεν ἀκριβῶς δυσχερεστέρα, σχεδὸν ἀδύνατος καθίστατο ἡ κατάβασις. Ἀμφοτέρωθεν φρικώδεις παρίσταντο κρηνοὶ. Ποίαν νὰ βαδίσῃ ὁδόν; Ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης δὲν ἔβλεπε τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς δεομένους χωρικούς, δὲν ἤκουε τὴν ἐνθαρρύνουσαν αὐτὴν προσευχὴν· ἐφαινετο ὅτι ἐξέλιπε πᾶν μέσον σωτηρίας. Ρίψασα βλέμμα ἐπὶ τῆς φρικαλέας ὁδοῦ ἦν εἶχε διατρέξει ἠσθάνθη φρόνον καὶ ἐκλονίσθη ἡ ἀπόφασις αὐτῆς. Οὐδεὶς ποτε εἶχε φράσει εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο· οἱ ἀετοὶ μόνοι ἠδύναντο νὰ κτίσωσιν ἐκεῖ τὰς φωλεάς των. Οὐχ ἦττον ἡ Λίζα ἐνισχύθη διὰ τῆς ἐκ τῆς καρδίας τῆς ἐξερχομένης ἰκεσίας.

Αἴφνης ἀκούει ἀσθενὲς βλήχημα· ἐντρομος ἐστράφη ἐκεῖ ὅθεν τοῦτο ἐξήρχετο καὶ οὐχὶ μακρὰν διέκρινεν αἶγα μὲ τὰ αἰγιδιά τῆς. Ἡ Λίζα ἐχάρη ἰδοῦσα τὴν ἀπροσδόκητον ἐκείνην ὁδηγὸν παρὰ τοῦ θεοῦ πεμρθεῖσαν αὐτῇ. Ἐγνώριζεν ὅτι ἡ φύσις ἐδωρήσατο εἰς τὰ ζῶα ταῦτα τρυφερὰν πρὸς τὰ τέκνα των στοργὴν καὶ ἀναρριχώμενα ἐπὶ τῶν βράχων, ὑπὸ μόνου τοῦ ἐνστικτοῦ φροῦμενα, ἠξέβουσι δι' ἀσφαλούς ὁδοῦ νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἡ Λίζα εὐθὺς ἠκολούθησε τὰ ἔχνη τῆς αἰγῆς· ἀλλὰ κινδυνώδης πάντοτε ἦτο δι' αὐτὴν ἡ ὁδὸς καὶ θὰ προὔξενει σκοτοδινίαισιν καὶ εἰς τὸν εὐτολμότερον τῶν κυνηγῶν. Ἡ αἰξ κατήρχετο βραδέως καὶ μετὰ περισκέψεως, σταματῶσα πάντοτε ἐπὶ στερεοῦ τινος λίθου· ἡ Λίζα ἐπὶ τὴν παρηκολούθει. Ἡ πλευρὰ ἐκείνη τοῦ βράχου ἦτο ὠραιότερα ἐν τῇ ἀγριότητι αὐτῆς ὡς ἐκ τῆς βλαστήσεως· ἔθεν ἀκείεις ἐξήρχοντο διὰ τῶν ρηγμάτων θαλλοὶ οὐχὶ μικρὰν παρέχοντες βοήθειαν τῇ φιλοστόργῳ μητρὶ, ἣτις κατερχομένη μὲ τρεμούσας χεῖρας ἐκρατεῖτο ἀπ' αὐτῶν.

Τέλος, ἀκολουθοῦσα πάντοτε τὴν αἰ-

γα καὶ τὰ αἰγιδιά τῆς, ἡ Λίζα ἀφίχθη εἰς τινὰ ἀτραπὸν δι' ἧς μετέβη ἐπὶ τινος ὑψώματος ἀκούοντως εὐρέος καὶ οὐχὶ ὄλιγος ἀπροσίτου, διότι πολλάκις τολμηροὶ τινες νέοι πρὸς ἀλλήλους ἀμιλλώμενοι ἀνέβησαν ἐκεῖ. Καὶ τῶντι εἰδετινάς προσπαθοῦντας ν' ἀνέλθωσι, τούτους δὲ ὠδήγει ὁ Μάρκος, ὁ υἱὸς τοῦ γέροντος χωρικοῦ.

V.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΣΤΟΡΓΗΣ

Ἡ Λίζα, μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀνέκφραστον ἀντιτάξασα θάρρος πρὸς τοὺς φρικαλέους κινδύνους, ὑπέκυπτε πλέον εἰς τὴν ἰσχυρὰν συγκίνησιν ἣν ὑπέστη ὅτε εἶδεν ἑαυτὴν σωθεῖσαν. Αὐτὴ δὲν ἐφοβεῖτο πλέον οὔτε δι' ἑαυτὴν οὔτε διὰ τὸ τέκνον τῆς, καὶ ὅμως τῇ ἐλειπεν ἡ φωνὴ, μετὰ δυσκολίας ἀνέπνεεν. Ἰκετευτικὸν ποιοῦσα νεῦμα παρκαλέσασα τοὺς προσερχομένους νὰ σιγήσωσι, καὶ ἔδειξε τὸν οὐρανόν. Ἐκεῖνοι δὲ ἔστησαν ἐν σιγῇ, καταληφθέντες ὑπὸ θάμβους πρὸς τὴν ἠρωϊκὴν γυναῖκα· τὴν στιγμὴν ἐκείνην αὐτὴ κατέστη ἀντικείμενον λατρείας.

Ὁ Μάρκος, γενναῖος στρατιώτης καὶ ναύτης, ἐθορυβήθη, ἠσχύθη ἐνώπιον τοῦ ἠρωισμοῦ τῆς Λίζας.

Ἄτενω δὲ προσβλέπων αὐτὴν, ἐνόησεν ὅτι ἐλειποθύμει καὶ ἐκλονίζετο· ἔδραμεν ἵνα τὴν στηρίξῃ, ἔλαβεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος, καὶ μὴ προσέχων οὐδέως εἰς τὰ προσκόμματα τῆς ὁδοῦ διηυθύνθη φέρων τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ πορτίον πρὸς χλοάζοντά τινα λοφίσκον ὑψοῦμενον παρὰ τι ρυάκιον. Ἐκεῖ ἀπέθηκεν ἐπὶ τοῦ χόρτου τὴν μητέρα μετὰ τοῦ βρέφους. Ἡ Λίζα ἦτο ἀναίσθητος καὶ ὠχρότης θανάτου ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν τῆς.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ νεαρὰ μήτηρ ἔδραμεν ἵνα σώσῃ τὸ τέκνον τῆς ὁ χρόνος ἀστραπηδὸν παρήρχετο, δὲν ἐμετράτο, ἡ ἀγωνία καὶ ὁ ἐπαυξάνων τρό-

μος μετέβαλλον τὰ λεπτὰ εἰς μακρὰς παλμώδεις ὥρας. Ἀναφώνησις θαυμασμοῦ ἠκούσθη ἀνὰ τὴν κοιλάδα ὅταν ἡ Λίζα ἔφθασε τὴν φωλεὰν τῶν ἀετῶν, καὶ ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ ἀγωνία καὶ ὁ τρόμος ὅταν αὐτὴ ὤφθη ἐν μέσῳ οὐρανοῦ καὶ γῆς αἰωρουμένη ἀπὸ τοῦ θράχου. Πάντες οἱ παρεστώτες ἐκλινον γόνυ ἰκετεῖοντες ὑπὲρ αὐτῆς μετὰ τοῦ ἐφημερίου, ὡς εἶπομεν, ἡ δὲ ἰκεσία ἐξηκολούθησε μέχρις οὗ ἡ γηραῖά μήτηρ τῆς Λίζας ἐκραύγασεν.—Ἐσώθη, θεέ μου! ἐσώθη!

Εἰς τὴν κραυγὴν ταύτην ἄλλη ἐμοῖα ἀντήχησεν· ἦτο ἡ τοῦ Μάρκου ἐν ὑπερβαλλούσῃ χαρᾷ δεικνύοντος ἀπὸ τοῦ λοφίσκου τοῦ σαθέντας πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῇ κοιλάδι χωρικούς. Οὗτοι ὡς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ βληθέντες σπινθήρος, ἀνεπήδησαν καὶ ἐξέπεμψαν ὄρυγμους ἀγαλλιάσεως, καὶ ἔδραμον ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον ἴδωσι τὴν Λίζαν καὶ τὸ τέκνον τῆς. Αὐτὴ ἔκειτο εἰσέτι ἀναίσθητοῦσα. Αἱ μὲν προσδραμοῦσαι μητέρες ἠμιλλῶντο τίς νὰ σφίγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ νήπιον, ἀποσπῶσαι αὐτὸ ἢ μὲν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς καὶ πληροῦσαι φιλημάτων· οἱ δὲ δι' ἐνθαρρυντικῶν καὶ παραμυθητικῶν λέξεων προσεπάθουν νὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς τὴν πτωχὴν γυναῖκα.

Ἀπροσδόκητος ταραχὴ ἐθορύβησε τὸ πλήθος ἐκεῖνο. Νέος τις κομποπρεπῶς ἐνδεδυμένος, ἀσθμαίνων καὶ στάζων ὑπὸ ἰδρωτός προσήρχετο· ἦτο ὁ Ἀντώνιος. Ἐλθὼν ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Λίζας· ψιθυριστὸς ἀγανακτήσεως ἠγέρθη ἐν τῇ θέᾳ τοῦ φρεναπατήσαντος τὴν πτωχὴν νεάνιδα.

Οὐχὶ μακρὰν τῆς κοιλάδος ὁ Ἀντώνιος ἔμαθε τυχαίως παρὰ τινος διαβάτου τὴν ἀρπαγὴν τοῦ παιδίου καὶ τὴν ἀπελπησίαν τῆς μητρός. Λυπηρὰ προαίσθησις τὸν παρώτρυνε νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν κοιλάδα· ὁ ἔλεγχος ἰσχυρῶς ἐδηξεν τὴν καρδίαν του.

Ὁ ψίθυρος τοῦ πλήθους καθυμνῶν μετεβλήθη εἰς δαίγματα φανεράς ἀπο-

στροφής. Ἄλλ' ὁ Ἀντώνιος, ἀδιαφορῶν δι' ἑαυτὸν, γονυπετῆς παρετήρει, σπαρασσόμενος ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως, τὸ θυμὸν αὐτοῦ ἐστερημένον αἰσθησέων, καὶ τὸ νήπιον, ὕπερ, καὶ τοιαννουριζόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας γυναικὸς τινος, ἔκλαιεν ἐκπέμπον τὰς ἀνάρθρους ἐκεῖνας φωνάς, τὰς εὐγλωττοτέρας καὶ αὐτῶν τῶν λέξεων.

Τέλος ἡ Λίτσα ἰστέναξεν, ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ Ἀντωνίου, γλυκὺ μείδιμα, ὡς ἐν ταῖς εὐδαίμοσι τῆς ἀθωότητος ἡμέραις, διεγράφη ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς. Αὕτη λοιπὸν καὶ ἐξευτελισθεῖσα, καὶ προδοθεῖσα, ἐσυγχώρησε τὸν πλανήσαντα αὐτήν.

Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῆ πρὸς τὸν σπαραγμὸν τῆς καρδίας του πιεζομένης ὑπὸ τοῦ ἀνυποφόρου ἄχθους τοῦ ἐγκλήματός του· ἀπελπίς ἠγέρθη καὶ ἀπομακρυνόμενος ἐκράυγαζε·

—Ναί, εἶμαι ἄξιός τῆς περιφρονησεως πάντων· φονεύσατέ με, ὅλοι ἐνόησαν τὸ στυγερὸν ἐγκλήματά μου, ὅλοι ἔμαθον τί ἐπραξάμην κατὰ τοῦ ἀθώου τούτου ἀγγέλου!

Τότε ὁ αἰδέσιμος ἱερεὺς ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ διὰ τῶν παραμυθιῶν τῆς θρησκείας κατόρθωσε νὰ πραύνη τὴν ἀπέλπιδα ψυχὴν τοῦ νέου καὶ ν' ἀνοίξη τὴν καρδίαν του εἰς αἰσθητά καλλίτερα. Εἶτα ὠδήγησεν αὐτὸν παρὰ τῇ Λίττᾳ ἀναλαβούσῃ ἐκ τῆς λειποθυμίας, ἦνωσε τὰς δεξιὰς αὐτῶν, κλόγγησε τὸ νεαρὸν ζευγος, καὶ ἔθηκε τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός.

Βαθέως συνεκινήθησαν ἐκ τῆς σκηνῆς αὐτῆς πάντες οἱ περιεστώτες, καὶ ὀφθαλμοὺς δὲν ἔμεινεν ἄβροχος δακρύων· ἡ τοῦ πλήθους δεσπόζουσα κατὰ τοῦ Ἀντωνίου ὀργὴ ἐσβέσθη καὶ πάντες συνεφιλιώθησαν μετ' αὐτοῦ.

Εὐθὺς οἱ νέοι ἐσχημάτισαν φορεῖον ἐκ χλοερῶν κλάδων ὕπερ ἔπειτα ἐπλεξαν διὰ φύλλων περιβαλόντες αὐτὸ διὰ ἐρύου· αἱ νεάνιδες τὸ ἐκόσμησαν

καλύψασαι δι' ἀνθέων. Ἐπ' αὐτοῦ ἔθεσαν τὴν Λίτταν ἐγγὺς δ' αὐτῆς τὸ βρέφος.

Ὁ Ἀντώνιος, ὁ χαριέστερος ὁ ἰσχυρότερος, ὁ πλουσιώτερος νέος τῆς κώμης Δ*** κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν τῆς Λίττας του, ὅπως χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος ἔβαινε παρὰ τῷ φορεῖῳ φερομένῳ ὑπὸ τοῦ Μάρκου καὶ ἄλλου τινος ρωμαλέου χωρικοῦ. Οἱ δὲ ἀγαλλόμενοι προπομποὶ συνώδευσαν τοὺς συζύγους εἰς τὴν πενιχρὰν κατοικίαν τῆς μητρὸς τῆς Λίττας. Αὐθημερὸν δὲ ἐτετέλεσθησαν ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ χωρίου ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ σεβασμίου ἐφημερίου οἱ γάμοι τῆς Λίττας μετὰ τοῦ Ἀντωνίου.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ.

ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

(De Chateaubriand)

Εἰσελθε εἰς τὰ Ἀμερικανικὰ ἐκεῖνα δάση τὰ τοσοῦτον γηραιὰ ὅσον ὁ κόσμος ὅποια βαθεῖα σιγὴ εἰς τὰ ἐνδικοιήματα ἐκεῖνα, ὅταν οἱ ἄνεμοι ἀναπαύωνται! Ὅποια ἀγνωστοί φωναὶ, ὅταν οὗτοι ἐξεγειρῶνται! Εἶσαι ἀκίνητος, τὸ πᾶν σιγᾷ· προχώρησον ἐν θῆμα τὸ πᾶν στενάζει. Ἡ νύξ πλησιάζει, αἱ σκιαὶ συμπυκνοῦνται· ἀκούεις ἀγέλας ἀγρίων ζῶων διαβαίνουσας εἰς τὰ σκότη· ἡ γῆ γογγίζει ὑπὸ τὰ βήματά σου· ὑπὸ κεραυνολῶν μυκῶνται αἱ ἔρημοι, τὸ δάσος ταράσσεται, τὰ δένδρα πίπτουσι, ἀγνωστος ποταμὸς ἐνώπιον σου τρέχει. Ἡ σελήνη ἐπὶ τέλος ἐκ τοῦ ὀρίζοντος ἐγείρεται· καθόσον διαβαίνεις εἰς τοὺς πόδας τῶν δένδρων, αὕτη φαίνεται πλανωμένη ἐνώπιόν σου εἰς τὴν κορυφὴν των καὶ θλιβερῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀκολουθοῦσα. Ὁ ὁδοιπὸρος κάθηται ἐπὶ

ΤΙ ΕΣΤΙ ΠΑΤΡΙΣ.

Ἐν αἰῶνι καθ' ὃν τὰ πάντα ἀναλύουσιν ὅπως διεγειρῶσι τὴν περὶ πάντων δυσπιστίαν, καὶ αὐτὸς ὁ ἔρωσ τῆς πατρίδος κατέστη πρόβλημα. Ἡ πατρίς τοῦ ἀνθρώπου, λέγουσιν οἱ νεωτερισταί, μὴ δὲν εἶνε ἀπέραντος ὄσω καὶ ἡ γῆ, καὶ ὅπου λάμπουσιν αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου μὴ δὲν ὑπάρχει χώρος δι' ἕνα υἱὸν τοῦ Ἀδάμ; . . . Ἄθλιοι! Ἐρωτήσατε τὸν Ἀλπεινὸν διατὶ δὲν δύναται νὰ ζήσῃ μακρὰν τοῦ ἀντροῦ αὐτοῦ; ἐρωτήσατε τὸν Ἀραβὰ τῆς ἐρήμου διατὶ τήκεται μακρὰν τῶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου μαστιζομένων ἄμμων αὐτοῦ; Ἐρωτήσατε τὸν Γροελλανδὸν διατὶ δὲν ὑπάρχουσι δι' αὐτὸν ἠδυπάθειαι, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τῶν ἐπιπλεόντων πάγων τοῦ Ὀκεανοῦ; . . . Καὶ θὰ μάθετε τί ἐστὶ πατρίς.

Ἐχετε ἐν τῇ ὑμετέρᾳ γῇ ἐχθροὺς πιέζοντας ὑμᾶς; . . . Κλαύσατε τὴν γῆν ἐκείνην, μὴ τὴν καταρασθῆτε, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι αἱ φαντασιώσεις ὑμῶν, ὑπ' αὐτῆς ἀναπαρίστανται ὑμῖν τὰ ὄνειρα τῆς ὑμετέρας ὑπάρξεως, δι' αὐτῆς ἡ καρδία σας πρῶτον ἤδη ἠνεώχθη εἰς ἀκαταλήπτους ἠδύτητας καὶ ὁ ἀνθρώπος, ἵνα ζήσῃ, ἔχει χρεῖαν ν' ἀγαπήσῃ τοὺς τόπους οὓς κατοικεῖ, τὰ δὲ φίλτρα τῆς τοῦ βίου ποικίλης μόνας παρακολουθοῦσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ. Ψυχρὴ κάπηλε, ὁ μὴ ἀγαπῶν τὴν πατρίδα μὴ παρέχουσάν σοι ἀφθόνους ἠδονὰς καὶ ἀπολαύσεις, εἴθε ποτὲ νὰ μὴ στερηθῆς ταύτης! Τότε θὰ αἰσθανθῆς πῶς ἐν ἐκάστῳ δένδρῳ μυστικόν τι πνεῦμα αἰσθημα, πῶς ἐν ἐκάστῃ πέτρᾳ θεῖος ζῆ λόγος, καὶ τότε θὰ κλαύσεις. . . . Ἀνθρώπινος ἀπροσύνη! ποτὲ σχεδὸν δὲν γίνεται γνωστὸν ἡμῖν ἀγαθόν τι, ἡ καθ' ἣν στιγμήν ἀπόλλυται! . . .

A. Brofferio

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ

Πρὸς Σε, ἄγγελέ μου . . .

Ἄν ἔχη ἀνθούς ἀμέτρητους
 Ὁ Μάϊς 'ς τὴν ἀγκαλιά του,
 Κι' ὁ Οὐρανὸς μυριόφωτη
 Τὴν ἀστροσυντροφιά του,
 Ἐστὰ κάλλη σου τὰ ἐδόλαμπρα
 Ἄνοιξι, νέα κυττάζω,
 Στὴν ὄψι σου θαυμάζω
 Ἄθνατο Οὐρανό.

Ἡ λάμψη τῶν ἀστέρων σου
 Ἐφεξε 'ς τὴν ψυχὴ μου
 Κ' αἰώνιο παράδεισο
 Ἀπόχτησε ἡ ζωὴ μου.
 Μὲ ἀγαποῦν καὶ οἱ ἄγγελοι
 Πῶς ἀγαπάω ἐσένα
 Καὶ ὅλα ἐρωτευμένα
 Τὰ πλάσματα ὠρῶ.

Ὁ νοῦς μου δὲν στοχάζεται
 Τοῦ κόσμου τὴν κακία,
 Γιατὶ ἀνέβη εἰς ἀγνωστὴ
 Ἄθνατη εὐτυχία.
 Σ' ἀγάπησα καὶ ἀπόχτησα
 Γῆ κι' οὐρανὸ μαζὶ μου,
 Ἀφοῦ τὸ Πᾶν, ψυχὴ μου,
 Σε 'μᾶς γλυκογελά.

Χαραῖς, ἐλπίδες, χάσιμα,
 Ἀρχὴ καὶ συντελεῖα
 Σαρκόνονται 'ς τοῦ ὄρκου μας
 Τὴν ἔνωσι τῆ θεΐα!
 Ὁ φθόνος κλαίει παράξενα
 Πῶς δὲν μᾶς ἀπελπίζει,
 Καὶ πῶς δὲν μᾶς χωρίζει
 Ὁ Χάρος βλασφημᾷ.

Μ' ἂν ἦναι κριμα ὁ ἔρωτας
 Ἐστὰ πόδια τοῦ Ἀθανάτου,
 Γιὰ σὲ ἄς ριχθῶ 'ς τὴν κόλασι
 Ἐστὰ χέρια τοῦ Θανάτου,
 Κ' ἐκεῖ ποῦ θρῆνοι ἀδιάκοποι
 Θ' αὐζαίνουν τὸ σκοτάδι
 Τὸ κριμά μου 'ς τὸν Ἄδη
 Θά λέω πῶς σ' ἀγαπῶ

Μὲ πάθος φλεγρότερο
 Ἄφ' τῆ φριχτῆ φωτιά του,
 Ὡς ποῦ κ' ἐκεῖος τὸν ἔρωτα
 Ν' ἀκούσῃ 'ς τὴν καρδιά του,
 Μὲ μιᾶς μυριανθοστόλιστος
 Παράδεισος, νὰ γένη
 Καὶ ὅλοι οἱ κολασμένοι
 Νὰ ἰδοῦνε τὸν Θεό.

ΑΡΙΣΤ. ΚΑΥΟΚΕΦΑΛΟΣ.

ΛΟΙΠΟΝ ΘΑ ΜΕ ΚΛΑΥΣΗΣ ΟΤΑΝ ΘΑ ΑΠΘΑΝΩ, (ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΥΡΩΝΑ)

Ἀφιερῶται τῇ κυρίᾳ Α. Μ.

Καὶ εἶνε ἀληθὲς λοιπὸν εἶτι θά μὲ θρηνήσῃς
 Ὄταν εἰδῶ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θά ὑπάρχω πλέον;
 Εἰπέ μου, ἐπανάλαβε τὰς λέξεις, μὴ σιγήσῃς.
 Ἄλλ' ἂν ἡ θλίψις τ' ὄμμα σου σκοτίσῃ τὸ ὄραϊον
 μὴ τὰς ἐπαναλάβῃς, μὴ. Ἐδῶ ἐπὶ τοῦ κόσμου
 Ποτέ μου δὲν θά ἤθελα νὰ σὲ λυπήσω, φῶς μου!

Ὁ φίλη! ἡ καρδιά μου πῶς εἶνε τεθλιμμένη!
 Δι' τόσα μου ἐξέλιπον ἐλπίδες καὶ τὸ αἶμα
 ψυχρὸν ἐντὸς τοῦ στήθους μου νῦν ῥέει. Μαραμμένη
 ὅταν θά παύσῃ ἡ ζωὴ τοῦ φίλου σου, σὺ ἔμμε, σὺ
 μόνη εἰς τὸν τάφον μου θά ἔλθῃς νὰ στενάξῃς
 καὶ δάκρυ τόσον προσφιλὲς θρηνήσῃς ν' ἀπομάξῃς.

Καὶ ὅμως φέγγος ἅγιον μοὶ φτίνεται ἀγάζει
 διὰ τοῦ νέφους τοῦ πυκνοῦ τῆς τόσης θλίψεώς μου,
 σκέψις γλυκεῖα τοὺς παλμούς τοῦ πόνου μετριάζει
 ἡ σκέψις ὅτι συμπαιθεῖς ὑπὲρ τῆς θέσεώς μου.
 Παρήγορος συλλογιμαδε! Τοὺς πόνους ἀναβάλλει
 καὶ τ' ὠχρῶσαν χεῖλός μου τὸ κάμνει ν' ἀναβάλλῃ.

Ὁ! πόσον, πόσον εὐλογῶ τὸ δάκρυόν σου, γύναι,
 Μάθε ὅτι δὲν χύνεται ἐπὶ τῆς γῆς ματαίως.
 Δι' ἓνα μὴ δυνάμενον νὰ κλαύσῃ δάκρυ εἶνε,
 ἢ μᾶλλον ἱερὰ σταγῶν δι' ὃν εἰδῶ μοιραίως
 ὁ ὀφθαλμὸς ἀπόλεσε τὴν δύναμιν νὰ κλαίῃ.
 Εὐλογημένον δάκρυον! Ὁ! δι' ἐμὲ ἄς ῥέῃ.

Ὁ γύναι λατρευμένη μου, πολὺ ἀγαπηθεῖσα!
 Εἰς χρόνους ἄλλους ἔπαλλεν ἡδέως, ἐνθυμήσου,
 ἢ θερμότερα ἐν ἰμοὶ καρδία, ἢ καμψθεῖσα
 τοσάκις εἰς συμπαιθεῖαν καθὼς ἡ εἰδικὴ σου.
 Ἄλλ' ἤδη ἀφοῦ ἔπαυσε τὸ κάλλος, νὰ μαγεύῃ
 τὸν δυστυχῆ ἀπελπίδα, εἰς στεναγμὸν ἀπέβη!

Κ' ἐν τούτοις εἶνε ἀληθὲς εἶτι θά μὲ θρηνήσῃς
 ὅταν εἰδῶ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θά ὑπάρχω πλέον!
 Εἰπέ μου, ἐπανάλαβε τὰς λέξεις, μὴ σιγήσῃς.
 Ἄλλ' ἂν ἡ θλίψις τ' ὄμμα σου σκοτίσῃ τὸ ὄραϊον,
 μὴ τὰς ἐπαναλάβῃς, μὴ. Ἐδῶ ἐπὶ τοῦ κόσμου
 Ποτέ μου δὲν θά ἤθελα νὰ σὲ λυπήσω, φῶς μου.

Ἐν Ἀθήναις.

Α. Λ. ΜΟΡΑΪΤΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΤ

Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΩΝ ἀγγέλλει πᾶν βιβλίον ὅτινα ἀντίτυπον περὶ αὐτῶν
 τῇ Διευθύνσει)
 TOCOLOGIO, ossia tavole indicanti l'interesse di tutti i giorni
 dell' anno commerciale sopra determinati capitali, tem, e pro, ect.
 Zante, 1877.

Ἐκ τῶν πιστηρίων τοῦ καλλίστου τυπογράφου «Παρνασσό, τοῦ Κ. οὐ
 Σ. Χ. Ραρτάνη ἐξεδόθη τὸ ἄνω βιβλίον συνταθὲν παρ' αὐτοῦ. ἀκάματος
 καὶ φιλότιμος Κ. οὐ Ραρτάνης ἀφορῶν εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς κοινῆς πλείστα
 ὅσα λυσιτελεστάτα βιβλία ἀπὸ πολλοῦ ἐκδίδει, κοσμοῦμενα μάλις καὶ διὰ
 καλλιτυπίας οὐ τῆς ταχύσεως. Ἀποδίδοντες ὅθεν τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ διὰ
 ἱστορίῳ Κ. οὐ ἐκδόθη ποιοῦμεν ὅτι οὐδὲως θέλει παύσει τοῦ εὐγενῆ
 τοῦ ἔργου ἐξ οὗ καὶ οὐχὶ μικρὰ προκύπτει ἠθικὴ εὐχαρίστησις αὐ-
 τοῦ.

—Ὁ κ. Ν. Γ. Νικολιάδης ἀγγέλλει τὴν ἐκδοσιν ΓΕΝΙΚΗΣ ἢ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ
 ΙΣΤΟΡΙΑΣ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕτοι ἀπὸ τοῦ 4000 περίπου ἐξ
 Π. Χ. μέχρι τοῦ 1825 Μ. Χ. Ἡ συγγραφή αὐτῆ ἐστὶ φιλοπόνημα τοῦ ἀε-
 μνήστου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ, τοῦ Χίου, λίαν γνωστοῦ εἰς τὸν φι-
 λολογικὸν κόσμον. Ὅθεν κρίνοντες περὶ τὴν πᾶσα εὐστάσιον τοῦ ἀξιολόγου καὶ
 λίαν ὠφελίμου τούτου ἔργου, πιστεύομεν ὅτι θί τῆς τῆς συνδρομῆς παντὸς
 φιλομαθοῦς. Ἡ ἱστορία αὐτῆ σῆκεται ἐκ τριῶν τόμων, τιμωμένου ἐκάστου
 δραχμῶν δύο.

ΟΙ ΠΟΘΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη
 ἐν Κερκίρα ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Α. Ζακύνθου λίαν πατριωτικὸν ποίημα
 ὁτιοῦς διάφορα τεμάχια μελοποιεῖ ὁμοσικελιδάσκαλος Σ. Εὐνδάς. Συνιστῶμεν
 τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώτταις τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀξιολόγου τούτου φυλλαδίου.
 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΠΟΛΕΜῷ ΤΡΑΥΜΑΤΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ. Συνιστῶμεν τοῖς
 ἡμετέροις Κ. οἱς συνδρομηταῖς τὸ ἐκδοθὲν καταστατικὸν τοῦ ρηθέντος Συλλόγου,
 σκοπὸν προτιθεμένου τὴν πρῶταλψιν τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν. Ἡ φωνὴ
 τῶν φιλανθρώπων ἰδρυτῶν αὐτοῦ ἔς εὐρη, καὶ θά εὐρὴ πιστεύομεν, ἡγῶ εἰς πᾶσαν
 εὐγενῆ καρδίαν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΖΑΚ. ΑΝΘΩΝΟΣ

Κ' * * * ἐν Ζακύνθῳ. Κ' αὐτὰ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ διασημοῦ ἀνδρῶν τῆς
 Γαλλίας, ἐάν δὲν ἔβραν τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν ταῦτα, τὴν νομίζετε, δὲν
 θά ἦσαν ἐν Ἑλλάδι; πικρὸς γὰρ καὶ τοῦτο, διὰ μόνην τὴν ἰδέαν ὅτι
 συνεγγραφοῦν ὑπ' τοῦ Α. ἢ Ω. Ἐνωσόμεθ.—Κ' Σ. Ρ. Τ. Εἰς * * * ἔμ
 ἐξωφύλλῳ τοῦ ἀντιμήτου δώρου σας, δι' εὐγνωμονοῦμεν, ἦτο γερραμένον:
 «Τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δῆμῳ». Σας ὑπενηθόμενον λοιπὸν τοῦτο μὴ ἔχον ἦτο
 σημείωσις ἰδικίας, ἢν σκοπεύετε νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν σας (ἂν καὶ δὲν διεκρί-
 νομεν τὸν ὑπερουχρῆμα)—* * * Σ. Ν. Ζακύνθον. Δύναται τις τρεῖς ὅλων
 νὰ ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις, οὐχὶ ὅμοι καὶ εἰς ὅλα νὰ διδῇ ἀπαντήσεις.—Δ. δι Μ.
 Ζακύνθον. Ὁ πρὸς πᾶν τὸν κῆρον θερμὸς ζῆλός σας ἐπιβεβῆτο τὴν εἰς πᾶν τὸ
 παρ' ὑμῶν γραφόμενον ἀριστὸν ἐπιτοχικόν σας.—Κ. αν Μ * * * Κερκαλλονίαν. Αἰ πό-
 λεις, λέγει ἐν τῇ Γαλατῆᾳ τοῦ ὁ πολὺκτιστοῦ Βασιλείαδης, δια-
 πλάτρουσι θηρία πολλὰ ἀγριώτερα καὶ μυσσώτερα ἐκείνων ἅπερ οἱ
 θεοὶ ἐβόησαν εἰς τὰς θνητὰς θανάτους; καὶ τὰ σκοτεινὰ ὄρα! εἶναι πι-
 κροτάτη ὅσον καὶ ἀκριβεστάτη ἡ ἀλήθεια αὐτῆ τοῦ εὐεργέτου ποιητοῦ πλὴν
 —Κ' κ. Β. Β. Ἀθήναι. Ὡς βλέπετε δὲν ἦτο χώρος ἐν τῷ παρόντι ἡμεῶν
 ἂν καὶ ἠδῆταμεν αὐτὴν κατὰ 8 σελίδας. Ἐντὼ ἐπομένῳ εὐχαρίστησον.—κ. Σ. Ἀθήνας.
 Ἐάν ἐδημοσιεύσῃτε ὅλα τὰ ποιήματα ὅτινα λίαν φιλόφρονως μᾶς ἀπέστειλαν,
 πιστεύομεν ὅτι θά καταλάβητε ἄνευ ὅλων δόλων τῶν τῶν Ζακύνθου
 ἠθῶν. Ὡς τὸ μὴ παραπονήσῃτε!—κ. Δ. Α. Κ. Διεσποῦλην. Λοιπόν;

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Αί άφορώσ τὸ περιοδικὸν ἐπιστολαὶ δεόν νά ᾧσιν ἀπηλλαγμέναι ταχυδρ. τε-
λῶν καὶ νά ἰσχυροῦνται: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ»

ΛΗΘΩΝ

Πᾶσα ἐπιστολὴ περιέχουσα χρήματα δεόν νά πέμπηται ἐπὶ συστάσει.
Οἱ ἀσσαντες διαιμονῆν συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται: νά εἰδοποιῶσι δι' ἐπι-
στολῶν τὴν Διεύθυνσιν.
Ἡ ἐμὴ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἰτήσεις ἄνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς λαμ-
βαίνονται ὑπ' ἄψιν.
Ἡ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ τοῦ μηνὸς ΙΟΥΛΙΟΥ καὶ εἰναυτοποχρεωτικῶς ἐτήσιαι.

Τὸ φύλλον εἰς ὑδὲνα δίδεται πλέον δωρεάν

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

πληρωτέα ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ ἀ. φυλλαδίου

EN ZAKYNTHOY	φράγκα	8
» Τῆ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣῆ καὶ ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ	»	9
» Τῶ ΒΕΩΤΕΜΚῶ	»	12

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

En ZAKYNTHOY παρὰ τῷ ἐλλήτῃ κ. Ἰωάννῃ Γ. Τσακασιάνῳ πλάτεια «Ποιητοῦ.»

EN AΘHNAΪC παρὰ τῷ κ. Γ. Σδρίνια
τυπογράφ.	» ΚΩΝ)ΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ κ. Ἰω. Κ. Πα
πάδη, ἐν Σταυροδρομῇ, Passage Ori-
ental N. 40.)
» ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῷ κ. Μ. Μποῦλα.	EN ΔΑΡΔΑΝΕΛΙΟΙC παρὰ τῷ κ. Απ.
Οἰκονομίδῃ.
» ΣΥΡῶ παρὰ τοῖς κ. κ. Σ. Δ. Μάτεο
ση διανομῶν καὶ Ν. Γ. Νικολιάδῃ.	» ΣΜΥΡΝῆ παρὰ τῇ Διεύθυνσει τοῦ
περιοδικοῦ «Ὀμηρος»
» ΠΑΤΡΑΙC παρὰ τῷ κ. Δημ. Καλέκα.	» Α. ΕΞΑΝΔΡΕΙΑ παρὰ τῷ κ. Α.
Τσακασιάνῳ.
» ΠΥΡΓῶ παρὰ τοῖς κ. κ. Ἡλ. Μα-
κρ. καὶ Ν. Παρπαρῆ.	» ΠΟΡΤ-ΣΑΙΤ. παρὰ τῷ κ. Ι. Βάρκα.
» ΦΙΛΙΑΤΡΟΙC παρὰ τῷ κ. Δ. Καταρῶ.	» ΚΑΒΑΛῆ παρὰ τῷ κ. Ζ. Καλέντζῃ.
» ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙC παρὰ τῷ κ. Σπυρ.
Ἀναγνωστοπούλῳ.	» ΒΡΑΙΛΑ
» ΚΑΛΑΜΑΙC παρὰ τῷ κ. Παύλῳ Γε-
ωργουλοπούλῳ.	» ΜΑΝΣΟΥΡ. παρὰ τῷ κ. Γ. Παπα-
νικολάου.
» ΚΕΙΧΥΡΑ παρὰ τοῖς κ. συντάκταις
τοῦ «Ἐπὶππου» καὶ Ι. Κάω.	» ΛΟΝΔΙΝῶ παρὰ τῷ κ. Χ. Ρουσιάνῳ.
» ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ παρὰ τοῖς κ. κ. Π.
Δομενεγίνῃ καὶ Ι. Δ. Φωκῆ.	» ΛΙΒΕΡΠΟΥΛῆ παρὰ τοῖς κ. κ. Δ. Α.
Κεραλινῶ καὶ Χ. Ε. Ἀδάμ.
» ΔΕΥΚΑΔΙ παρὰ τῷ κ. Ἀγ. Καλκάνῃ.	» ΠΑΡΙΣΙΟΙC παρὰ τῷ κ. Ἀντ. Πρόντζῃ.
» ΠΑΣΟΙC παρὰ τῷ κ. Χαρ. Μουρίκῃ.	» ΜΑΣΣΑΛΙΑ παρὰ τῷ κ. Σ. Ν.